

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416 - 2242

St. 43 (1628) Leto XXXI
NOVO MESTO četrtak,
23. oktobra 1980
Cena: 8 din
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom
ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

„Že dolgo se počutim Belokranjca!“

Ivanu Mačku – Matiji izročili najvišje črnomaljsko priznanje

Potem, ko mu je na skromni in timni svečanosti predsednik črnomaljske občinske skupščine inž. Niko Požek izročil najvišje občinsko priznanje – častno občinstvo, je Ivan Maček – Matija, znani družbenopolitični delavec, predvojni komunist, poveljnik slovenskih partizanskih enot, narodni heroj in član sveta federacije, spregovoril o svojem odnosu do Bele krajine.

„Že dolga leta se čutim Belokranjca in v Belo krajino prihajam kot domov, saj sem med NOB tu preživljal največje, obenem pa najlepša leta svojega življenja. Mi partizani imamo poseben odnos do Bele krajine in Belokranjcev. Zato so mi tudi Belokranjci tako pri srcu. Med NOB je tu bilo veliko partizanov in Bela krajina jih je preživljala. Vsi Belokranjci so se imeli za partizane, saj so govorili: „Kakor vi, tako mi, kakor mi, tako vi!“ Med vojno sem prehodil slehemi kotiček te prelepe pokrajine. Žal takoj po vojni nisem imel zadosti časa, da bi se posvetil problemom Bele krajine. Cesar nisem storil doslej, bom poskušal popraviti“, je med drugim dejal Ivan Maček – Matija.

Najvišje občinsko priznanje je črnomaljska občina dodelila Ivanu Mačku – Matiji ob letošnjem občinskem prazniku za vse tisto, kar je storil za Belo krajino. „Že v času NOB ste postali naš občan,“ je ob izročitvi priznanja povedal predsednik OK SZDL Mirko Jelenič. „Naši ljudje so vas imeli radi, saj so vas poznali kot delavnega, pravičnega in poštenega komandanta in poveljnika. S tem najvišjim občinskim priznanjem smo le poskušali izkazati naše priznanje in zahvalo.“

IVAN KRASKO

Praznik KS Semič

Spomin na tragedijo Prve belokranjske čete

Krajevna skupnost Semič, ki šteje 3.650 prebivalcev, praznuje svoj praznik 28. oktobra v spomin na ta dan leta 1941, ko je Prva belokranjska četa na Gornjih Lazah doživela najtežji udarec. Prireditve ob letošnjem praznovanju se bodo začele v soboto, 25. oktobra, ko bo najprej na igrišču TVD Partizan v Semiču nogometni turnir, nato bo slovesnost na Krvavem vrhu, kjer bodo dobili telefon. Na slavnosti seji krajevne skupnosti bodo desetim zaslužnim krajanom podelili priznanje Osvobodilne fronte.

Kostanjevica praznuje

V nedeljo srečanje z borci

Prireditve za praznik kostanjeviške krajevne skupnosti se bodo v glavnem zvrstile ob koncu tedna. V soboto dopoldne bo slavnostna seja skupščine KS in družbenopolitičnih organizacij s podelitvijo najvišjih priznanj krajevne skupnosti, popoldne pa bodo pod Polomom odkrili spominsko ploščo prvemu srečanju gorjanskih in žumberških partizanov. V nedeljo, ob 11. uri, bo v novih prostorih Iskre srečanje borcev Gorjanskega bataljona in aktivistov s tega območja. Na njem bo spregovoril Janez Vipotnik, predsednik republiškega odbora ZZB NOV.

Praznovanje so 18. in 19. oktobra začeli športniki, v torek, 21. oktobra pa so se domačini in gostje poklonili spominu prekopskih talcev na kostanjeviškem pokopališču, kjer so jim odkrili spominsko obeležje.

UREDNISŢVO V GOSTEH

Z jesenjo spet začnemo naša uredništva v gosteh, za prvi naš obisk pa smo si izbrali vas

VRHTREBNJE

iz trebanjske občine. Vse krajanje te vasi vabimo, da se v torek, 28. oktobra, ob 18. uri zberejo v Novakovi hiši, kjer jih bomo čakali novinarji Dolenjskega lista. Pogovarjali se bomo o težavah, pa tudi o uspehih te vasi, ki sicer šteje v trebanjsko krajevno skupnost.

KORAK DIJE DO MEDSEBOJNEGA RAZUMEVANJA – V delegaciji kulturnega društva iz Bajine Bašte v Krškem je bilo veliko mladih. Razveselili so se jih, saj jim to zagotavlja spletnje bratskih vezi tudi med mladimi privrženci ljubiteljske kulture v obeh občinah. (Foto: Jožica Teppey)

IMV: tuji kupci imajo prednost

Tiskovna konferenca v IMV – Izpolnitev pogodbenih obveznosti do Renaulta prvi cilj – Srednjeročni načrt prinaša 4.000 novih delavcev – Za vozila IMV poslej proste cene?

Vzrokov, da tudi petkova tiskovna konferenca, ki jo je v prostorih IMV vodil generalni direktor Jurij Levičnik, ni dala dokončnega odgovora desetisočim domačim naročnikom „katrc“, kdaj bodo vozila vendarle dobili, je več. Na prvem mestu je tov. Levičnik omenil velike težave pri dobavi reprodukcjskega materiala, ter nekaterih avtomobilskih delov tako iz uvoza, kot od domačih kooperantov, nenazadnje pa velja omeniti tudi, da je danes proizvodnja v IMV usmerjena v izvoz in izpolnitev pogodbenih obveznosti do Renaulta.

Tako je bilo že lani Francozom poslanih 12.000 vozil R-4, letos pa jih je v dogovoru navedenih kar 22 tisoč. Če se hočejo v IMV držati te številke, kar je tudi njihov prvi cilj, potem morajo do konca leta izvoziti še 11.000 katrc. V kolikšni meri jim bo to ob znanih uvoznih in drugih težavah uspelo ne vemo, v ilustracijo je direktor navrgel podatek, da danes stoji na tovamiških parkiriščih in okoliških travnikih 7 do 8 tisoč neizgotovljenih katrc, 1.500 od tega jih je za izvoz. Iz enakih razlogov ne morejo dokončati tudi

100.000 KATRC – V industriji motornih vozil Novo mesto končujejo te dni pomembno nalozbo, ki bo po besedah generalnega direktorja tovarne Jurija Levičnika, zagotavljala letno proizvodnjo okoli 100.000 katrc in 12.000 R-18. Nalozba je stala tovarno okoli štiri milijarde dinarjev in bo omogočila, da bo IMV lahko hitreje zadostila svojim obveznostim. (Foto: M. Bauer)

Sklenjeno bratstvo planincev

Planinsko slavlje pri Gospični na Gorjancih – Odrpta Bratska planinska pot Ljubljana–Zagreb – Planinci po poti prijateljstva in obujanja spominov

Deževni in zamegljeni Gorjanci niso ustavili množice planincev, ki se je v nedeljo dopoldan odpravila k Domu Vinka

JANEZ ŽELEZNIK: „Ljudje se vedno bolj vračajo k naravi in jo spoštujejo.“

Padersišča–Batroje pri Gospični, kjer sta predsednika meddržavnih odborov planinskih društev Ljubljane in Zagreba s simboličnim rezanjem traku odprla 153 km dolgo „Bratsko planinsko pot“ Ljubljana–Zagreb.

Več kot tisoč planincev iz sosednje Hrvaške in slovenskih planinskih društev (med njimi so bili tudi član predsedstva SRS Tone Boie, predsednik PZS dr. Miha Potočnik, podpredsednik PZS Marjan Oblak, podpredsednik PZ Hrvaške Željko

Kultura plemeniti vezi

Krška občina toplo sprejela delegacijo Bajine Bašte

Med delegacijo kulturno-umetniškega društva Milenko Topalović iz pobratene Bajine Bašte in kulturnimi delavci iz krške občine so se med tridnevним bivanjem minuli teden v Krškem spletele pristne bratske vezi. Gostje so prikazali del svoje dejavnosti.

Nastopili so v Domu 14. divizije na Senovem, naslednji dan pa še v krškem delavskemu domu. Tam je v soboto dopoldne stekel sproščen pogovor o medsebojnih izkušnjah, uspehih in težavah ljubiteljskega dela v kulturi. Gostom so zavrtili film „Gremo v Krško“, jim razkazali Muzej izgnancev v Brestanici, Galejino v Krškem in jih peljali v atelje kiparja Vladimirja Stovička v Leskovcu. Nazadnje so jim razkazali še

Kostanjevico, da so spoznali zanimivosti vrednote tega kulturnega središča.

Delegacija iz Bajine Bašte je z veseljem sprejela pobudo Krčanov, da bi se kulturno sodelovanje poslej osredotočilo na krajevne skupnosti, kar bi dalo medsebojnim stikom še več neposrednosti in prisrčnosti.

Brežice in Novo mesto praznujeta

Iz sporeda praznovanja občinskih praznikov

28. oktobra slavi občina Brežice, dan kasneje pa Novo mesto svoj občinski praznik. V obeh občinah bo vrsta prireditev in srečanj, čeravno bosta zaradi stabilizacije slavlj letos skromnejši.

V Novem mestu se prireditve vrstijo od 12. oktobra dalje in bodo trajale domala dva meseca. Zadnja bo 28. novembra, ko bo v Straži odrpta nova Zdravstvena postaja. Osrednja prireditev na praznični dan bo letos v Senternej, kjer bodo na slavnostnem zasedanju občinske skupščine podelili tradicionalna priznanja in Trdinove nagrade. Zatem bo svečano odprta nova šola, sledilo pa bo odkritje kipa domačinu in narodnemu heroju Martinu Kotarju.

Prireditve v počastitev brežiškega občinskega praznika 28. oktobra so se začele z nedeljskim pohodom po poteh brežiške čete, z razvitem planinskega prapora in zaključkom delavskih športnih iger na Rucman vrhu. Danes dopoldne bodo na občini slovesno podpisali samoupravni sporazum o graditvi žitnih silosov v Brežicah. Gasilska zveza se vključuje v praznovanje z jutrišnjim razvitem svojega prapora. Rdeči križ pa s podelitvijo priznanj krvodajalcem.

Program bodo popestrile kulturne in športne prireditve. Med največje pridobitve letošnjega praznika sodijo: dijaški dom in knjižnica v Brežicah, most čez Sotlo na cesti Bizeljsko – Drače, asfaltna povezava med Bizeljskim in Pišecami in avtobusna postaja v Brežicah. V Pišecah bodo položili temeljni kamen za večnamenski dom.

Sklenjeno bratstvo planincev

Planinsko slavlje pri Gospični na Gorjancih – Odrpta Bratska planinska pot Ljubljana–Zagreb – Planinci po poti prijateljstva in obujanja spominov

Poljak ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij novomeške občine) je najprej pozdravil podpredsednik IS skupščine mesta Ljubljane Janez Železnik, ki je dejal, da je bila nova planinska pot načrtovana že med vojno, da vodi skozi zgodovinske kraje in hkrati utrjuje bratske vezi med dvema največjima planinskima organizacijama slovensko in hrvaško. Nekdanja spontana srečanja v gorah so po osvoboditvi prerasla v organizirane sestanke, ka-

terih plod in vrhunec je v nedeljo odrpta Bratska planinska pot.

Po krajšem kulturnem programu, ki so ga prispevali mladi planinci iz Samobora in Skočjanske šole, sta predsednika meddržavnih odborov Ljubljane in Zagreba Peter Lavrič in Zdravko Čeraj s simboličnim rezanjem traku odprla nov planinski most, simbol sodelovanja in trajne povezanosti.

J. PAVLIN

KLJUB DEŽJU NA POHOD

Deževna nedelja dne 19. oktobra ni preprečila tradicionalnega orientacijskega tekmovalnega „Po poteh brežiške čete“, ki sta ga v okviru akcije „Nič nas ne sme presenetiti“ priredili SZDL in Zveza telesnokulturnih organizacij v brežiški občini na Rucman vrhu. Udeleženci so za uvod reševali teste iz prve pomoči, po pohodu pa so se pomerili še v streljanju. Vsak tekmovallec je prejel izkaznico, v katero mora dobiti tri žige (vsako leto enega), da si bo tako prislužil značko pohoda Po poteh brežiške čete.

Naš duhovni kruh

Oktober – mesec knjige

O knjigi govorimo in pišemo v najrazličnejših prispodobah. Pravimo ji okno v svet misli, posoda duha, oplojevalka znanja, najzvestejša prijateljica. Premnogemu je knjiga nenehna sopotnica skozi življenje, duhovni kruh.

Ni znano, koliko Slovencev bere knjige. Statistični podatki izpred treh let trdijo, da komaj 10 odstotkov vseh. Letos objavljena raziskava je glede bralstva optimistična. Pravi, da sta si knjiga in bralec bližje kot kdajkoli v zadnjih letih. To je vsekakor dobro znamenje, še posebej, ker velja ugotovitev vsaj nekoliko tudi za stabilizacijsko leto.

Zbliževanje knjige in braleca poteka še vedno prepočasi kljub najrazličnejšim akcijam in povečani družbeni skrbi za knjigo. Pot med njima še ni zadovoljivo uglasjena, preveč ovir je na njej in prešibka splošna volja, da bi jih odstranili.

O teh vprašanih in ugotovitvah spet bolj poglobljeno premišljamo oktobra, v mesecu knjige. O tem in o smiselnosti branja še predvsem, kajti brez stalnega preseljevanja v svet bralecev ne bi imela knjiga umetniškega, družbenega in humanističnega smisla. Branje namreč obnavlja knjigo in ji podaljšuje življenje.

Hvalevredna je poteza Mladinske knjige, ki se je v mesecu knjige odločila za zelo mikavno ponudbo: kar 600 (naslovov) najrazličnejših knjig je že ves oktober naprodaj za 35 do 60 odstotkov ceneje v vseh njenih prodajalnah. Sodeč po izkušnji prodajalne Mladinske knjige na novomeškem Glavnem trgu, se tej znani slovenski založbi počenitveni korak bogato obrestuje

I. ZORAI

VREME

Danes bo še suho in toplo vreme, s petka na soboto pa se bo znova poslabšalo, tudi deževalo bo, vendar bo pošlabšanje le kratkotrajno.

SLAVJE PLANINCEV NA GORJANCIH – Številni planinci iz Slovenije in sosednje republike Hrvaške so se udeležili slavlja pri Padersiščevem domu na Gorjancih ob otvoritvi 153 km dolge „Bratske planinske poti“, je speljena na tudi po slikovityh krajih Dolenjske. (Foto: Janez Pavlin)

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Tragedija khmerskega ljudstva se nadaljuje. Novi oboroženi spopadi drugod po svetu so sicer dogodke v Kampučiji potisnili „v ozadje“, vendar se v tej oddaljeni jugovzhodni azijski deželni borba za obstoj tamkajšnjih prebivalcev nadaljuje z nezmanjšano močjo. Točnih podatkov od tam ni, vsekakor pa velja omeniti, da ljudje brez dvoma doživljajo veliko preizkušnjo. Smrt, lakota, bolezi, negotovost so besede, ki jih zapisujejo časniki po vsem svetu.

O položaju v Kampučiji so te dni razpravljali tudi v

Tragedija khmerskega ljudstva

generalni skupščini Združenih narodov. Dejstvo, da vietnamske čete se naprej izvajajo operacije ter ščitijo v Hanoju postavljeno marionetno vlado s Hengom Samrinom na čelu in se očitno kaj dosti ne zmenijo za odločitve svetovne organizacije, ostaja. Kot tudi to, da se nadaljuje oboroženi odpor proti intervencionistom in režimskim vojakom – in da na tisoče beguncev z negotovostjo čaka „na jutrišnji dan v številnih taboriščih na drugih straneh meje.“

V zvezi z rešitvijo kampučijskega vprašanja so države skupine Asean (Indonezija, Filipini, Tajski, Singapur in Malezija) predlagale, naj bi sklicali mednarodno konferenco. Zanj se je izreklo največ članic OZN, proti so bile le vzhodnoevropske ter se nekatere druge države.

Za mednarodno konferenco se je zavzel tudi jugoslovanski veleposlanik, ki je ob tej priložnosti v veliki dvorani svetovne asembleje ob newyorški vzhodni reki ponovil znana jugoslovanska stališča do te-

ga problema, ki ne ogroža miru samo v tem delu Azije, ampak v vsem svetu.

Miljan Komatina je med drugim torej ponovil, da je miroljubna politična rešitev krize v jugovzhodni Aziji mogoča edinole na temeljih doslednega spoštovanja in uresničevanja načel o neodvisnosti, suverenosti, o zemeljski celovitosti, umiku tujih čet, nevmешavanju v notranje zadeve kampučijskega ljudstva in njegovi pravici, da samo svobodno in suvereno odloča o svoji notranji ureditvi in zunanji politiki. Nedopustno je sleherni tuje vojaško posredovanje in vmešavanje v notranje zadeve, katerih namen je vsiliti kakršnokoli obliko odvisnosti, vzpostavitev interesnih sfer, vsiljevanje režima ali ustanavljanje tako imenovanih vitalnih con v katerih bi bloki velesil samovoljno prisvajali kakršnokoli posebne pravice. In ko se zavzemamo za kampučijsko ljudstvo, je zaključil svoj govor jugoslovanski diplomat, to počenjamo v prid celotne mednarodne skupnosti, saj je to univerzalna pravica.

TRI DESETLETJA IN POL

Pred petinštiridesetimi leti, 26. junija 1945, so v San Franciscu podpisali ustanovno listino združenih narodov, medtem ko je začela veljati 24. oktobra istega leta. Prav ta dan pa v številnih državah slavijo kot dan Združenih narodov. S podpisom ustanovne listine so bili postavljeni novi temelji mednarodnih odnosov. Vzpostavljen je bil mehанизem, ki omogoča vsem narodom sveta, da skupaj delajo v interesu splošnega miru napredka in pravice. Zgornji kampučijski primer pa zgovorno priča o tem, s kako težavnimi problemi se danes sooča mednarodna organizacija, še zlasti če vemo, da ta primer ni osamljen.

VASO GASAR

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Tisti, ki pri odločanju o družbenih sredstvih izsiljujejo negospodarne rešitve – da bi zadovoljili zgolj lokalne, skupinsko-lastninske ali celo osebne in druge ozke interese varajo delavce in spodkopujejo osnove naše samoupravne socialistične ureditve.

Gre za tehnokratske in birokratske težnje, zlasti škodljive pri odločanju o različnih vrstah porabe, predvsem investicijske, pa tudi skupne in splošne. Zveza komunistov se mora zato vsem pojavom, ko se plani in programi začenejo in končajo le pri željah, nimajo pa

Želje izsiljujejo

materialnega pokritja, tako za izvajanje (kot obratovanje, če gre za objekte) odločno upreti. Seveda se bo treba pri tem spopasti z miselnostjo „družba, daj, daj, naš program je najpomembnejši.“ pri soočanju s takšnimi težnjami bo tudi marsikatera zamera, kar pa je malenkost v primerjavi s posledicami, ki bi nastale, če bi se naprej dopuščali negospodarnost.

To je sporočilo s posvetovanja s predsedniki občinskih konferenc ZKS na CK ZKS v Ljubljani. V tem sta si bili edini tako uvodna beseda predsednika Franceta Popita, kot razprava, ki je predsednikove besede potrdila in opozorila na vrsto pozitivnih primerov iz samoupravne prakse ter kritično ocenila pojave odtujenega odločanja in negospodarnosti.

V krajevnih skupnostih in SIS se marsikje neutemeljeno bohota administrativni aparat, v nekaterih OZD pa režija. Čeprav ni dovolj denarja, nihče ne želi odstopiti od svojih

planskih želja. Pri obravnavi takšnih pojavov se ne bi smeli obnašati oportunistično.

So primeri, ko je v krajevnih skupnostih tudi 10 ali 15 uslužbencev, v nekaterih občinah delegati vedno ne morejo dobiti odgovorov na svoja vprašanja, povsod še ni pripravljenosti za usklajevanje na osnovi svobodne menjave dela, nekateri želijo z lažnimi podatki doseči solidarnost in vzajemnost, drugod spet pa so pozitivni primeri ko vsi delegati sodelujejo pri oblikovanju skupščinskih delovnih programov (Novo mesto).

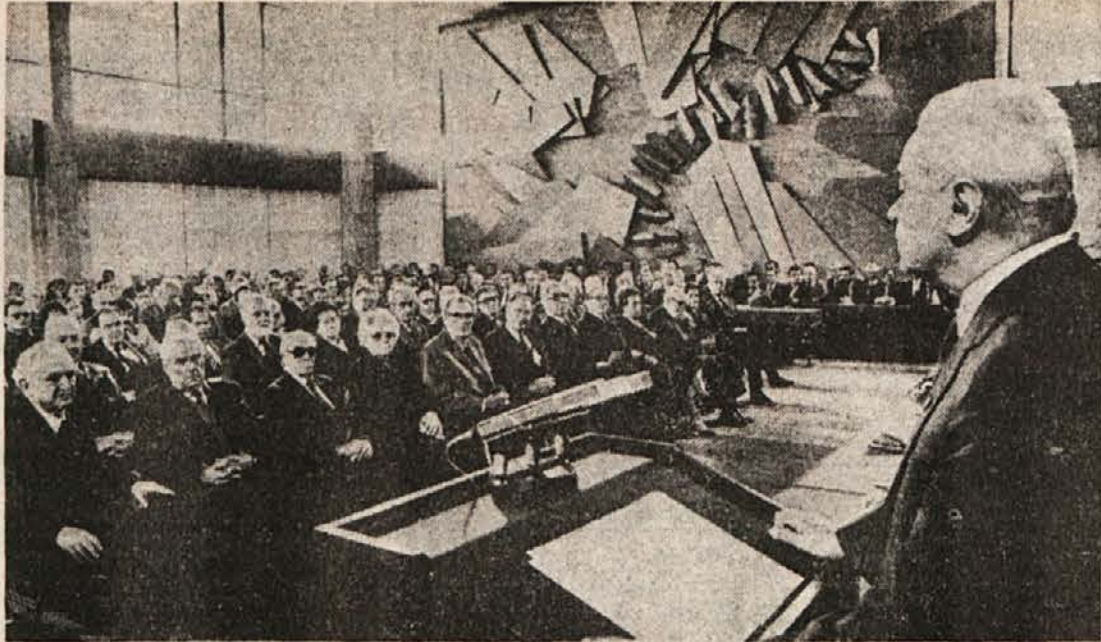
Kriterij dobrega delavca in aktivista bi moral biti glavni kriterij pri sprejemanju v Zvezo komunistov. Vsak bi to moral že dokazati v praksi. ZKS ima zdaj več kot 120.000 članov, kar je skoraj še enkrat več kot pred šestimi leti, kar je velik napredek. Ni pa pomembno le število, pač pa tudi vpliv komunistov v ustanovah političnega sistema.

Pri nas je delavčev položaj uzakonjen v ustavi in zakonu o združenem delu, je poudaril France Popit, subjektivne sile pa morajo tak položaj uveljavljati v praksi in odstranjevati težnje, ki temu nasprotujejo.

Birokracija zdaj deformira tudi tržišče in s tem položaj samoupravljavcev, potem pa, ko se kljub temu inflacija ne ustavi, s prstom kaže na samoupravljanje.

Samoupravljanje pa ne bo delovalo, če ne bo delovalo enotno jugoslovansko tržišče, samoupravljanje se mora uveljaviti tudi v ekonomskem smislu, je poudarila razprava.

MILAN MEDEN

ZGODOVINSKA KONFERENCA KPJ – V delavskem revolucionarnem Zagrebu, mestu heroju in mestu herojev, kjer so imeli pred štirimi desetletji svojo zadnjo konferenco pred NOV, socialistično revolucijo in svobodo, so se zbrali preživeli udeleženci zgodovinske pete državne konference KPJ. Od več kot sto udeležencev konference, ki je bila jesenske dni na robu mesta v Dubravi, se jih je zbralo te dni 20. Na sliki: Stevan Doronjski je imel slavnostni govor.

Vse naložbe vnovič skozi sito

Negospodarne investicije, zlasti pa nekritične, so eno glavnih žarišč inflacije

Med glavne ekonomske naloge, ki se jih moramo zelo resno lotiti, če želimo uravnovesiti naš razvoj, sodi pospešitev izvoza ob hkratnem nadaljnem radikalnem zmanjšanju uvoza. Ukrepi, ki so jih sprejeli na zvezni ravni, da bi to neskladje omilili, bodo sicer dosežani nesorazmerja med uvozom in izvozom nekoliko ublažili, vendar pa obstaja nevarnost, da se bo zavoljo ostrih in linearnih omejitev pri uvozu zmanjšala oskrbljenost gospodarstva z nekaterimi vrstami reprodukcijskega materiala in s tem še bolj znižala stopnja gospodarske rasti. Nadaljnje upadanje gospodarske rasti ob naraščanju inflacije pa bi lahko pripeljalo do velikih ekonomskih, socialnih in političnih problemov.

Iz sedanjih gospodarskih težav nas nedvomno lahko reši le povečana produktivnost dela, boljše izkoriščanje proizvodnih zmožnosti, povečan izvoz smotno nadomeščanje uvoza, ter investicijska dejavnost, usmerjena predvsem v prednostna gospodarska vprašanja.

Osnovno vprašanje, ki se ob teh nalogah zastavlja, pa se glasi: kako obvladati visoko stopnjo inflacije, ki spreminja in celo ruši normalne tokove razširjene reprodukcije in spodkopuje veljavo družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov?

Na to vprašanje lahko uspešno odgovorijo samo organizacije združenega dela, ki naj bi si s pomočjo družbenih in samo-

upravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev zagotovile skladen razvoj in uredile medsebojne dohodkovne odnose. S tem naj bi povečale svoja prizadevanja za modernizacijo pro-

izvodnih procesov in boljše organizacijo poslovanja, zagotovile gospodarno izkoriščanje su-

rov in energije ter pospešile tudi integracijske procese, ki naj bi povežali surovinsko osnovo s predelovalno industrijo in trgovino. Tako naj bi celotno gospodarstvo doseglo boljše oskrbo z domačimi surovinami in reprodukcijskim materialom ter zmanjšalo obratna sredstva v zalogah.

Cene vztrajno lezejo kvišku. Kako jih ukrotiti, saj prav cene najbolj razpihujejo inflacijo?

Uspešnejše zaviranje rasti cen bo odvisno predvsem od učinkovitejšega delovanja celotnega spleta sistemskih in sprotnih ukrepov na vseh področjih ekonomske politike, predvsem pa od družbeno odgovornega, za vestnega ravnanja gospodarskih dejavnikov, ki morajo po novem pred odločitvami o spremembah cen temeljito proučiti svoje poslovanje in stroške. Obenem si je treba prizadevati, da se bo politika cen oblikovala v dohodkovno sodvisnih reprodukcijskih celotah.

V zadnjih mesecih so prišle pod družbeni drobnogled tudi investicije, še zlasti nekritične, ki so tudi eno izmed glavnih žarišč inflacije. Tako vsi uporabniki družbenih sredstev pravkar ponovno proučujejo svoje investicijske namene in naložbe ter njihov obseg primerjajo s svojimi možnostmi za investiranje.

Tudi druge naloge, katerih uresničitev je tesno povezana z umiranjem inflacije ter s celotnim procesom stabilizacije, smo začeli uspešno uresničevati, o čemer pričra naglo upadanje splošne in skupne porabe. Bolj kot kdaj doslej pa zadnje čase varčujemo tudi z energijo in surovinami.

VINKO BLATNIK

tedenski mozaiik

POSLOVNI TIRIZEM POSTAJA čedalje resnejša zadeva. In velika mesta po svetu se pripravajo, katero od njih bo dobilo večji kos od pogače. Po nekajletnem zastoju je francoska prestolnica spet zasedla ugledno mesto v kongresnem turizmu. Anketa združenja mednarodnih organizacij razodeva, da je po številu mednarodnih srečanj v letu 1979 Pariz z 225 kongresi, na prvem mestu pred Londonom z 209, pred svojim večnim tekmečem – Ženevo (152 kongresov) in Brusljem (148), daleč prednjači pred Dunajem, New Yorkom, Berlinom, Rimom in Manilo.

V BLIZINI SOCCORA V AMERIŠKI ZVEZNI državi New Mexico je začel obratovati največji teleskop na svetu, ki lahko zabeleži celo tiste signale, ki so slabotnejši od enega vata, na primer iz zelo oddaljenih planetov, kot je na primer Pluton. Gradnja te dragocene naprave je trajala osem let in stala več kot 78 milijonov dolarjev. Radioteleskop ima 27 ogromnih anten s premerom 27 metrov in težkih 210 ton. Postavljene so v obliki črke Y. Poleg ameriškega državnega sklada za znanost bo teleskop pošiljal podatke tudi nekaterim ameriškim univerzam.

OB VZNOŽJU OGNJENIKA MOUNT St. Helens, ki je med majskega izbruhom uničil vse življenje daleč naokrog, je že mogoče opaziti znamenja prepore. Med njimi je tudi sled sme, ki se je prek ožganih tal napotila k odganjanju priprati. Skupaj z rastlinami se v to območje vračajo tudi žuželke in večje živali.

NA JAPONSKEM KONČU JEJO PROGRAM za izgradnjo novih raket, ki bodo lahko v vesolje pošiljale zelo težke satelite, kot poročajo agencije, je japonska državna agencija za vesoljske raziskave javila, da bodo raketa „H-1A“ končali do leta 1985. Tehtala bo 140 ton, dolga pa bo 40 metrov ter bo sposobna na višini 35.600 kilometrov izstreliti do 550 kilogramov težak tovar. Japonska namerava konec naslednjega desetletja zgraditi še popolnejšo raketo, ki bo sposobna poslati v vesolje do eno tono težak tovar.

NE ZAČETI PRI ZAVAROVANCU

Občinska zdravstvena skupnost Brežice ima veliko nepopravnih obveznosti iz zasebnega sektorja, zato se bo povežala za izterjavo upravo. Ta bo poskrbela za izterjavo, da bi se zmanjšal primanjkljaj skupnosti. Preden se sbo skupnost odločala za zmanjševanje že tako okrnjenih pravic zavarovancev, naj bi na priporočilo sveta za družbeno-ekonomske odnose in DPO poiskala rezerve znotraj, se pravi pri izvajanju zdravstvenega varstva.

LE USKLAJENO GOSPODARITI

Ribiški ribiči opozarjajo, da je treba z vodami usklajeno gospodariti. Ribiči so tako lani vložili v svoje vode 54.000 iker raznih rib, 15.000 mladic in 3.000 merskih rib ter uplenili 1559 kg rib. V vodah pa dela veliko škodo na ribah nepravilna regulacija potokov.

SOLARJI ZA RDEČI KRIŽ — Poziv na zbiranje papirja za Rdeči križ ima že po pravili med študenti največji odmev. Tako je bilo tudi med zadnjo zbiravno akcijo v Novem mestu. V ponedeljek se je pri osnovni šoli Grm nakopičila cela gora starega papirja. (Foto: Bartelj)

OTVORITEV SE BLIŽA — V Gabrju hite z zaključnimi deli na novem družbenem domu, ki ga bodo oddali na nedeljo. Novi dom, ki so ga gradili s prostovoljnimi delom in majhnimi sredstvi, bo za kraj velika pridobitev, saj bodo v njem našli prostore vsa društva in organizacije v vasi.

ASFALT PROTI DOBRNIČU — De laenci novomeškega Cestnega podjetja so se dne začeli z deli pri obnovi in asfaltiranju ceste proti Dobrniču. Čeprav bodo letos asfaltirali samo 3 km dolg odsek, se Dobrničani tega izredno veselje. Za toliko bo pot do Trebnjeva udobnejša. (Foto: J.S.)

NOVA TRGOVINA TRIKONA — Trikon je te dni odprl novo trgovino v Kočevju, in sicer v bližini hotela, kjer je bila še do nedavnega trgovina Mercator-Toprometa „Barve-laki“. Že prve dni je bil obisk v njej velik, saj prodajajo tudi izdelke s popustom. (Foto: Primc)

NIKOGA REŠILI

Za delno nadomestitev izgube pri mesu je občinska skupščina v Brežicah odobrila dva milijona dinarjev iz rezerve. Zdad se mnogi sprašujejo, če so s tem sploh koga izlekli iz težav. Meso bodo občani pojedli v zrezkih, pa ne samo doma, ampak tudi v gostinstvu, kamor prihajajo gostje od vsepovsod. S tem namreč še vedno niso zaustavili prodaje čez Sotlo, torej se bo del regresa preočil čez republiko mejo.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na ponedeljko-velem sejmu je bilo tu precej bolj živahno kot prejšnje tedne, precej pa so v zadnjem času porasle tudi cene malih prašičkom. Pripeljanih je bilo 356 prašičev, starih od 6 do 12 tednov, in 18 prašičev, starih nad 3 mesece. Lastnika je menjalo 213 živali. Cene pa so bile naslednje: za mlajše prašičke 1.400 do 2.000 dinarjev, za prašičke, stare nad 3 mesece pa 2.000 do 3.200 dinarjev.

BREŽICE: Na sobotni sejem so lastniki pripeljali 383 prašičev do 3 mesecev starosti in 16 prašičev, starih nad 3 mesece. Od tega je bilo prodanih 233 mlajših prašičev po 72 do 75 dinarjev kilogram žive teže in 9 prašičev, starih nad 3 mesece, po 45 do 48 dinarjev kilogram žive teže.

SEJEM NA VESELI GORI

v ponedeljek, 27. oktobra, bo na Veseli gori pri Sentrupertu zadnji letošnji sejem. Na sejem so vabljene kupci in prodajalci živine, kramarskega blaga, suhe robe in izdelkov domače obrti.

Naročil preveč, rudarjev premalo

V polletju so v Kanižarici edini od slovenskih rudnikov presegli plan — Za letos načrtujejo 120.000 ton premoga — Gospodinjstvu največ 5 ton.

Kaže, da bodo kanižarski rudarji dosegli zastavljeni plan za letošnje leto in nakopali 120.000 ton premoga; k tej količini so dodali še 5.000 ton, ki jih nameravajo nakopati zunaj rednega delovnega časa. V polletju je bil kanižarski rudnik edini v Sloveniji, ki je zastavljeni plan količinsko ne samo dosegel, marveč celo malo presegel.

Proti koncu naslednjega srednje-ročnega obdobja, ko bo končana investicija v posodobitev rudnika, pa naj bi v Kanižarici nakopali 150.000 ton premoga na leto.

Ne samo da v Kanižarici nimajo kljub višji ceni nobenih težav s prodajo premoga, marveč ga tako rekoč naravnost iz jame dobavljajo kupcem. „Največji kupec je ljubljanska toplotna, ki vzame vse drobne vrste premoga,“ je povedal vodja prodaje Tone Janković, ki dela v Kanižarici že 34 let, od tega 20 let v prodaji, pa takega povpraševanja po njihovem premogu ne pomni. „Na kurjenje in ogrevanje s premogom se v energetski krizi in pomanjkanju nafte ne vračajo samo občani, marveč tudi številne delovne organizacije. Tako nas je med drugim tudi semiška Iskra pred časom obvestila, da bodo v novi kotlarni kurili s premogom.“

Količino premoga za posamezno gospodinjstvo so zaradi velikega povpraševanja morali omejiti, tako da posamezni naročnik dobi največ

pet ton premoga, katerega povprečna cena za tono je nekaj več kot 1.500 dinarjev. Če bo proizvodnja potekala normalno, bodo vsem individualnim naročnikom premog dobavili do konca leta ali do januarja prihodnje leto. V rudniku, ki s premogom oskrbuje poleg Bele krajine še del novomeškega območja, Kočevje, Ribnico in sosednje hrvaške kraje, kot so Karlovac, Duga Resa in Oguin, pa se močno otepajo s pomanjkanjem rudarjev, saj jim jih sedaj manjka kakih 25. To pomanjkanje je še toliko bolj očeno in boleče, ker so izostanki z dela zelo veliki.

Tako jih od okoli 200 ljudi, ki delajo pri proizvodnji premoga, pride na delo 120 do 130, ostali pa so na bolniških, dopustih ali si celo privoščijo „plavega“. Nasploh pa je v rudarskem poklicu precejšnja fluktuacija, v Kanižarici pa niti osebni dohodki niso toliko kot v drugih rudniških niti delavcem ne morejo nuditi družinskih stanovanj, s čimer bi jih tesneje navezali na ta kraj.

A. BARTELIJ

zadovoljen, zato bo prihodnje leto spet pasel.

In ne samo to: pašne površine namerava povečati za 5 ha; letos je imel 30 ha pašnikov, razdeljenih na 15 čredink, in uredil še nove staje, zbiralnik za vodo ter bivač. Tako bo že v prihodnji pašni sezoni, ki se bo začela 14 dni prej kot letošnja, sprejel na pašo 75 plemenskih telic čez dve ali tri leta pa celo 100.

Pri ustanovitvi te, prve pašne skupnosti je pomagala tudi kmetijska zemljiška skupnost, ki je prispelala gnojila in žico za stalno ograjo.

J. PRIMC

Kmetijski nasveti

Meje hektarskih rekordov

Kje so meje človeških zmogljivosti, se sprašujemo ob vedno novih atletskih svetovnih rekordih, ki pa jih vendarle izboljšujejo le še po centimetrih in sekundah. V rastlinskem svetu so rekordi skokovitejši in zato vprašanje še bolj neučakano: kakšne so rekordne zmogljivosti kulturnih rastlin, ki nam dajejo hrano in od katerih je človeštvo vse bolj usodno odvisno. Leta 2000, torej čez dve desetletji, bo na Zemlji nad 6 milijard ust, ki bodo morala vsak dan jesti.

Sicer se zdalec ne tako kot atletski je znan tudi spisek svetovnih rekordov v pridelovanju poljščin: kornuza 222 stotov na hektar, pšenica 145, oves 106, soja 56, ječmen 114, krompir 950, sladkorna pesa 1.200 stotov na hektar itd. Seveda so ta kšni dosežki možni le na manjših površinah, povprečni pridelki pa so nekajkrat manjši. V (ZDA) na primer, kjer je lani najboljši farmar pridelal 141 stotov kornuze na hektar, znese državno povprečje 65 stotov, pšenice pa celo samo 24 stotov, ob tem pa so Združene države Amerike največji izvoznik tega zrnja na svetu.

Koliko neizkoriščenih možnosti še obstaja, dokazujejo tudi naši rekordi. Agrokombinat Subotica je v letu 1978 pridelal na 138 ha po 82 stotov pšenice sorte biserka na hektar, na 6 ha pa je imela sorta sava donos celo 96 stotov, kar je absolutni državni rekord v tem letu. Državno povprečje je bilo skoraj trikrat manjše.

Genetiki trdijo, da se pri nobeni kulturni rastlini ni dosežena genetska meja glede njenega donosa. Z znanim genetskim potencialom je mogoče v naslednjih dveh desetletjih vzgojiti pšenične sorte, ki bodo omogočale donos do 150 stotov na hektar, kornuze do 300 stotov, sladkome pese do 1.500, jabolk in hrusk do 400, namiznega grozdja do 500 stotov — seve ob najboljših agrotehničnih ukrepah in naklonjenosti narave, saj bosta pšenica in kornuza še vedno rasti pod milim nebom.

Ce poznamo te številke in te možnosti, nas je lahko manj strah za prehrano človeštva v prihodnosti. Ce ...

Inž. M. L.

Prva skupna pašna

Uspeh prve pašne skupnosti, ki je pasla 50 telic

50 plemenskih telic, ki so jih lastniki-kooperanti KZ Ribnica dali na sezonsko pašo pašni skupnosti Travna gora, je po 113 pašnih dneh spet doma pri svojih lastnikih. Prva pašna skupnost v ribniški občini se je obnesla, zato bodo sedanjo razširili in ustanavljali še nove.

Prvo pašno skupnost v ribniški občini sta ustanovila KZ Ribnica in pastir Drago Bartolj. Povprečni pašni dan za telico je veljal le 20 din (za starejše živali nekoliko več, za mlajše pa manj) in tako se je ponovno potrdilo, da je pašna daleč najcenejši način prehrane.

Plemenske telice je dalo past 21 kooperantov KZ Ribnica. Rejci, ki so dali živino na pašo tej pašni skupnosti, so zelo zadovoljni in bodo v tako pašo še dajali. Tudi pastir Drago Bartolj je z dohodom

Pred težko nalogo

Ne čakati, da se bo nakopičilo 50 sporazumov

Se pred iztekoma leta 1980 bodo v združenem delu sprejemali samoupravne sporazume, ki bodo določali razvoj v novem srednjeročnem obdobju. Izražano je, da se bo tako v tozidh nakopičilo najmanj 50 sporazumov, o katerih bodo morali zaposleni reči besedo pred glasovanjem. Kako naj vseh 50 (eden več ali manj) takih dokumentov predložijo zborom delavcev, da jih bodo le-ti razumeli in zanje glasovali? Gre namreč za sporazumevanje in dogovarjanje med interesnimi skupnostmi in tozidi na občinski ravni, med posebnimi interesnimi skupnostmi (pis) in tozidi v regionalnem merilu, pa še med krajevnimi skupnostmi, komunalo, stanovanjskim gospodarstvom in tozidi. Zraven pa so še taki dokumenti na republiški ravni.

Dogovarjanje in sporazumevanje, ki je tako široko zasnovano, utegne postati konglomerat, zaposleni pa aparat za dviganje rok, je upravičena bojazen. Nepremišljene odločitve utegnejo koga tudi udariti po glavi, ko pa se bodo tega zavedali, bo že prepozno.

Prav zato bo potrebna dobra organizacija in načrtost pri sprejemanju teh dokumentov. Predvsem pa pravočasna, jasna, poštena in nazorna razlaga delavcem, preden bodo ti dvigovali roke.

R. BACER

Kalo bo izravnal ceno

Nadomestilo za kalo bo pri krompirju znašal 10 do 20 odstotkov — Dobave Kolinski redno potekajo

V zgodnji jeseni je bilo precej razprav o ceni krompirja. Člani poslovne skupnosti za krompir, sadje in vrtnine iz Gorenjske in Prekmurja so se zavzemali za nižje cene, Dolenjci pa so hoteli višje.

Tedaj je bila sprejeta priporočena cena 3,30 dinarja, zdej, ko dobave krompirja tu in tam že zastajajo za predvidenimi količinami, pa kaže, da je bila cena postavljena prenizko. Pomanjkanje krompirja so sicer občutili samo na Gorenjskem, natančneje, v Kranju, medtem ko ga je na Dolenjskem za zdaj dovolj. Tudi dobave mirenki tovarni potekajo po dogovoru.

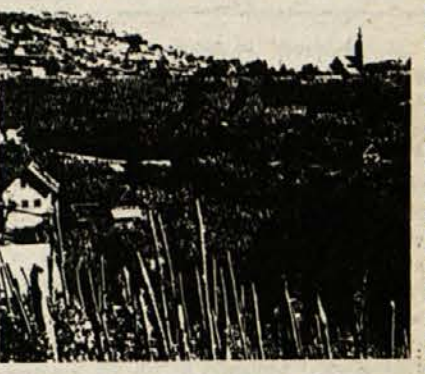
Zaradi tega se je pretekli petek sestala poslovna skupnost. V

precej dolgi razpravi so člani te skupnosti sklenili, da cen krompirja sicer ne bodo povečevali, zato pa bodo plačali razlike za kalo. Te razlike naj bi znašale od 10 do 20 odstotkov, kar je precej več, kot je bilo pretekla leta. Kot kaže, si je poslovna skupnost na ta način vzela pravico, da zviša sporne jesenske ocene.

Kot so povedali v Kmetijski zadrugi v Trebnjem, plačujejo zdej krompir po akontacijskih cenah, ki so v skladu s priporočeno ceno poslovne skupnosti. Kalo pa bodo izplačevali vsem kmetom, ne glede na to, kdaj so pripeljali krompir v Kolinsko ali zadrugo. Nadomestilo za kalo naj bi znašalo septembra in oktobra po 5 odst., novembra pa 10 odst.

J.S.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

V času, ko boste vinogardniki brali ta prispevek, bomo v glavem obratni našo glavno sorto posavskega vinorodnega območja, žametno črnino. Zato sodimo, da je še vedno čas in primeren vinogardnike opozoriti na možnost samo toliko, da dosežeta normalno količino sladkorja za določeno sorto grozdja na določenem vinorodnem območju.“

„Normalna količina sladkorja je povprečje sladkorja v normalno dozorelem grozdju v posameznih sortah grozdja na območju vinorodnega območja na podlagi opravljenih strokovnih raziskav Kmetijskega inštituta Slovenije in Kmetijskega zavoda Maribor.“

Katere so normalne količine sladkorja pri posameznih sortah grozdja?

Za najbolj razširjeno sorto žametno črnino v Posavskem vinorodnem območju, ki zajema dolenjski, belokranjski, bizelsko-sremiški in obsoletski vinorodni okoliš velja, da naj ima najmanj 14 % sladkorja po klosterneburški mostni tehtnici. Zato je treba most pred vrenjem, takoj po mletju grozdja (drozganju), izmeriti z mostno tehtnico, da vemo, koliko procentov sladkorja ima grozdje in koliko je treba most žametne črnine dosladkati, da bo imel končno 14 % sladkorja. Kot kaže, bo pametna črnina letos dosegla 10 največ 12 % sladkorja; to pomeni, da bo treba most dosladkati za 2 do 4 %. Za dvig 1 % sladkorja pa je treba na 100 litrov mosta dodati 1,25 kg sladkorja. Pretiranje v dodajanju sladkorja omejuje pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o načinu in postopku dosladkanja mosta ali drozge z dodajanjem sladkorja (Uradni list SRS št. 16/78), ki določa, da se sme na 100 litrov mosta ali drozge dodati le toliko sladkorja, da se vsebina alkohola v vinu podravskega in posavskega vinorodnega rajona poveča največ do 2,5 volumnega procenta alkohola. Za povečanje največ 2,5 % alkohola pa rabimo 4,2 kg sladkorja; to pomeni, da več sladkorja za popravilo mosta na 100 litrov ne bi smeli dodati. Pri tem pripominjam, da so stari kletarji praktiki svarili, da ne bi smeli za popravilo mosta dodati več kot 3 kg sladkorja na 100 litrov mosta, če hočemo ohraniti naravni značaj vina. Glede tega tudi pravilnik o načinu in postopku dosladkanja mosta v 3. čl. določa, da vino, proizvedeno iz dosladkanega mosta ali drozge, mora biti suho (brez neprevrelega sladkorja).

Vinogardnike opozajam, da je poprava mostov z dodajanjem sladkorja v severnih vinorodnih deželah že od nekad stalna praksa, saj so na primer za časa vojne v Nemčiji se v jeseni leta 1944, kljub temu da je bil sladkor kot važno živilo na karte, še vedno dovoljevali in tudi preskrbeli ustrezne količine sladkorja za popravilo mostov.

Pravilnik republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo o načinu in postopku dosladkanja mosta ali drozge z dodajanjem sladkorja ali koncentriranega mosta (Uradni list SRS št. 30/74 v 1. čl. določa:

„Mostu ali drozgi je dovoljeno dodajati sladkor ali koncentrirani

Obveščanje v občinske plane

Informiranje je v temeljih družbenega plana ljubljanske regije skoraj pozabljeno

Obveščanje je nujno opredeliti v srednjeročnih načrtih občin, saj bo le tako zajeto tudi v letnih načrtih. Razen tega je treba pri tem upoštevati, da v okviru informiranja ne sodita le RTV in tisk, ampak tudi INDOK centri in še številni drugi načini in sredstva obveščanja.

Razpravljalci so najprej ugotovili, da je obveščanje v občinskih planih v glavnem pozabljeno. Tudi v republiškem planu je obdelana le RTV, ostala informativna dejavnost pa ne in tudi ne bo, če ne bo v občinskih planih oz. dogovorih.

Nadalje so ugotovili, da imajo v vseh občinah, razen kočevske, tudi občinska glasila. V kočevski občini opravlja obveščanje predvsem Dolenjski list in v zadnjem času še

(Nadaljevanje s 1. strani)

IMV: tuji...

naročnike R-18. Po besedah Jurija Levičnika bodo vsi, ki so vozila vpeljali lanskega novembra ali decembra, osemnajstice dobili najkasneje do konca februarja.

Veliko zanimanje pa je med prisotnimi predstavniki večine jugoslovanskih novinarskih hiš oris srednjeročnega plana IMV. Nobena

Največ vprašanj je v petek veljalo predvideni podražiti katric. V IMV ne zamikajo, da zahtevajo znaten dvig cen, hkrati tudi pravijo, da predvidena podražitev še zdaleč ne bo spustila prodaje na domačem trgu. Res je le, da bi z ustreznimi cenami marsikateri del hitreje dobili, saj jim tudi kooperanti iz dneva v dan postavljajo nove zahteve po podražitvah. Mogoče še to, da so novomeška vozila na spisku izdelkov, za katere naj bi veljalo prosto oblikovanje cen.

skrivnost ni, da si zelo prizadevajo povečati izvoz, ki je že v letošnjimi 120 milijoni dolarjev presegel predvidevanje. V prvi fazi bo plan težil k uresničevanju predvidenih načrtov o proizvodnji 150.000 avtomobilov na leto, že leta 1985 pa naj bi v IMV proizvedli 250.000 osebnih vozil, medtem ko naj bi letni plan prikolic kar 50.000. Hkrati s temi načrti pa v IMV predvidevajo proizvodnjo usmeriti še k izdelavi t. i. „motorhomov“ in lažjih dostavnih vozil. O izvozu pa le to. V letu 1982 bi naj njegova vrednost znašala 160 milijonov dolarjev, leta 1985 pa že 360.

Omenjeno povečanje proizvodnje pomeni tudi primerno povečanje števila zaposlenih. Za uresničitev omenjenega plana bi IMV potreboval leto 800 novih delavcev, kar pa do konca srednjeročnega obdobja številko 4 tisoč. Ne le stvar IMV, pač pa tudi Novega mesta je, ali bo lahko tem delavcem poleg službe nudilo še kaj.

B. BUDJA

LETOS ŠTIRI PLAKETE MESTA KOSTANJEVICA

Sobotna svečana seja skupščine krajevne skupnosti v Kostanjevici bo tudi letos združena s podelitvijo najvišjih priznanj krajevne skupnosti posameznikom in kolektivom. Plakete mesta Kostanjevice bodo prejeli: Novles Novo mesto tozd Lipa – Mizarstvo za 20-letnico obstoja, kulturno društvo Lojze Košak oktet Kostanjevica za 10-letnico dela ter dva zaslužna posameznika: Branko Čuk, podpredsednik sveta KS v Kostanjevici in Jože Unetič, direktor Novotehne Novo mesto, ki je prispeval velik delež pri razvoju trgovine in obnovi starega poslopja mizarstva v središču mesta. Za tem bodo podelili še štiri priznanja krajevne skupnosti in devet bronastih znakov OF.

GASILCI BODO TEKMOVALI

Ob tednu požarne varnosti bosta trebanjski občinski štab civilne zaščite in občinska gasilska zveza pripravili tekmovanje gasilskih enot civilne zaščite. Tekmovanja se bo udeležilo okoli 20 ekip iz krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, skupaj 200 tekmovalcev. Hkrati s tekmovanjem, ki bo v nedeljo, 26. oktobra, na šolskem igrišču, bodo v sejni sobi trebanjske občinske skupščine pripravili razstavo opreme za civilno zaščito.

Kočevski žaromet, a oba obveščata na približno enak način. V ribniški

Kočevje še vedno brez predsednika

Kandidat bo evidentiran danes — Razprava o informiranju — Ob Dolenjskem listu še Žaromet

Možnega kandidata ali več možnih kandidatov za novega predsednika občinske skupščine Kočevje bodo evidentirali danes. Tako so sklenili na zadnji seji predsedstva in izvršnega odbora občinske konference SZDL minuli petek.

Ta organ je imel sicer predvideno evidentiranje že na zadnji seji, vendar so po temeljiti razpravi sklenili, da ga prelože do danes, ko bodo svoje predloge uskladili s predlogi ostalih družbenopolitičnih organizacij. Udeleženci so ob tej priložnosti kritično spregovorili o pojavih, ki so se dogajali pri nekaterih volitvah v preteklosti, ter poudarili, da je prav zato potrebna pri sedanjih pripravah na volitve večja oz. po možnosti popolna enotnost.

Razpravljali so tudi o predlogu za nadaljnji razvoj informiranja v občini in poudarili, da je treba način informiranja opredeliti tudi v temeljih družbenega načrta občine za naslednje srednjeročno obdobje. Proučili bodo tudi možnost za izhajanje lokalnega glasila, ki bi bilo namenjeno predvsem informiranju za potrebe delegatskega sistema. Menili so, naj bi obdržali vsaj za zdaj tudi ostale oblike informiranja, od Dolenjskega lista do Kočevskega žaromet (za slednjega so imenovali tudi uredniški odbor), čeprav so ugotovili, da je bila akcija za „Žaromet“ vodena oziroma izpeljana precej neenavdno. Za ustanovitev lastne radijske postaje pa so menili, da zelo verjetno v naslednjem srednjeročnem obdobju ne bo denarja.

J. PRIMC

občini imajo za redno obveščanje Dolenjski list, razen tega izdajajo še občinsko glasilo „Rešeto“, ki ga dobiva brezplačno vsako gospodinjstvo.

L. razprave je bilo videti, da marsikje nimajo razčiščenih pojmov o tem, kakšno informiranje potrebujejo, kakšno so sposobni urediti in kakšno financirati. Zato so predstavniki nekaterih medobčinskih in republiških organov skušali področje informiranja podrobneje osvetliti. Poudarili so, da je potrebno tako splošno informiranje (ki je že zdaj dobro utečeno), kot samoupravno (tu smo še šibki) in strokovno (ki še precej šepa). Nadalje je treba zagotoviti obveščanje na ustreznih ravneh od OZD (kjer je razmeroma dobro razvito) in krajevnih skupnosti (kjer je še slabo).

J. PRIMC

SREČANJE S KOROŠKIMI SLOVENCI

V petek zjutraj smo se zbrali pred šolo. Šli smo v Zagorje na srečanje s koroškimi Slovenci. Peljali smo se skozi Ljubljano in Domžale, v Zagorje pa smo prišli ob desetih. Takoj smo odšli v delavski dom, kjer so bili že vsi zbrani, le koroški Slovencev ni bilo. Prišli so šele sredi programa. Zamudili so zato, ker jih je oviral sneg. Po končanem programu smo v lutkovni dvorani malicali in se pogovarjali z drugimi pionirji, potem pa smo odšli domov.

ANICA HUSIČ
O4 Črnomelj

VOLITVE V ZSMS

Mladi v OO ZSMS Lisca so na nedavni volilno-programski konferenci spregovorili o doseganju delu in nalogah, ki so pred njimi. Uspešni ro bili predvsem na področju kulture, športa, na MDA, zadovoljiva pa je bila tudi zastopnost mladih v delegatskem sistemu. Pri svojem delu pa bodo morali nedvomno dati še več poudarka na samoupravne odnose in vključevanje v družbeno-ekonomski proces delovne organizacije. Nadaljnje akcije pa bodo potekale v oblikah, ki naj bi prebudile zanimanje zares čim večjega števila mladih. Izvolili so tudi nove predsednike: v TOZD Šivalnica Jožica Traven, v TOZD Krojlnica Jožeta Lisca in v TOZD Blagovni promet in DSSS Rajka Jazbinška.

A. F.

Priložnost, da več storimo za obveščanje

1983. leta končno zgrajen pretvornik na Trdinovem vrhu?

Ponedeljkov triurni regijski prosvet o osnutku srednjeročnega načrta RTV Ljubljana, o vključevanju informiranja je še enkrat osvetlil, kako nedodelano področje je obveščanje, koliko je kljub napredku še pomanjkljivosti, s kakšno materialno stisko in neobetajočo prihodnostjo se sooča in konec koncev: kako kritični smo do obstoja tega, do tega kar je Dolenjska dosegla in kar vendarle ima.

Načrti televizije so tudi pri nas deležni posebne pozornosti. Dolenjska, posebno pa Bela krajina pričakuje, da bo v obetajočem srednjeročnem obdobju z dograditvijo pretvornika oziroma oddajnega centra na Trdinovem vrhu RTV Ljubljana odpravila veliko sivo liso, saj celotna Bela krajina drugega televizijskega programa sploh ne more sprejemati, prvega pa zelo slabo. Predstavniki RTV je zagotovili, da so načrti pripravljeni, razgovori s soinvestitorji uspešno končani, zataknilo pa da se je le pri republiški soudeležbi. Vseeno je menil, da bo do 1983. leta pretvornik, ki bo omogočal tudi razvoj lokalnih radijskih postaj, zgrajen.

Več kritičnih pripomb se je nanašalo na vsebino televizijskih informativnih oddaj in na poročanje o življenju in dogodkih na Dolenjskem.

Na povsotu so sprejeli več sklepov: da morajo sveti za informiranje pri OK SZDL temeljito oceniti, če je obveščanje ustrezno vključeno v občinske načrte, nadalje, da je treba oceniti vsebino sicer vse bolj razširjenih tovarniških glasil ter preučiti organiziranost INDOK centrov. Cimprej je treba sklicati sestanek vseh zainteresiranih za združevanje sredstev pri gradnji Dolenjskega tiskarskega in informativnega centra, v sklopu katerega je predvidena tudi lokalna radijska in televizijska postaja.

Na povsotu so sklenili priporočiti predsedstvu republiške konference SZDL naj čimprej posebej razpravlja o pokrajinskih glasilih SZDL, ki delajo v težavnih materialnih razmerah in kar je še huje, ki so čisto tako ali drugače izpostavljeni družbeno nesprejemljivim pritiskom.

M. LEGAN

Franc Krese - Čoban umrl

Zadnje nedeljsko jutro se je v ljubljanskem Kliničnem centru iztekla življenjska pot Franca Kreseta - Čobana, nosilca Partizanske spomenice 1941, hrabrega mitraljezca in bombaša, iznajdljivega obveščevalca in neustrašnega partizanskega komandanta, ki je bil proglašen za narodnega heroja. Prizadevni družbenopolitični delavec, član sveta republike in zveznega odbora ZZZB NOV Jugoslavije, dolgoletni ravna-

mitraljez. Nato je bila njegova pot do partizanskega komandanta takole: bil je kurir 5. grupe odredov; 20. junija 1942 je postal komunist; v več partizanskih enotah je bil obveščevalec, konec poltja 1943 je postal namestnik komandanta 2. bataljona Gubčeve brigade, konec septembra istega leta pa komandant 14. brigade, s katero je zavezal nemško postojanko na Bučki. Zatem je bil pomočnik načelnika obveščevalnega centra Glavnega štaba NOV in POS pa načelnik štaba Gubčeve brigade, kot komandant 12. brigade pa je bil julija 1944 pri Selih - Šumberku hudo ranjen. V roški bolnišnici Gornji Hrastnik mu je moral dr. Janez Mličinski amputirati desno nogo. Zdravil se je še v južni Italiji. Po vrnitvi (februarja 1945) v Beograd je deloval v štabu KNOJ. V Sloveniji je opravljal več vojaških dolžnosti, nato pa si je v okviru razvejene družbenopolitične dejavnosti še lasti prizadeval za reševanje vprašanj borcev.

telj ljubljanskega Muzeja ljudske revolucije, dobitnik številnih državnih in drugih odlikovanj, je bil po rodu Dolenjec.

Rodil se je 7. marca 1919 v Bogniški vasi pri Trebelnem. Borna kmečka domačija je stežka prevzivala šest otrok, zato je moral tudi Franc že zgodaj poprijeti za delo. Ni bilo denarja, da bi se šolal na klasični gimnaziji v Šentvidu pri Ljubljani, postal je hlapec na Hmeljniku, odšel z baronomi konji v Mirensko dolino, zlom stare Jugoslavije in njene vojske pa je dočakal kot vojak planinske pešadije na Sušaku. Peš se je prebil domov, delal pri kmetih in v gozdovih, se poleti 1941 priključil OF in jeseni tega leta prinašal hrano in sporočila partizanom Mokronoške čete.

Partizan je postal 20. marca 1942; v Dolenjski četi se ga je precej prijelo ime Čoban, zaupali so mu

LAPAJNE RAZSTAVLJA V DOLENJSKI GALERIJ

Dolenjska galerija iz Novega mesta vabi v petek, 24. oktobra, ob 18. uri na otvoritev razstave likovnih del Toneta Lapajnet. Umetnik se predstavlja s ciklom „barjanska zemlja“ na jutri in z lesenimi plastikami. Razstava je postavljena v obeh dvoranah Dolenjske galerije.

Pomoč od potresa prizadetim Alžircem

Sredstva se zbirajo na posebnem žiro račun pri RO RK

Ob katastrofalnem potresu, ki je 10. oktobra prizadel prebivalstvo alžirskega mesta El Asama, smo Jugoslovani ponovno dokazali svojo solidarnost. Rdeči križ Slovenije je že v nekaj urah poslal na potresno območje prvo pomoč - ekipo za identifikacijo, ekipo geofonistov in materialno pomoč, poljsko bolnišnico s celotno opremo za 120 poškodovanih. Za nadaljnjo pomoč prizadetemu alžirskemu prebivalstvu je sekretariat Koordinacijskega odbora za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti na pobudo občanov in delovnih ljudi sprejel sklep, da se pri republiškem odboru RK Slovenije odpre poseben žiro račun s številko 50101-678-51579, na katerem se bodo zbirala sredstva za pomoč žrtvam potresa v Alžiru. Gospodarska zbornica Slovenije (Splošno združenje gradbeništvu) pa bo prevzela zbiranje in usklajevanje pobud organizacij združenega dela za odpravljanje posledic potresa in obnovo porušene območja.

Vse sile proti požarom

Vse večje število požarov in materialne škode zahtevajo od vseh nas treznejše protipožarno obnašanje

Od 20. do 26. oktobra je teden požarne varnosti, v okviru katerega se bodo v Sloveniji v pripravi Zveze SIS za požarno varnost vzrile številne prireditve.

V Sloveniji so najpomembnejši izvajalci požarnega varstva prostovoljna gasilska društva - 1.383 društev združuje preko 82.000 članov - 9 poklicnih gasilskih enot s 412 delavci, oblikovane pa so tudi specializirane enote civilne zaščite in enote JLA. Pomembno je tudi delovanje 333 gasilskih krožkov na osnovnih šolah, ki vključujejo preko 9.000 pionirjev, saj pomeni vcepljanje protipožarnih navad že od malih nog koristno obliko predvsem preventivne dejavnosti. Še vedno pa je pre-

majhna usposobljenost vseh ljudi, tudi nepoklicnih gasilskih enot, za učinkovito požarno varnost in predvsem preventivno dejavnost. Prav na tem področju bi bilo treba marsikaj storiti.

Ena temeljnih nalog je tudi ustanavljanje industrijskih gasilskih društev, pa zagotavljanje takih pogojev, da do požarov niti ne bi prihajalo. Manjkajo tudi strokovne komisije za požarno varnost, ki bi vsaj enkrat letno pregledale opremljenost - tako po krajevnih skupnostih kot v organizacijah združenega dela - saj organi požarne inspekcije ne morejo sami storiti vsega. Torej dovolj nalog za občinske gasilske zveze in SIS za požarno varnost.

Z. L.-R.

Odlično za videz in okus

Agraria navezuje z odjemalci sadja dolgoročno sodelovanje

Priznanja, ki so jih bila deležna jabolka in hruške v paviljonu brežiške Agrarie na sadjarski razstavi v Mariboru, pomenijo močno spodbudo za nadaljnji razvoj sadjarstva v brežiški občini. Znani jugoslovanski strokovnjaki so bili navdušeni nad izredno lepimi sadeži in so zatrjevali, da bi lahko konkurirali evropskim dosežkom na tem področju.

Brežičani so razstavljalci pridelke sadjarskih skupnosti Arnovo selo, Dečno selo, Globoko, Mali vrh in Zakotjek. Jabolka in hruške iz lastnih nasadov je Agraria prikazala v skupnem paviljonu, kjer so se predstavile članice poslovne skupnosti za sadjarstvo SRS.

Največ hvale so počela jabolka

J. T.

SMRT POD SODI

V ponedeljek ob 11. uri se je med vožnjo s traktorjem iz vinograda na Mali Plešivci do doma smrtno ponesrečil 54-letni Anton Vipavec iz Adlešičev. Vipavec se je s traktorjem in pripetim vozom, na katerem sta bila 2 300-litrski nepriviezana sode peljal po travniku, pri tem pa je traktor pričel drseti. Zdrknil je najprej čez nasip, nato pa še čez meter visoko škarpo, pri tem pa sta sode zdrsela naprej in porinila voznička pod traktor. Vipavec je bil na kraju nesreče mrtev.

OKTOBRSKA KOPEL V KRKI

34-letni Stane Miklič iz Praproč se je v soboto zvečer peljal z osebnim avtom od Zaloga proti domu. Med vožnjo po mostu čez Krko v Zalogo pa je trčil v ograjo in z avtomobilom vred zletel v Krko. Vozilo je potočilo, Miklič pa je na srečo izplaval na breg. Kako je z njegovim zdravjem po hladni kopeli, ne vemo, znano je le, da bodo morali novomeški komunalci popraviti ograjo mostu v dolžini 8 metrov.

SPRAVIL SE JE NAD MILIČNIKE

Metiški miličniki so imeli v petek opravka z ljubljancem Antonom Stubljarjem, ko je okoli 19. ure brez luči vozil po cesti. Očitno vinjenemu so miličniki seveda prepovedali nadaljnjo vožnjo, komaj pa so moške izginili za ovinkom, je Stubljar ponovno sedel za volan. Seveda miličnikom ni ušel, le da je bil tokrat z njimi nekoliko bolj grob. Pričel se je pretepati in pri tem ranil enega od miličnikov, pa tudi sam je v glavo udaril ob rob vrat. Stubljar je prespal na postaji milice, čakajo pa ga še razgovori s sodniki.

OD PONEDELJKA POPOLNA ZAPORA - Po kraji zamudi je Cesta herojev v Novem mestu vendarle zaprta. Prevedeno to pomeni, da se je vendarle našlo potrebnih 4 milijarde starih din, kolikor bo stala obnova ceste od Koštialove ulice do ločenskega mostu. (Foto: Budja)

Od ponedeljka - zares

Začela se je obnova Ceste herojev v Novem mestu, ki bo veljala 4 milijarde starih dinarjev

Od ponedeljka dalje je Cesta herojev v Novem mestu vendarle zaprta. Sicer skopa vest, ki pa zasluži nekaj več besed, Gre namreč za predvideno obnovo ceste republiške kategorije, ki sicer sodi v dolgoročni plan razširitev cestnega omrežja v Novem mestu.

O obnovi in razširitvi Ceste herojev je bilo izrečenih že veliko besed, vendar se je vselej zataknilo pri sredstvih. Sdaj je denar - polovico ga da republiška skupnost za ceste, pol pa novomeška občina - vendarle tu. Za dela na odseku od Koštialove ceste do ločenskega mostu, ga bo potrebnih kar 4 stari milijarde. Visoka številka, ki pa je zaradi izredne zahtevnosti del razumljiva. Potrebno bo namreč urediti komunalne vode, zgraditi kanalizacijo, podpomo zidove, urediti poštno omrežje, saj na tem območju teče tudi mednarodni koaksialni kabel, in še kaj. Skratka, obilica del, za katere je odgovoren investitor, novomeška komunalna skupnost. Izvajalci del pa so (ali

bodo): Pionir, Cestno podjetje Novo mesto, KGP Novo mesto in ljubljanski Tegrad. Popolna zapora novomeške Ceste herojev prinaša seveda vrsto sprememb v dosedanjem prometnem režimu. Novega mesta. Že v prejšnji številki smo na kratko poročali o dvosmerni vožnji avtobusov s posebnimi nalepkami preko Glavnega trga, o obvozih preko magistralke za vsa vozila s skupno tezo nad 3 tone, o obvozih za osebnostna vozila, medtem ko bo za posebej urejena pot čez gradbišče. Temu dodajmo še priporočila novomeških miličnikov: avtomobilisti naj tudi v neprednostnih križiščih dajejo prednost avtobusom, udeleženci v prometu pa naj se držijo prometnih oznak in navodil miličnikov.

Konec koncev so vsa ta in tudi prihodnja dela usmerjena to, da se z dograditvijo cestnega omrežja v Novem mestu razbremenijo staro mestno jedro. Bodo nekajle sanje vendarle postale resničnost?

B. B.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 24. X.

1
8.45 TV V SOLI: Koledar, Jesenski sadeži, Ruščina, Pes, človekov prijatelj, Milko v prehrani predšolskih otrok
10.00 TV V SOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Zgodba, Izobraževalna reportaža, Zadnje minute
14.55 TV V SOLI, ponovitev
17.15 POROČILA
17.20 PRAVLJICE IZ LUTKOV-NEGA VOZIČKA
17.35 DRUŽINA SMOLA

18.00 ROCK FESTIVAL: ESSEN 80
18.30 OBZORNIK
18.40 ZAKON O ZDRUŽENEM DELU: SINDIKAT V KRAJEVNI SKUPNOSTI
Televiziji so pripravili več izobraževalnih oddaj o uresničevanju zakona o združenem delu. Tokrat bo beseda tekla o tem, kako v krajevni skupnosti organizirati sindikat.
18.55 VARSTVO PRI DELU: VARNO DELO V GRADBENIŠTVU
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 HVALA ZA POZORNOST, zabavnoglasbena oddaja
21.00 BLAKOVH SEDEM
21.55 V ZNAMENJU

22.10 NOCNI KINO: DOBRO JUTRO

Japonski film, ki ga je 1959 posnel Ozu, govori o dečkih, ki si prizadevata zgladiti spore med sosedi, spore, ki sta jih skuhala sama. Igrajo Chishu Ryu, Kuniko Miyake, Yoshiko Kga, Keiji Sada in drugi.

2

16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Namesto top liste - 18.45 Jazz za izvoz - 19.30 Dnevnik - 20.00 Gost urednik - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.15 Spomini: KPJ in graditev nove države - 22.05 Ogabnost (angleški igrani film)

SOBOTA, 25. X.

1
8.00 POROČILA
8.05 VRTEC NA OBISKU: CIV, CIV, SE DOLGO BOM ŽIV
8.20 Ela Peroci: ANKINE RISBE
8.35 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
8.45 ZADNJA DIRKA
9.15 PISANI SVET
9.45 A. Haley: KORENINE NASLEDNJE GENERACIJE

11.20 V IZJEMNIH OKOLIŠČINAH
11.50 ČAS, KI ŽIVI: VSE ZA NASO VOJSKO
12.20 602
13.00 POROČILA
13.55 PARTIZAN: OLIMPIJA, prenos nogometne tekme
15.50 POROČILA
15.55 ROCK FESTIVAL: ESSEN 80
16.55 NAŠ KRAJ
17.10 PARTIZAN: BOSNA, prenos košarkarske tekme
18.45 MUPPET SHOW (gostuje Pearl Bayle)
19.10 ŽLATA PTICA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

20.00 SREČANJA
21.35 J. Dietl: BOLNIŠNICA NA KONCU MESTA
22.25 POROČILA
23.30 NOVI CENTURIONI, ameriški film
Nenavadno detektivko je po romanu J. Aambaucha režiral Richard Fleischer, igrajo pa George C. Scott, Stacy Keach, Jane Alexander idr.

2

17.45 Znanost - 18.30 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Čas jazz - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Portreti - 21.40 Sportna sobota

NEDELJA, 26. X.

1
8.40 POROČILA
8.45 PRIMORSKA POJE
9.15 ČEBELICA MAJA
9.45 JAZON IZ VESOLJA
10.05 BOŽJE OKO, dokumentarni film
10.40 VRNITEV ODPISANIH
11.35 TV KAZIPOT
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA

14.55 PLANINA TARA, dokumentarna oddaja
15.25 SADOVI USTVARJALNE VOLJE: KUD ABRASEVIC
15.55 POROČILA
16.00 KOLINSKA SLOVAN: CRVENKA, prenos rokometne tekme
17.20 ŠPORTNA POROČILA
17.35 SLUŽBENI POLOŽAJ, jugoslovanski film
Film, ki ga je Fadil Hadžić posnel 1964, kritično govori o stanju v nekem podjetju, kjer vodilni delavci pod krinko dobrega gospodarjenja izkoriščajo službeni položaj za lastno bogatenje in podobne nepravilnosti. Igrajo Voja Mirić, Uroš Kravljaja, Olivera Marković, Milena Draović, Loize Potokar in drugi.

19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 T. Partijčić: ŠČUKE PA NI, ŠČUKE PA NE
21.00 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.30 V ZNAMENJU
21.55 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
22.10 ŠPORTNI PREGLED

2

15.30 Nedeljsko popoldne - 19.30 Dnevnik - 20.00 Ameriški fragmenti - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Igrani film

PONEDELJEK, 27. X.

1
8.45 TV V SOLI: Koledar, Pravljica, Kultura govora in branja, Makedonščina
10.00 TV V SOLI: Matematika, Risanka, Zemljepis, Zgodba, Iz arhiva Šolske TV, Zadnje minute
14.5 TV V SOLI, ponovitev
17.20 POROČILA
17.25 MALI GODCI V GLASBENI DEŽELI

17.35 DELAJ Z GLAVO: PONOVI TEV
18.00 DELEGATSKI VODNIK: KAKO JE NASTAL DELEGATSKI SISTEM
18.20 JEZIK V JAVNI RABI: O RAZLIKAH V UPORABNI VREDNOSTI IZRAZNIH SREDSTEV
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 J. Perret: OTOČANI
Francoska televizijska drama, ki jo je režiral Gilles Grangier, bo govorila o pariški družini iz „trebuha Pariza“. Palladionovi živijo odmaknjeni od drugih, celo govorijo drugače, njihovi hišni prijatelji pa so miši,

podgane, ščurki in druga golazen. Glavno vlogo igra Jacques Dufilho.
21.05 ALI SE DOVOLJ POZNAMO MED SEBOJ?
22.00 V ZNAMENJU

2

17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Medvedek Uhec - 18.00 Otroci pojejo - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Sportna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 A. Sidran: Jegulje potujejo v Sargaško morje - 21.20 Glasbeni trenutek - 21.25 Kultura - 22.10 Dnevnik - 22.25 Glasbena oddaja

TOREK, 28. X.

1
9.00 TV V SOLI: Koledar, Zemljepis, Jesenski sadeži, Dnevnik 10
10.00 TV V SOLI: Prirodopis, Risanka, Književnost in jezik, Zgodba, Zadnje minute
16.20 ŠOLSKA TV: Kaj je dokumentarni film, Merila za nagajevanje po delu, Inovacije in merjenje dela pri zasebnikih
17.20 POROČILA

17.25 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
17.35 POLETA VČEK
18.05 ARTIČE 80, 1. del oddaje
18.30 OBZORNIK
18.40 PO SLEDEH NAPREDKA
Uvodni prispevek bo prikazal, kako so strokovnjaki preizkušali uspešnost sanacijskih postopkov na črnogorskih hišah, prizadetih med potresom. Zatem bo beseda tekla o tem, kako je moč iz elektrofilitnega pepela naših termoelektrarn izdelovati gradbeni material. Govor bo tudi o varčevanju s pitno vodo, oddaja pa se bo končala z novicami iz znanosti in tehnike po svetu.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

20.00 MEDNARODNA OBZORJA: MLAJŠA SESTRA BELORUSIJA
21.05 W. Kempowski: KEMPOWSKI IN KOMPANJA
22.40 V ZNAMENJU
22.55 IZ BALETNEGA ARHIVA LJUBLJANSKE TELEVIZIJE

2

17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Pionirski TV studio - 18.15 Branje - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Willy Dixon in druga generacija Chicago bluesa - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Porota - 22.00 Poezija

SREDA, 29. X.

1
9.20 TV V SOLI: Koledar, Za učitelje, Razvoj življenja
10.00 TV V SOLI: Izobraževalni film, Risanka, Predšolska vzgoja, Zgodba
17.30 POROČILA
17.35 Ela peroci: ANKINE RISBE
17.50 RUBENS, dokumentarna oddaja

18.15 MLADI SARAJEVSKI PEVCI
18.45 OBZORNIK
19.00 NE PREZRITE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: NOVINAR (po filmu POGOVR Z REŽISERJEM)
Glavni junak dela kot novinar v uredništvu večjega dnevnika. Piše odkrite članke, ki jih uredniki največkrat nočejo objaviti, saj se bojuje za svoje stolčke. Novinar ima zato tudi osebne družinske težave, saj mu žena očita, da bi bil lahko uspešnejši, ako ne bi rlinil z glavo skozi zid.

Ta film o vprašanih novinarske etike in morale ga posnel Fadil Hadžić in za delo lani prejel puljsko zlato areno za režijo.
22.15 V ZNAMENJU
22.30 ŠPORTNI PREGLED

2

17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Lutkovna predstava - 18.15 Alkoholičnem - 18.45 Zbor Svetozar Marković - 19.30 Dnevnik - 20.00 Gledališka predstava - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Izvini: Teatrumske Europium - 21.50 Koncert zagrebških solistov

ČETRTEK, 30. X.

1
9.00 TV V SOLI: Koledar, Matematika, Srednjeveška matematika, Dober tek

10.00 TV V SOLI: Kemija, Risanka, Biologija, Predšolska vzgoja, Zadnje minute
13.55 VELEŽ: SLOBODA, prenos nogometne tekme
16.00 ŠOLSKA TV: Kaj je dokumentarni film, Merila za nagajevanje po delu, Inovacije in merjenje dela pri zasebnikih
17.00 POROČILA
17.05 RAZGALJENI EVEREST

18.00 ZADNJA DIRKA
18.30 OBZORNIK
18.40 NA SEDMI STEZI
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.15 JAQUES BRELL
22.40 V ZNAMENJU

POTA IN STRANPOTA

§

dežurni poročajo

Od pohajkovanja do stranpota je le korak

Premalo pozornosti mladinski kriminaliteti

Resda v novomeški občini zadnje čase ni opaziti vidnejšega pomata kaznivih dejanj med mladoletniki, pa vendarle lahko govorimo o nezadovoljivem stanju na tem področju, predvsem zaradi slabo organizirane preventivne dejavnosti, ki se je doslej kazala le v opozorilih in obveščanju Centra za socialno delo, medtem ko je nešteto drugih oblik ostalo zgolj na papirju.

Tu imamo v mislih predvsem skupno in koordinirano delo vseh dejavnikov, ki lahko tako ali drugače pripomorejo k izboljšanju podobe na področju mladinske kriminalitete: sodišče, tožilstvo, UJV, postaje milice, socialni delavci, šole, sodniki za

prekrške, ne nazadnje pa tudi sodelovanje predstavnikov ZSMS in predstavnikov komisij za socialno varstvo pri krajevni skupnosti. Znatno število kaznivih dejanj je namreč storjenih prav v času, ko mladoletniki brezdolno pohajkujejo, zato je še kako potrebno znova oživiti večkratne razprave o tem, da je mladim potrebno v takšni ali drugačni obliki omogočiti koristnejše izrabljanje prostega časa. Tu pa mladinske organizacije, športna in kulturna društva gotovo niso brez pomena. Če seveda izvzamemo mlade Rome, ki pa si zaslužijo posebno pozornost. „Običajni“ preventivni in tudi kazenski ukrepi so v takšnih primerih največkrat brez haska, zato zagotovo ni odveč obujena ideja o ponovnem delovanju disciplinskega centra v Novem mestu.

Ne nazadnje pa bi se morali strožje držati dogovora, da se mladi Romi takoj po osnovni šoli vključijo v delovni proces in jih hkrati tudi vključijo v aktivnost ZSM ter jim tam ponuditi primerno delo. B. BUDJA

V žično zanko ujel srno

Na Vinkovem vrhu prijeli krivolovca - Hišna preiskava.

Čeprav je splošno znano, da krivolovci po naših gozdovih ni

tako redek pojav, so vendarle redki primeri, ko storilca tudi doleti zaslužena kazen. Vzrok za to je več. Od prijateljke sosedske pomoči pa do vseh mogočih zvijač, ki se jih krivolovci poslužujejo. No, 56-letnemu Cirilu Štravu s Vinkovega vrha ni pomagalo ne eno ne drugo.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Prejšnji teden je Branko Gregorčič z Mestnih njiv v Novem mestu ugotovil, da je imel na obisku vlomilca. Ta je v sobo vdrl skozi okno, vendar očitno ni našel primerne plena, saj je odšel prazen rok. Gregorčič pa vendarle ni brez stroškov: poleg razbite šipe je namreč moral poskrbeti tudi za videz sobe. To je vlomilca najbolj zamerilo.

• Črnomaljski miličniki so prejšnji teden prijeli 30-letnega Alojza Kuniča iz Gornjega Suhorja. Ze dopolne se je napil in doma pretepal ženo, s tem pa ni nameraval odnehati niti popoldne, čeprav je žena odšla v službo. Šel je za njo, vendar so ženi priskočili na pomoč sodelavci in poklicali miličnike. Kaj jim je Kunič navtezel v izgovor, ni znano, zagotovo pa ni šlo za romantično ljubezensko zgodbo.

• 14. oktobra so imeli metliški miličniki opravka z 28-letnim domačinom Martinom Jakličem, ker je razgrajal in razbijal steklenice v gostišču na Dragah. Na razgovor k sodniku za prekrške pa je poleg Jakliča povabil še vodja strežbe, ker so Jakliču, kljub temu da je bil vinjen, stregli z alkoholom. Bo Jaklič vsaj toliko kavalarja, da bo šefu strežbe povrnil gostoljubnost v lokalu, najbližjem novomeškemu rotovžu?

• V noči na soboto je kurji tat vdrl v kurnik Karla Kolencu iz Cegelnice in mu odnesel celih šest parov kokošjih bedres. Bliža se Martinovo!

Zužemberški lovci so 13. oktobra odkrili v gozdu pri Vinkovem vrhu v žično zanko ujetu srno. Skupaj z žičnembriški miličniki so lovci pripravili ob najdbišču zasedo, ki je kmalu dala rezultat. Okoli 17. ure je namreč k smri prišel Ciril Štravs, in ko se je pripravil, da bo ulov odnesel domov, so ga miličniki presenetili. Štravs so nato odpeljali v Novo mesto, kjer pa dejanja nikakor ni hotel priznati. Kriminalistom novomeške UJV je razlagal, da je smo našel povsem naključno in da je pač hotel poskrbeti za mrtvo žival. Povsem drugačnega mnenja pa je bil Štravs potem, ko so opravili pregled njegovega doma. V hiši na Vinkovem vrhu so namreč našli še več pripomočkov za krivolov, med njimi tudi žične zanke, povsem podobne tisti, v katero se je ujela nesrečna srna. Pod bremenom takšnih dokazov je Štravs dejanje priznal.

To, ali se Štravs že dalj časa ukvarja s krivolovom, bo skušala odkriti nadaljnja preiskava, končno besedo pa bo seveda imelo sodišče.

ŽENA IN SIN STA GA REŠILA

Pri nezgodi s traktorjem se je 14. septembra poškodoval 45-letni Evgen Žagar iz Vinice. Žagar se je omenjenega popoldne peljal s traktorjem po slabi poljski cesti pod Žejljem proti Vinici. Med vožnjo po bregu navzdol pa je zapeljal na štor, pri čemer se je traktor preuknil in pokopal pod seboj vozniška. Žagarja sta izpod vozila zvelkla žena in sin in poskrbela za prevoz v novomeško bolnišnico. Na srečo poškodbe niso bile najhujše.

Pretepači so končali v bolnišnici

Nož, late in nekaj krvi v metliškem bifeju Zita

V metliškem bifeju, lasti Zita, je prišlo v četrtek do ne prav nedolžnega pretepa, ki mu je botrovala vinjenost.

Jože Nemanič z Radovice in Ljubljana Franc Duša sta bila s prijatelji v bifeju, kjer so popivali. Nekaj kasneje je prišel v bife še domačin Zvonimir Štefanič in natakari naročil, da družbi vse sme več. Po postrežbi in da morajo vsi domov. To pa je povzročilo hudo kri in kmalu tudi pretep. Štefanič je pograbil za nož, Duša pa lato in vse skupaj se je končalo tako, da so morali Nemanič in Štefanič odpeljati k zdravniškemu v metliški zdravstveni dom, slednja pa potem še naprej v novomeško bolnišnico.

Naslednje dejanje omenjenega pretepa bo pred sodniki, kjer pa se bo znašlo tudi strežno osebje, saj je bilo v glavah pretepačev kar precej preveč alkohola.

Z ROČICO NAD MILIČNIKA

Kostanjeviški miličniki so v soboto ustavili traktor, ki ga je upravljal 11-letni otrok, poleg njega pa je sedel njegov oče, 47-letni Franc Zupancič z Malenc. Ko je miličnik prepovedal nadaljnjo vožnjo, se je Zupancič razburil in se kar z ročico voza spravil nad miličnika. Končal je v prostoru za pridržanje.

Romi oropali „predrznega“ prodajalca

V soboto okoli 15. ure so prišli v trgovino sadja in zelenjave v Bršljinu štirje Romi. Od prodajalca Fatma Begaja so kratko malo zahtevali denar, ker so hoteli v kino in niso imeli v žepu prebitnega fیکا. Begaj se je temu uprl in denarja ni hotel izročiti, to pa je bilo Romom dovolj, da so sklenili obračunati s „predrznim“ prodajalcem.

Eden od Romov je nenadoma privlekel iz žepa nož in z njim pričel mahati pred Begajem, drugi pa je prodajalca udaril v obraz in mu iz priložne blagajne vzel 1.500 din. Roparji so nato odšli v mesto in si pred kinom razdelili ne tako majhen plen. Miličniki so storilec kmalu prišli na sed. 18-letnega storilca Romana Brajdiča iz Žabjeka so že prijeli, medtem ko ostalo trojico še iščejo.

KRONIKA NESREČ

NENADOMA PREČKAL CESTO - 13. oktobra zjutraj se je Franc Šobar iz Uršnih sel peljal z osebnim avtom po Zagrebški cesti v Novem mestu proti Zabji vasi, takrat pa je cestnišče nenadoma prečkal Jože Brule iz Gornjega Suhodola. Prišlo je do nesreče, v kateri je bil pešec laže poškodovan in so mu prvo pomoč nudili v ambulanti IMV, na avtomobilu pa je bilo škode za 2.000 din.

SPREGLEDAL JE AVTOBUS - Novomeščan Drago Papler je v sredo zjutraj prečkal novomeško avtobusno postajo, v preveliki naglici pa je spregledal avtobus, ki je pripeljal na postajališče številka 2. Trčil je vanj, pri tem pa dobil nekaj prask in odrgnin.

ZANESLO GA JE S CESTE - V sredo popoldne se je Črnomalčan Mirko Križelj peljal na kolesu z motorjem od Lokey proti domu. Pri železniškem nadvozu pa ga je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo s ceste.

TRČILA NA MOSTU

16. oktobra ob 13.25 je prišlo na mostu v Dolnjem Bošanju do hude nesreče, v kateri sta se poškodovala vozniška Slobodan Govedarica iz Sutjeske in Jože Cerzina iz Stolovnika. Slednji ni upošteval prometnih označb pred mostom. Poleg voznikov sta se v nesreči poškodovala še dva sopotnika. Materialne škode je bilo za 50.000 din.

Ribničanom sreča obrnila hrbet

Pričakovan poraz drugoligašic iz Novega mesta — Rokometaši Inlesa ponovno za las ob uspeh na gostovanju — Šentjernejčanke nadaljujejo z dobrimi igrami

Rokometni vikend ni prinesel dolenskim predstavnikom v zveznih in republiških ligah bistvenega napredovanja na lestevici. Novomeščanke so namreč povsem pričakovano klonile doma z vrsto Union Dalmacije, Ribničani pa so v gosteh nudili hud odpor celjskim rokometišem. Edino zmago so na Dolensko prinesle Šentjernejčanke, ki so v republiški ligi zmagale nad Slovanom v Ljubljani, medtem ko so Kočevke doma po hudem boju klonile pred Predvorom.

NOVO MESTO — UNION DALMACIJA
16:24 (6:14)

Novomeščanke so v sobotnem srečanju ostale praznih rok. Resda so gostujočim igralcem k dokaj lahki zmagi nekaj pripomogle tudi same domačinke, saj so se posebej v prvem delu igranje brezvoljno in neorganizirano. Ko je vse kazalo na pravi polom Novomeščank, so se neke sredi drugega polčasa zbrale in se gostjam celo približale na vsega pet zadetkov razlike. V tem delu igre so Dolenske držale korak z mnogo bolj izkušenimi in kvalitet-

nejšimi gostjami, vendar jim je nekaj pred koncem zmanjkalo moči, da bi ublažile poraz.

Novo mesto: D. Strukelj, Grgič 3, Turk, D. Strukelj 2, Iličin in Sitar 2, Jakše, Bon 3, Perše, Mršnik 6, Udovc.

Po tem porazu so Novomeščanke na 8. mestu s 6. točkami, že v soboto pa jih znova čaka težak nastop v Velenju.

AERO CELJE — INLES
20:18 (9:8)

Ribničani so Celjanom nudili hud odpor in le izredno razpoželenemu domačemu vratarju Tomiču se imajo Celjani zahvaliti, da so pred domačimi gledalci odnesli celo kožo. V prvem delu so domačini nekajkrat vodili z dvema zadetkoma prednosti, vendar so „lesarji“ kar trikrat rezultat izenačili. Tudi v nadaljevanju se je bil ogorčen boj, gostje pa so po zaslugi celjskega vratarja zapravili kar 4 sedemmetrovke, kar je tudi odločilo zmagovalca.

Inles: Kljun, Radič 5, Ilc, Abrahamberg, Fajdiga, Žuk 1, Karpov 2, Andoljšek, Ambrožič 2, Mate 6, Križman 1, Gelze.

PRIČAKOVAN PORAZ — Rokometišice Novega mesta so v soboto, kot je bilo pričakovati, izgubile z Union Dalmacijo. Proti obrambi gostov niso našle pravega orožja in šele v drugem polčasu so nekoliko ublažile razliko. (Foto: Budja)

Dekleta prva, fantje četrti

Novomeški atleti nastopili v Banjaluki in Trstu

Novomeški atleti so v zadnjih 14 dnevih nastopili na več tekmah. V Banjaluki sta nastopili ženska in del moške ekipe na tekmovalnih v okviru Zleta bratstva in enotnosti. Dekleta so zmagala, nepopadna moška ekipa pa je bila četrti. Del tekmovalcev je moral namreč nastopiti na zveznih pokalnih prvenstvih v Subotici, nekaj pa je bilo poškodovanih.

Rezultati deklet: 100 m: 2. Tekstor 13,4, 3. Merlin 13,8; 400 m: 1. Brezovar 63,2, 4. Hren 66,0; 800 m: 2. Lobe 2:27,6, 3. Janežič 2:30,0; daljina: 2. Kenda 512, 3. Kralj 508; višina: 1. Lukšič 150, 2. Hribar 150; krogla: 2. Križ 9,48 m, 3. Pezdirc 9,15 m; 4x100 m: 2. Novo mesto (Tekstor, Brezovar, Merlin, Kenda) 53,8.

Moški: 100 m: 2. Štupar 11,2; 400 m: 2. Remec 52,9, 4. Gimpej 53,3; 1500 m: 2. Bučar P. 4:02,0, 5. Škedelj 4:16; daljina 1. Šimunič 674; 4x100 m: 1. Novo mesto (Štupar, Bučar, Remec, Šimunič) 44,1.

Pri dekletih lahko pohvalimo obe zmagovalki (Brezovar, 400 m in Lukšič, višina), pri fantih pa je

Ribničani so po 7. kolu deseti s 4. točkami, v naslednjem kolu pa gostujejo pri Poletovih vrsti.

USPEH ŠENTJERNEJČANK V LJUBLJANI

SLOVAN — ŠENTJERNEJ 13:18 (8:9) — Srečanje v Ljubljani je odločilo izkušnost gostij iz Šentjerneja. V prvem polčasu je bila igra enakovredna, vendar je domačinkam v drugem delu zmanjkalo moči, kar so gostje izkoristile in dosegle zaslužen zmago.

Šentjernej: Kovačič, Škoda 1, Goršek 1, Kastelic 3, Foršek 2, Raček, Črne 2, M. Kovačič 9.

ITAS KOČEVJE — PREDVDOR 15:16 (8:7) — Po prikazani igri so domačinke nezasluženo ostale praznih rok. Po prikazenem bi bil nedolocen izid najpravičnejši. Za zmago se imajo gostje zahvaliti predvsem izvrstni vratarji, medtem ko so domačinke vse po vrsti pokazale veliko borbenost.

Itas Kočevje: Oražen, Vilicer 1, Oven 2, Novak 1, S. Jerič 3, M. Jerič 4, Turk 2, Oražen 2, Vardjan, Milešič, Štefanišin.

Po popolnem 8. kolu so Šentjernejčanke na dobrem 6. mestu, imajo 8 točk, z nekaj več sreče pa bi lahko bile še više, medtem ko so Kočevke s 6 točkami sedme. Ze v naslednjem kolu se v Orehovicah znova obeta zanimivo srečanje, saj bodo Šentjernejčanke imele v gosteh vrsto Izole, medtem ko bodo Kočevke skušale zamujeno nadoknaditi na gostovanju pri vrsti ETE.

Šport

V SOBOTO OTVORITEV TENIŠKIH IGRISČ

Ceprav so nova teniška igrišča v Novem mestu že lep čas dostopna vsem, ki jih zanima ta šport, pa bo uradna otvoritev igrišč v soboto ob 10. uri. Otvoritev sodi v sklop prireditve ob letošnjem občinskem prazniku Novega mesta, v počastitev tega pa bo v soboto tudi finalno srečanje teniškega turnirja.

DOLENJCI NA REPUBLIŠKEM PRVENSTVU

V soboto in nedeljo bodo dolenski kegljaši sodelovali na republiškem prvenstvu v Celju. Med moškimi dvojicami bosta nastopila Goleš in Lavrič, pri dekletih pa para Dalmacija—Bačkovič in Vencelj—Veber.

KRŠKI SPEEDWAYISTI TRETJI

V Prelogu je bila v nedeljo sklepna dirka letošnjega državnega ekipnega prvenstva v speedwayu. Na tej dirki so se dobro odrezali Krčani, ki so zasedli drugo mesto za skupnim zmagovalcem Gorenje—Varstoj, medtem ko so v končnem skupnem seštevku pristali na tretjem mestu. Na nedeljski vožnji je priselil Krčan Omerzel, ki je med posamezniki zasedel odlično tretje mesto.

ZMAGI OKLEŠČNA IN ČUJNIKA

Na velikem atletskem tekmovalnem v Tuzli, ki se ga je udeležilo tudi precej najboljših atletov v državi, sta Novomeščanka in državna reprezentanta Boris Okleščen in Darko Čujnik osvojila prvi mesti in dosegla dobra rezultata. Okleščen je disk vrgel 52,78 metra daleč, kar je eden najdaljših metov v njegovi karieri sploh, Čujnik pa je kopje zalučal 73,42 m, kar je njegov najboljši letošnji rezultat. Okleščen je tudi z nastopom v Tuzli potrdil odlično formo, Čujnikov met pa priča, da si je državni rekord končno pozdravil težko poškodbo komolca in da v prihodnji sezoni od njega spet lahko pričakujemo odlične rezultate.

PO PRVEM DELU ELAN

Z odigranim 5. kolom dolenske nogometne lige za kadete je zaključen jesenski del prvenstva, boji za točke pa se bodo ponovno nadaljevali spomladi. Rezultati zadnjega kola: Bela krajina—Elan 0:7 (0:3), Kočevje—Partizan (Straža) 0:1 (0:1), Ribnica—Butoraj 5:2 (2:2). Jesenski prvaki so tako Novomeščani z 10 točkami, sledijo: Partizan 7, Ribnica 5, Kočevje 4, Butoraj 3, Bela krajina 1. Elanovi so igrali v postavi: Turk, Arabadžija, Kobe, Kramar, Humar, B. Ljubi, F. Ljubi, Fenc, Bilobrck, Tramte, Zohar, Bajič, Novak.

M. GORENC

Sodražica: Iparji so ponovno oživeli

Namizni tenis najprej zavel med najmlajšimi

Namizni tenis dobiva v Sdražici ponovno vse več privrženec. To je ugotovitev, ki so jo prinesli prvi nastopi pionirske ženske vrste na nekaj zadnjih tekmovaljih. Sicer pa ima namizni tenis v Sdražici že kar „ugledno“ tradicijo, spominimo se samo imen, kot so: Gašperič, Lovrenčič, Mrgole itd.

Ženski pionirski klub je bil ustanovljen konec lanskega leta. Že prvi nastopi z vrstami Loškega potoka, Podpreske, Ribnice in še s katero so dali vedeti, da gre za izredno nadarjeno vrsto. „Igralke so same pričele pogosteje prihajati na treninge, zahtevale so več vadbe, kar konec koncev kaže tudi na veliko zanimanje najmlajših za ta

J. BLAS

M. GLAVONJIC

TUDI BLOK NI POMAGAL — Novomeščani so v soboto brez težav opravili z odbojkarji Izole in tako zabeležili prvi dve točki. Na posnetku uspešna Brulčeva akcija, ki jo spremljata Princ in Graberski. (Foto: B. Budja)

Brez težav do prvih točk

Pričakovana zmagala na startu SOL za moške — Upravičeni apetiti pred startom — Krkine igralke gladko izgubile

V soboto so startali tudi odbojkarji v slovenski ligi. Med moškimi Novomeščani ne skrivajo želje po osvoboditvi prvega mesta in napredovanju v II. zvezno ligo, kar so konec koncev potrdili tudi s sobotno gladko zmago, medtem ko so odbojkarice Krke že na startu doživele prepričljiv poraz.

PIONIR — IZOLA
3 : 0 (4,5,9)

Kar preko 200 gledalcev se je navzlic pozni uri zbralo na uvodni tekmi letošnje ligaške sezone v

„BREŽIŠKI OKTOBER 80“

Ob praznovanju brežiškega občinskega praznika pripravljajo tamkajšnji atletske delavci kvalitetno atletsko prireditev pod nazivom „Brežiški oktober“. Na tek po ulicah Brežic so povabljeni vsi najboljši tekači iz slovenskih ter nekaterih hrvaških in bosanskohercegovskih klubov. Tekmovanje bo na predvečer občinskega praznika, obogateno pa bo tudi s kulturnim programom, v katerem bo nastopila godba na pihala in folklorna skupina iz Artič. Pričetek tekmovalj bo v ponedeljek, 27. oktobra ob 16.00, organizator pa vabi k nastopu prav vse. Prijave sprejema AK Brežice do sobote, nekaj pa tudi na sam dan tekmovalja.

GOLEŠ PONOVNO PRVAK TREBNJEGA

S finalnim nastopom desetih najboljših se je pred dnevi končalo 3. odprto prvenstvo Trebnjega, na katerem ponovno slavil lanski zmagovalac Niko Goleš. Vse do finalnih bojov je vodil Gričar, vendar je ta na koncu osvojil le drugo mesto. Vrstni red: Goleš 1.728, Gričar 1.721, 3. Bratož 1.696, itd.

Dobra igra še ni porok za zmago

Dolenske enajsterice v slovenski nogometni ligi ponovno ostale praznih rok — Izključitev v Črnomlju — Kočevci igrali, Jeseničani zmagali

Dolenski nogometaši nadaljujejo s črno serijo. Tokratno 9. kolo v slovenski območni nogometni ligi — zahod je prineslo Beli krajini, Kočevju in Elanu nove poraze, tako da so se ti trije klubi znova uvrstili na dnu prvenstvene razpredelnice. Točke, ki jih imajo do sedaj, pa so večidel iz medsebojnih srečanj.

BELA KRAJINA — PRIMORJE
0 : 2 (0:1)

V precej ostrem, včasih celo grobem srečanju, so gostje zasluženo zmagali, čeprav tudi domačini niso bili brez možnosti za uspeh. Gostje so od vsega začetka pokazali, da so prišli v Črnomelj po obe točki, in jih tudi zaslužen dobili. Domačim napadalcem pa tokrat tudi športna sreča ni bila naklonjena, saj so iz številnih priložnosti zadeli le vratnico. O grobosti v igri pa le to, da je sodnik v 80. minuti izključil domačina Petroviča, ker je ta udaril nasprotnikovega igralca, ko ta ni imel žoge.

Bela krajina: Fudič, Kapš (Barič), Šimčič, Furič, Petrovič, Djokič, A. Čurk (Zupančič), Zimmermann, T. Dormiš (V. Dormiš), Weiss, J. Čurk.

KOČEVJE — JESENICE
2 : 3 (2:2)

Vse kaže, da je domače uspravilo rano vodstvo, saj so že v 2. minuti s pomočjo Kovača povedli. Okoli 200 gledalcev pa je v prvem polčasu videlo še tri zadetke. Dva gostov, ki

moški republiški odbojkarski ligi — zahod. Novomeščani jih niso razočarali. S pol moči in povsem osrednjo igro so gladko premagali vrsto Izole, ki je pred pričetkom prvenstva štela celo za enega od kandidatov za vrh. Odbojkarji Pionirja so še največ prikazali v prvem setu, sicer pa najbolj zgovorno govori o odnosu moči na terenu že sam podatek, da so Novomeščani za zmago potrebovali komaj uro.

Pionir: Princ, Kosmina, Babnik, Brulec, Vernig, Graberski, Černač, Muhič, Pečar.
Prve tekme so pokazale, da bodo imeli Novomeščani najnevarnejšega tekmeca v boju za vrh verjetno v vrsti Šave. Sicer pa Pionirjevi odbojkarji tudi v 2. kolu igrajo doma, in sicer z novincem v ligi, ekipo Narodnega doma. Brez dvoma bodo Novomeščani knjižili nove točke.

LJUBNO — KRKA
3 : 0 (6,10,5)

Novomeščanke so prepričljivo izgubile na prvem gostovanju. V Ljubnem so sicer pokazale srčno igro, vendar je bilo to proti izkušenim domačinkam premalo.

Krka: Boh, Gostjša, Svetl, Brajer, Zevnik, Urbančič, Štor, Krnc.
V naslednjem kolu igrajo Novomeščanke v Mežici.

NASTOPILO PREKO 300 DELAVCEV

Na letošnjih II. športnih igrah delavcev IMV je nastopilo kar preko 300 tekmovalcev, ki so se pomerili v sedmih panogah: malem nogometu, odbojki, kegljanju, streljanju, šahu, namiznem tenisu in vlečenju vrvi. Največ uspehov je imel tozda TA Skupne službe I pred DSSS in tozdom Tovarne prikolic. Prehodni pokal bo tako krasil leto dni vitrino skupnih služb tozda Tovarne avtomobilov, že sedaj pa v IMV razmišljajo o naslednjih zimskih igrah.

Brežiški kros v tretje vendarle uspel

Kar preko 250 nastopajočih na krosu v Brežicah

Potem ko so morali organizatorji atletskega krosa v Brežicah, ZTKO in Atletski klub, tekmovalje kar dvakrat preložiti, je bilo v torek, 14. oktobra, vreme nastopajočim vendarle naklonjeno. Nastopilo je preko 250 tekmovalcev, zmagovalci po kategorijah pa so postali: pionirji, letnik 1968 — Prevodnik (Bizejško), ekipno: Brežice, pionirji, letnik 1967 — Urek (Bizejško), ekipno: Brežice, pionirji, letnik 1967 — Urek (Bizejško), ekipno: Brežice, pionirji, letnik 1966 — Gramc (Brežice), ekipno: Brežice, pionirji, letnik 1965 — Tasič (Gimnazija), ekipno: Gimnazija, mlajši mladinci — Zevnik (Gimnazija), ekipno: Gimnazija, starejši mladinci — Preskar (GG), člani — Tomič (Kriška vas), veterani A — Srpčič (Agraria), veterani B — Tomše (Bolnica).

Ženske: pionirke — letnik 1968: Lopatič (Brežice), ekipno: Brežice, pionirke — letnik 1967: Kastelic (Cerklje), ekipno: Bizejško, pionirke — letnik 1966: Kajs (Bizejško), ekipno: Bizejško, pionirke — letnik 1965: Gramc (Ekonomska), ekipno: Ekonomska, starejše mladinke: Vogrinc (Ekonomska).
Za vse najboljše je organizator pripravil pokale, diplome in značke.
P. ROVAN

MED ŽENSKAMI DALMACIJA

Zmagovalka 3. odprtega prvenstva Trebnjega je letos najboljša kegljačica in udeleženka državnega prvenstva, Angelca Dalmacija. Njena zmaga ni bila nikoli ogrožena. Vrstni red: Dalmacija 845, Vencelj 802, Poljak 791.

KROG: SEVNICA
31 : 17 (17:8)

Vodilno moštvo II. SRL — vzhod, Krog pri Murski Soboti, je na domačem igrišču zasluženo krepko premagalo oslabljene rokometišice Sevnice, ki zadnjih 14 dni zaradi bolezni v ekipi niso resno vladili.

KRMELJ: BREŽICE
23 : 23 (11:11)

V posavskem derbiju v Krmelju sta se ekipi razli po razburjenem zaključku, vsaka po 1 točko. Gostje so v zadnjih sekundah zastreljali 7-metrovko.

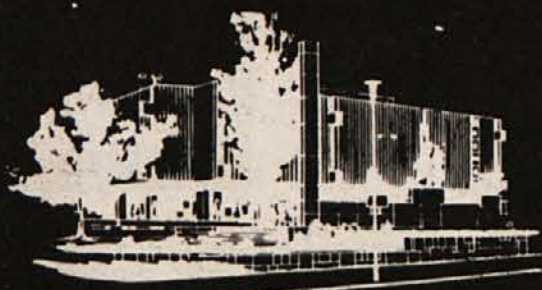
VELIKA NEDELJA: LISCA
11 : 14 (7:7)

Rokometašice Lisce so presenetile domačinke z učinkovito igro v napadu, odlikovala se je Jazbinskova s 7 goli in dobro organizirano obrambo, kjer je prednjačila Mlinarčeva.

NOVO MESTO: SEVNICA
20 : 21 (8:12)

Mladi rokometišice Sevnice so v SRL — jug zasluženo zmagali v gosteh.

P. P.

N nama

**ŽE SE PŘIBLIŽUJE ČAS,
KI GA SMUČARJI
GOTOVO TEŽKO ČAKAJO**

**IN DA BODO SMUČI PRAVOČASNO NARED,
JE POSKRBELA
VELEBLAGOVNICA NAMA KOČEVJE
S KOMPLETNIM ASORTIMENTOM
PRIZNANIH IN VRHUNSKIH
SMUČI „ELAN“, ki jih že lahko kupite
na športnem oddelku.**

**ZA STROKOVNO
MONTAŽO VEZI JE, SEVEDA,
TUDI POSKRBLJENO**

**V NOVO SMUČARSKO SEZONO
Z DOBRIMI SMUČMI, KI VAM JIH NUDI
NAMA KOČEVJE**

**salon
pohištva
novoless**

NOVO MESTO

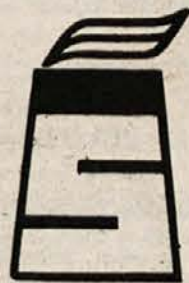
VAM NUDI
IZ SVOJEGA PROGRAMA:

- STILNO POHIŠTVO „MARSEILLE“
- MODERNO POHIŠTVO „KRKA“
- KOPALNIŠKI PROGRAM „KOLPA-SAN“

Programi drugih proizvajalcev za opremo stanovanjskih prostorov, kuhinj, belo tehniko in notranjo dekoracijo.

novoless-novomesto, Komandanta Staneta 38, telefon (068) 25-091

**Stalna prodaja kopalniških elementov
kolpa-san
s tovarniško napako - po nižjih cenah**

**INDUSTRIJA GRADBENEGA
MATERIALA
GRADNJA ŽALEC**

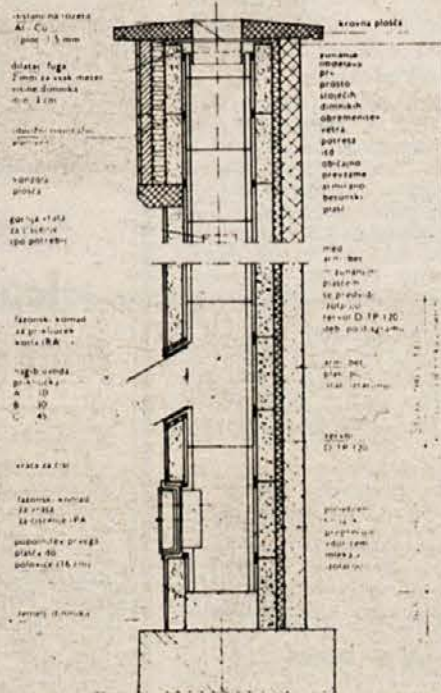
**SCHIEDEL
MONTAŽNI DIMNIK**

TEHNIČNE PREDNOSTI

Troslojni montažni dimnik po sistemu SCHIEDEL je industrijsko izdelan gradbeni element, ki po svoji konstrukciji in kvaliteti uporabljenih materialov zagotavlja brezhibno delovanje in izredno trajnost. Okrogli presek, notranja šamotna cev in večslojna konstrukcija so temeljne značilnosti sistema.

- okrogli presek zagotavlja: najugodnejši pretok dimnih plinov pri minimalnem preseku, ter najnižjih uporih, omogoča najlažje čiščenje
- notranja šamotna cev je: ognjeobstojna, kislino odporna, plinotesna, odporna na spremembe temperature in ima zadostno trdnost tudi za visoke dimnike
- Večplastna konstrukcija omogoča: prosto dilatiranje v vseh smereh, poljubno izolacijo, visoko trajnost, enostavno montažo.

ŠIROKO PODROČJE UPORABE
SCHIEDEL-YU-dimniki se uporabljajo za vse vrste goriv (trda, tekoča, plinasta), kakor tudi za razne moči kotlov od 5000 kcal/h pa do 8.000.000 kcal/h. Dimniki Ø 13,5, Ø 16 in Ø 20 se uporabljajo tudi kot zbirni dimniki z več priključki v raznih etažah, kar predstavlja velike ekonomske prednosti.

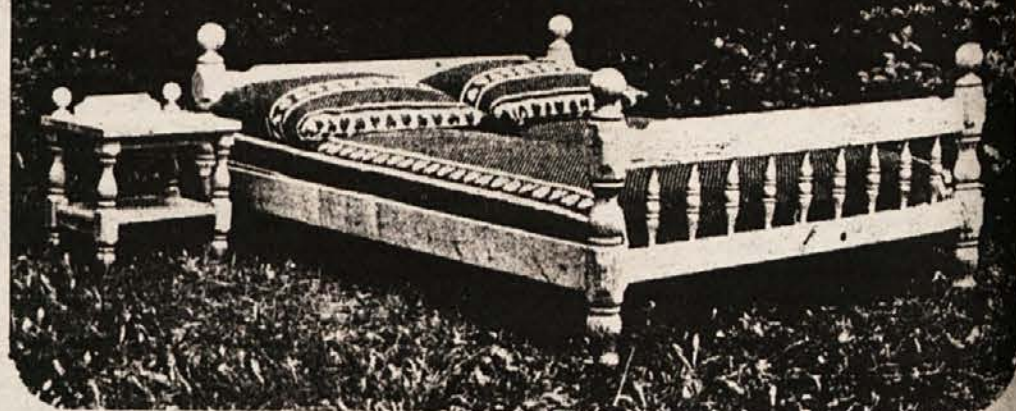

Industrija gradbenega materiala GRADNJA ŽALEC
UPRAVA ŽALEC
telefoni: (063) 710-740, 710-741, 710-719, 710-773
telex: 33533 YU - SIGRAD
PROIZVODNJA, PRODAJA IN TEHNIČNE INFORMACIJE
Latkova vas pri Preboldu
telefoni: (063) 722-027, 722-078, 722-089, 722-151, 722-144

**lip
bled**

lesna industrija
64 260 bled ljubljanska c.32
telefon: 064-77-661
telegram: lip bled
telex: 34 525 yu lipex

PRODAJALNE:
DOLENJKA - BLAGOVNICA TREBNJE
POSLOVALNICE MERCATORJA: METLIKA, NOVO MESTO, RIBNICA,
KOČEVJE IN KRSKO
VSE POSLOVALNICE SLOVENIJA LESA V LJUBLJANI

**STRUŽENO
POHIŠTVO**

Naraven les s svojo strukturo in barvo daje toplino in svojevrstno prijetnost struzenemu pohištvo, ki s svojo bogato obliko sprošča in osvobaja človeka v domačem ambientu.

Struzeno pohištvo s svojimi razkošnimi oblikami in dimenzijami poudarja trdnost in trpeznost, z barvami pa nam pomaga pri usklajevanju in pozitivni prostora.

Struzeno pohištvo, ki zajema postelje z nočnimi omaricami s svojo uporabno funkcijo omogoča prilagajanje prostoru po širini in višini ter namenu. Služi nam lahko za vsakdanji počitek, prijeten oddih na dopustu, vikendu ali hotelu.

Struzeno pohištvo je izdelano iz prvovrstnega masivnega smrekovega lesa, površinsko obdelano v naravni barvi lesa ali z lutili in lakirano s prozornim nitro lakom v pol mat izvedbi.

ljubljska banka

Temeljna dolenska banka Novo mesto

ekspozitura Žužemberk, telefon: 068/ 84 - 136

obvešča krajane Žužemberka in okolice, da lahko opravljajo svoje denarne zadeve v

novi ekspozituri v Žužemberku

delovni čas:

v ponedeljek od 7. do 16. ure
v torek, sredo, četrtek, petek od 7. ure do 14.30
in eno soboto v mesecu (ob izplačilu osebnega dohodka) od 7. ure do 11.30
ZAUPAJTE VAŠE DENARNE ZADEVE SODOBNEMU BANČNEMU SERVISU LJUBLJANSKI BANKI - TEMELJNI DOLENJSKI BANKI NOVO MESTO.

742/41-80

LJUBEZNI NI MOGOČE KUPITI

„Pijača, ki se je nikoli ne naveličaš, je voda; sadež, ki se ga nikoli ne naveličaš, je otrok.“ Pravi indijski pregovor. In vendar ni v vseh družinah tako kot trdi starodavna vzhodnjaška modrost. Nekateri otroci sploh nimajo družine, drugi iz najrazličnejših vzrokov ne morejo živeti pri starših, pri tretjih je v okolju, v katerem žive, ogrožen njihov telesni in duševni razvoj. In tako je pristojni organ občinske skupščine socialnega skrbstva prisiljen dati otroka v rejništvo, a li kot pravi ljudstvo – v rejo. O tem smo se pogovarjali s Cirilo Mrvar, socialno delavko na področju rejništva pri Centru za socialno delo Novo mesto, in Cvetko Jerančič, socialno delavko na področju mladoletne pro-

blematike pri isti ustanovi. Najprej nekaj primerov.

Petčlanska družina z otroki od 2 do 10 let. Zaposlen samo oče, mati duševno manj razvita. En otrok umrl. Majhna hiša s samo tremi prostori, od tega dva neuporabna. Oče zasluži z otroškimi dodatki vred 4.000 din, okoli hiše je nekaj arov zemlje. Po mnenju sosedov je slab gospodar, pije, na začetku meseca jedo samo meso, na koncu stradajo. Mati zaradi duševne zaostalosti slabo pripravi tudi dobro hrano. Otroci so zelo podhranjeni. Kje je rešitev? Otroke bi seveda lahko dali v kakšen zavod, vendar si socialni delavci prizadevajo, da bi jim našli rejnike, krušne starše. To pa je težko. Medtem pa 10-letni fant iz omenjene družine že ima na vesti vlomno tatvino. Ne zaveda se, da je storil kaznivo dejanje, je pač vzel tam, kjer je bilo. Fant je sam rekel, da bi šel v vzgojni zavod. To pa ni rešitev, saj mu manjka predvsem ljubezni in topline, ki bi ju našel samo v dobri rejniški družini. Tudi drugi fantek že kaže vedenjske motnje, v šoli slabo napreduje. Če bo ostal doma, mu ni rešitve.

Se en primer. Fant, star 13 let. Nezakonska mati ga je pustila 5 mesecev starega otrokovemu očetu in odšla. Nikoli več ni vprašala zanj, zanj pa plačuje. Mati ima srednješolsko izobrazbo.

Nezakonski oče in babica sta otroka vzgajala in redila do šestega leta. Ko pa je šla stara mama na oni svet, si je otrokov oče, invalid in alkoholik, sam prikrbel rejniško družino.

Do lani ni bilo s fantom nobenih težav. Rejnik mu ni bil več kos, poba je namreč začel krasti, lagati in piti. Edina možnost in izhod obenem je bil vzgojni zavod.

Tretja zgodba. Sedemčlanska družina, fant star 11 let. Ko je bil star pol leta, mu je umrla mama. Do šestega leta ga je vzgajala in hranila babica. Prav tako še njegove štiri starejše bratce, naš fant je bil namreč najmlajši, postrganček, kot pravijo. Živel so v skromni bajtici, dokler je živela stara mama, so imeli vsaj kaj jesti. Večinoma mrzel fižol. No, nekakšen red pa je bil. Z očetom si niso mogli veliko pomagati, ker je imel nesrečo. Fantka so dali v rejniško družino, za katero socialni delavci pravijo, da je dobesedno vzorna. Nekdanji postrganček, ki mu bo kmalu zrasel prvi puh, je tako rekoč njihov otrok. V šoli izdeluje s prav dobrim uspehom.

Kako je z rejništvom v občini Novo mesto? Razen s tremi primeri, od katerih je samo eden razveseljujoč, sta nam Mrvarjeva in Jerančičeva postregli tudi s podatki. V novomeški občini je v reji 56 otrok, večina jih je starih od 3 do 15

let, dojenčki so samo štirje. V rejo so otroci večinoma prišli, ko so bili stari 3 do 15 let.

Zanimivo je pogledati šolski uspeh otrok, ki so v rejništvu. Od 56 jih 10 še ne ali pa več ne hodi v šolo, med ostalimi pa so 4 odlični, 14 prav dobrih, prav toliko dobrih, 13 zadostnih in samo en nezadosten.

Večina sta ršev otrok v reji ni končala osnovne šole, večina jih je nezaposlenih ali pa (za očete) ni podatkov. Največ rejencev ima po dva do tri sestrice ali bratce, ki največkrat tudi živijo v rejniških družinah. V več kot polovici primerov so morali otroci v rejo zaradi alkoholizma staršev, zato, ker jih je mati zapustila in pa se vdala prostituciji.

Ne nazadnje je na mestu tudi vprašanje, kolikokrat na teden, mesec ali leto se vidi 56 novomeških rejencev s starši. Podatek je porazen. Samo dva otroka imata redne tedenske stike, enkrat na tri mesece vidi prave starše 8 otrok, enkrat na leto 10, manj kot enkrat na leto 11 – nikoli pa kar 25. In morda je bolje tako.

Na začetku pisanja smo omenili fanta, ki je, ne da bi se zavedal, kaj je kraja, vzel tam, kjer je bilo. Zal ljubezni ni mogoče ukrasti, sicer bi bil najbrž vsak otrok vsaj po malem tatič.

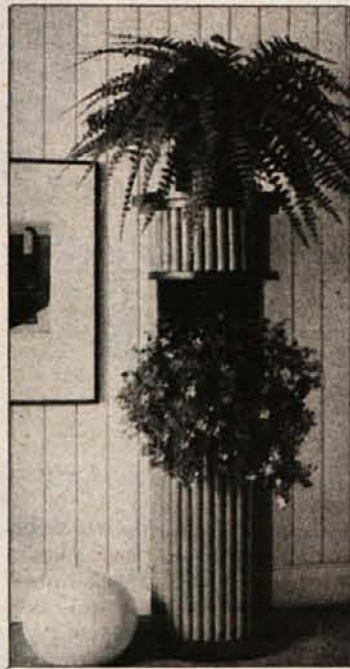
jesen v rjavem

Dokler še ni mraza in se jesenske meglice menjavajo s soncem nekajkrat na dan, smo najraje v jaknah. Letošnje, po modi krojene, so ohlapne. Nekateri imajo šal ovrtnik,

druge so brez, značilnost vseh pa je udobnost. Ramena so še poudarjena, vendar ne pretirano. Krila so ravna, včasih z gubami. Glede dolžine kril je možnih več inačic, ampak ne boste zgrešile, če se držite klasične zapovedi: tik pod kolonom. Najbolj aktualne barve ponujajo jesen sama v vseh rjavkastih in zelenkastih odtenkih.

steber za rože

Stanovanje brez zelenja ali cvetja je neprijazno in togo, kam postaviti lončke z rožami pa je zlasti pri centralnem ogrevanju problem zase, kati preveč toplote večini rož škoduje. Morda si omislite tako stojalo, ki je hkrati kos pohištva, postavite pa ga v najbolj hladen, toda svetel kot.

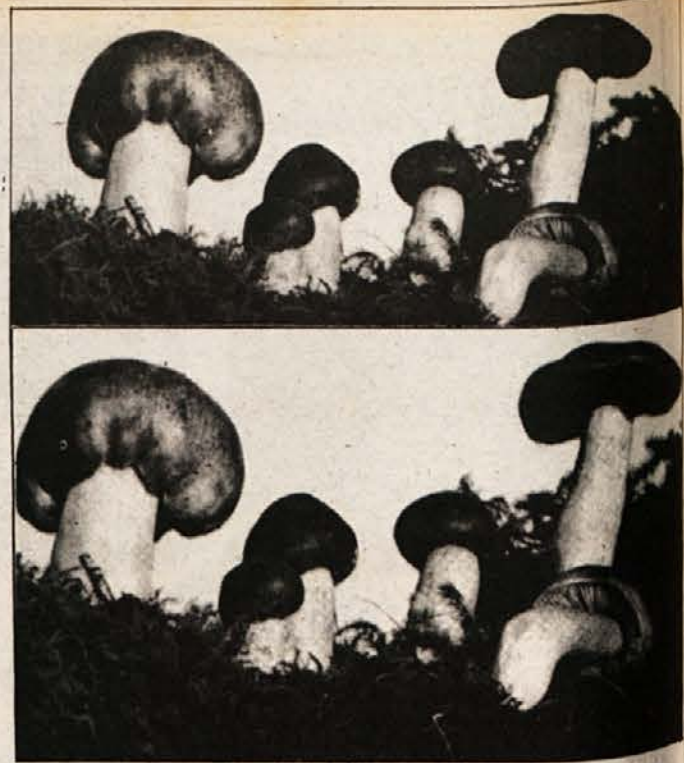
sivka

Tokrat vam predstavljamo gobo, ki je po mnenju nekaterih najboljša za vlaganje v kis. Sivke rastejo v jeseni, praviloma od septembra do novembra, vendar jih je najti tudi kasneje. Najraje se „zadržujejo“ v iglastem in mešanem gozdu, vselej pa okoli smrek in v večjih skupinah.

Za sivke je značilen polkrožen klobuk, ki je pri starejši gobi lahko tudi ploščat ali celo zavihan navzgor. Barve je sivo rjave, lističi pa so močni, spodaj nekoliko tanjši. Kocen je bel in čvrst, ponavadi globoko zasajen. Sivke zrastejo do 8 ali 10 cm v višino, njihov klobuk pa je premera od 4 do 10 cm.

Meso sivke je belo, trdo in sladkastega okusa. Je ena najuporabnejših gob, zato jo gobarji zelo cenijo. Sivka je dobra tako prazna, kot v raznih omakah, juhah, še najboljša pa je, kot smo omenili že v uvodu, vložena v kis, le da je treba starejšim gobam pred uporabo odstraniti kožico s klobuka, kar pa gre z lahkoto. Sivka ni za sušenje.

V gobarskih priločnikih stoji, da je možno sivko zamenjati z užitno miško ali celo z rahlo strupeno pekočo kolobarnico, ki pa ima koničast klobuk in ostre grenko meso. Zato izkušeni gobarji vselej utrgano gobo pokusijo s konico jezika. Sicer pa, kdor je vsaj enkrat imel v rokah sivko, je bo potem stežka zamenjal z drugo gobo. Še posebej, ker je v pozni jeseni po naših gozdovih nekaj manj gob kot sicer.

NEKAJO KALORIČNOSTI

Znana resnica je, da so gobe težko prebavljive, zato ni odveč nasvet, da z njimi pri prehrani ne gre pretiravati. Gobe naj ne bodo prepogosto na jedilniku, zlasti pa ne smemo že pripravljene gob ponovno pogrevati. Sveže gobe naj ne bodo v hladilniku več kot dva dni, pa še te morajo biti neoprane. In sedaj nekaj o kaloričnosti, vzemimo gobanov, v primerjavi z nekaterimi drugimi jedili. 100 gramov gobanov ima natanko 34 kalorij, medtem ko ima enaka količina krompirja 91 kalorij, 100 gramov sladkorja celih 394 kalorij, enaka količina rženega kruha 227 kalorij, 100 gramov postvri 52, korenja 34 in jabolk 32 kalorij.

GOBJI PAPRIKAŠ

Za nekatere gobje sladokusci so gobe v omakah precej boljše od „klasično“ pripravljenih, torej praženih z jajci. Še najboljši pa bo gobji paprikaš, če bo v njem več vrst gob. Zato na ogreti maščobi spržite čebulo, ji dodajte gobe, peteršilj, sol, malo popra in vse na hitro spržite na vročem ognju.

Gobe nato zalijte z juho (tudi „argo kocke so dobre“) in nekaj časa dušite. Pred koncem kuhnje dodajte žličke rdeče paprike (lahko tudi pekoče) in nekaj žličk kisle smetane, stepene z mleko. Najbolje gre k paprikašu krompirjev pire.

KONSERVIRANJE GOB V SOLI

Ker je o vlaganju v kis že toliko napisanega v vseh mogočih priločnikih in kuharskih knjigah, se tokrat dotaknimo manj znane načina, vlaganja gob v sol. Za to so najprimernejše čvrste in trde gobe. Te nalagamo v kozarce po plasteh, vmes pa potresamo sol, na kilogram gob približno 10 dkg soli. Tako pripravljene gobe spržijo nekaj arome, ker jih je treba kasneje pred uporabo večkrat oprati. Na tak način lahko konzerviramo surove ali že kuhane gobe. Lahko pa se polotimo tudi drugega, podobnega načina shranjevanja. Manjše gobe (čvrsta seveda) prekuhamo v slani vodi (10 dkg soli na kilogram gob). Vložimo v kozarce ter zalijemo s preostalo slanico. Tako konzervirane gobe počakajo več mesece.

VOJAŠKI KOTIČEK

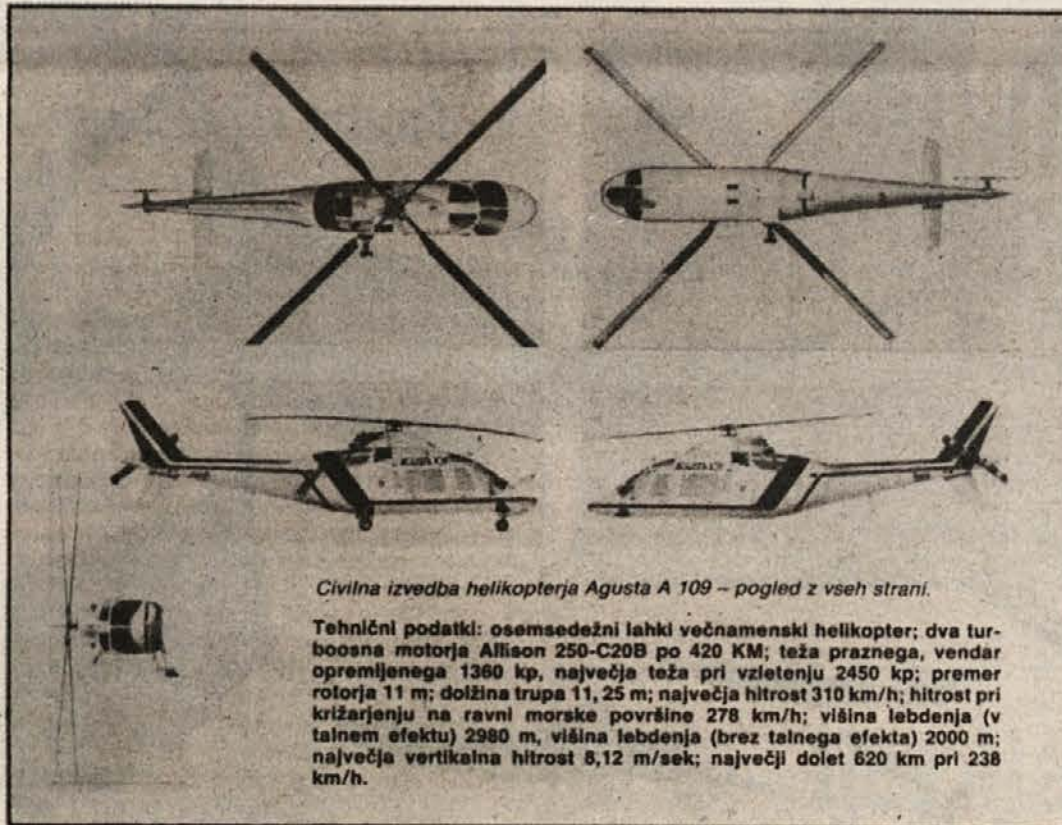
MODRO - BELI ZRAČNI ZNANEC

Včasih zaslišimo v zraku nenavadno brnenje, ozremo se gor in zagledamo kovinskega kačjega pastirja značilne modro-bele miličniške barve. Helikopter – eden izmed jeklenih ptičev v helikopterski enoti milice na letališču Brnik. Gre za civilno verzijo italijanskega večnamenskega helikopterja Agusta A 109 hirundo.

To je helikopter, ki so ga sicer dobile enote lahkega letalstva italijanske kopenske vojske in spada nekako v sredino med lahke helikoptere s štirimimi do petimi sedeži, namenjene za vzdrževanje zvez in izvidovanje, in kategorijo helikopterjev za splošno uporabo z 10 do 15 sedeži.

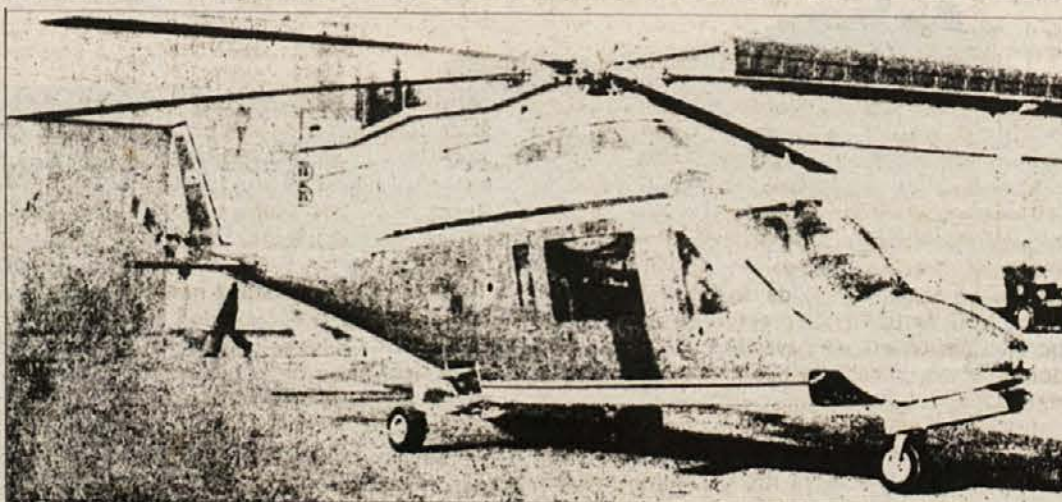
Nova, vmesna kategorija helikopterjev je namenjena za prevoz oddelka vojakov, lahke artilerije in za transport in evakuacijo ranjencev, medtem ko z dodatno oborožitvijo lahko ti helikopterji izvajajo tudi bojne naloge: postanejo protitankovski ali protipodmorniški helikopterji.

Helikopter Agusta A 109 hirundo navadno ne deluje v skupini, marveč je samostojna

Civilna izvedba helikopterja Agusta A 109 – pogled z vseh strani.

Tehnični podatki: osemsedežni lahki večnamenski helikopter; dva turbo motorja Allison 250-C20B po 420 KM; teža praznega, vendar opremljenega 1360 kp, največja teža pri vzletanju 2450 kp; premer rotorja 11 m; dolžina trupa 11,25 m; največja hitrost 310 km/h; hitrost pri križarjenju na ravni morske površine 278 km/h; višina lebdenja (v talnem efektu) 2980 m, višina lebdenja (brez talnega efekta) 2000 m; največja vertikalna hitrost 8,12 m/sek; največji dolet 620 km pri 238 km/h.

enota za patroliranje ali komandno mesto. Zlasti je primeren za taktične naloge v bližni fronte. Za take naloge je potreben manjši, zelo gibčen helikopter, ki je sposoben leteti tudi na manjših višinah, pri čemer lahko naglo spreminja višino zaradi ovir, hkrati spreminja tudi hitrost.

Kot protitankovski helikopter lahko ponesi v boj do 6 protitankovskih raket TOW. Že med prvimi poskusnimi streljanji na sardinskem poligonu se je pokazalo, da je to zelo posrečena kombinacija: vseh 33 poskusnih raket je zadele cilj, čeprav so vsako izstrelili pri različnih parametrih. Cilj je bil oddaljen 1750 do 3000

metrov, helikopter je napadel iz najrazličnejših kotov (med dviganjem, lebdenjem, spuščanjem, letenjem vstran itd.), pri hitrosti 280 km na uro in iz višine od 4 do 600 metrov.

Italijanska vojska jih je kupila okrog 50, čimer bi začasno rešila svoje potrebe za protitankovski helikopterski boj, sicer pa čaka na leto 1982, ko bo dobila bolj specializirano verzijo A 129 mangusta.

V standardni vojaški verziji A 109 hirundo je prostora za pilota in sedem vojakov oziroma za dva bolničarja in dve nosilci za ranjence. Osnovna oborožitve so dva gibljivo nameščena mitraljeza kalibra 7,62 mm in dva lanserja raket s po sedmimi raketami kalibra 70 mm. Alternativna temu so tudi rakete HOT in TOW, električno uravnavan mitraljez minigun 7,62 mm, lanser raket za sedem raket kal. 81 mm ali lanser 200 A-1 za 11 raket kal. 70 mm.

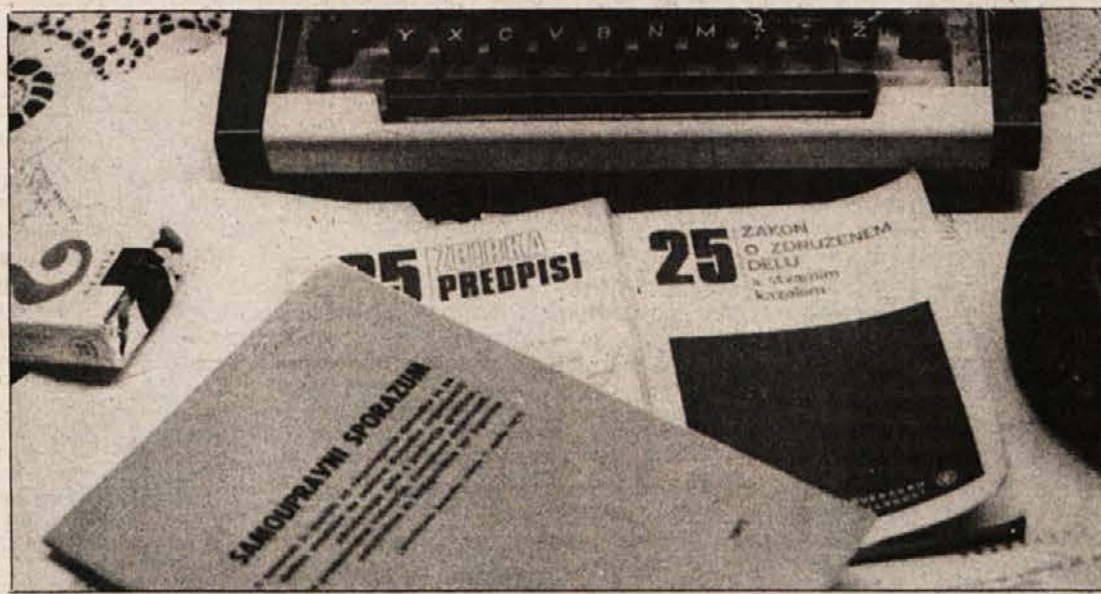
Na voljo je tudi mornariška verzija za delovanje proti ladjam in podmornicam, za izvidovanje, nje, patroliranje v okviru obalne straže in za iskanje ter reševanje ranjencev in ponesrečencev iz morja.

Mornariški A 109 ima radarski višinomerni, dodatne notranje rezervoarje za gorivo, dvoje komande, neuvlačljivo strojno trajbo, dvigalo za reševanje iz morja, univerzalna nosila za zunanje tovore, napihljive blazine za zasilni pristonek na vodi, iskalni radar, avtomatski navigacijski sistem in spone za pritrditev po pristanku na palubi ladje. Standardna mornariška verzija bo imela prostora za tri do štiri člane posadke, za protipodmorniški boj dva samovodljiva torpeda in napravo za odkrivanje magnetnih anomalij, ki kažejo na navzočnost podmornic. Za boj proti površinskim ladjam ima A 109 radar z velikim dosegom, osnovno orožje pa so projektili zrak-zemlja, vodljivji po žici.

Ob vsem tem pa tovarna Agusta proizvaja tudi vrsto civilnih izvedenk A 109. Reklama pripoveduje, da gre za zelo hitro prevožno sredstvo (do 310 km na uro), ki poleg pilota lahko pelje še do 7 potnikov (poslovnežev), v ambulantni verziji dva bolničarja in dve nosilci, pod trupom pa do 900 kg tovora za oskrbovanje gorskih postojank, pomoč ob nesrečah itd.

Ne katere civilne verzije so naravnost razkošne: sedeži so globoki in udobni, narejeni iz usnja, oprema blesteča, zato ni čudno, da gre o civilni helikopterja Agusta 109 A zelo dobro v denar. Ptič helikopterske enote milice na letališču Brnik je seveda brez razkošja, prirejen je za potrebe organov za notranje zadeve. Njegove letalne, manevrske in taktične sposobnosti pa so seveda enake kot pri najbolj razkošnih variantah. Slednje pa je tisto, zaradi česar tak helikopter potrebujemo.

25 ZAKON O ZDRUŽENEM DELU s stvarnim kazalom

v IMV, tozdv Tovarna avtomobilov Novo mesto ni in zato pač ne more o ničemer odločati. Tudi o najinem primeru ne."

Na senatu novomeškega sodišča združenega dela je, koliko bo (ali pa tudi ne) upošteval gornjo ugotovitev pri izreku odločbe v omenjenem sporu in koliko bo tudi upošteval odgovor predstavnikov IMV zoper ne najbolj prijeto obtožbo. V odgovoru IMV piše:

„Ne glede na zatrjevano neučinkovitost oziroma neobstojnost sklepa delavskega sveta, ki je odločil o ugovoru predlagateljic (Koparjeve in Kodričeve — op. p.) zoper sklep disciplinske komisije, je IMV mnenja, da je ta sklep disciplinske komisije veljaven in da lahko naslovno sodišče odloča o spornem razmerju kot da delavski svet o ugovoru ni odločil v zakonitem 30-dnevem roku (!).“

Mimo odločitve senata pa se lahko v imenu tri in več tisoč delavcev v omenjenem tozdu IMV vprašamo, kdo in kaj stoji za vzrokom, da je bila delavcem odvzeta osnovna pravica odločanja in upravljanja v združenem delu. Kajti pod velik vprašaj so postavljeni vsi sklepi, ki jih je delavski svet v omenjenem tozdu sprejel od lanskega decembra pa do danes, saj zaradi prekoračitve mandata tudi ni bil pristojen za kakršnokoli odločanje. Svoje mnenje pa ima o omenjenem primeru tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja v Novem mestu Marjan Potrč:

„Ko sem izvedel, da v Tovarni avtomobilov Novo mesto nimajo veljavnega delavskega sveta, sem odgovorne v IMV na to opozoril. „Spomnil“ pa sem jih še na nekaj. Iz odgovora, ki so ga za zahtevo novomeškega sodišča združenega dela poslali o izvolitvi, oz. imenovanju organov v tozdu, piše tudi, da je bil vršilec dolžnosti individualnega poslovnega organa — direktorja imenovan še danes. Ne smemo pa pozabiti, da je lahko vršilec dolžnosti le 6 mesecev, kar je enako kot „prekoračitev“ dvoletnega mandata delavskega sveta prekrshek, ki ga obravnava zakon o združenem delu.“

Tako ustni razgovori, kot tudi dopis, ki ga je družbeni pravobranilec samoupravljanja v septembru poslal v IMV, niso dobili odgovora. In če ne bo šlo drugače, bo v skladu z zakonom volitve za delavski svet v IMV razpisala SO Novo mesto, kar je pač ena od oblik družbenega varstva samoupravnih pravic delavcev. O prekoračitvi roka vršilca dolžnosti individualnega poslovnega organa pa v zakonu o združenem delu piše, da mora v takem primeru organizacija združenega dela odšteti 30.000 din, odgovorna oseba pa 5.000 din kazni.

Kako pa pojasniti preko tritisočim delavcem, da so bili domala leto dni brez svojih samoupravnih pravic?

BOJAN BUDJA

SAMOUPRAVLJANJE BREZ DELAVSKEGA SVETA

„V temeljni organizaciji so delavci dolžni oblikovati delavski svet kot organ, ki odloča o delu in poslovanju temeljne organizacije, oziroma njemu po položaju in funkciji ustrezen organ upravljanja. Temeljna organizacija, ki ima manj kot 30 delavcev, ne oblikuje delavskega sveta. V takem primeru opravljajo njegovo funkcijo vsi delavci in odločajo z osebnim izjavljanjem o vprašanih, ki so po zakonu v delovnem področju delavskega sveta.“ (490. člen Zakona o združenem delu)

Zajeten spis, ki te dni čaka na obravnavo pred senatom novomeškega sodišča združenega dela, nosi v sebi neizpodbitne dokumente, da Industrija motornih vozil, tozdv Tovarna avtomobilov Novo mesto, nima delavskega sveta. Točneje, staremu delavskemu svetu je potekel mandat 26. decembra lani, nov pa še do danes ni bil izvoljen. Kako torej odloča preko 3.000 zaposlenih delavcev v tem tozdu?

Vsa zadeva je prišla na dan nekako takole: Disciplinska komisija omenjenega tozda je letošnjega julija izrekla Vlasti Kopar iz Cegelnice in Ireni Kodrič z Drske disciplinski ukrep prene-

hanja delovnega razmerja, ker sta po njihovem hudo kršili delovne obveznosti. Po trditvah predstavnikov IMV sta Koparjeva in Kodričeva od januarja do junija letos dvignili kar 1.697 bonov za malice več, kot bi jih morali in si tako protipravno prilastili 22.061,00 din. Prizadeti delavki imata zoper takšno odločitev in razlago njihovih kršitev kup pomislekov, tudi to, da so bili boni neprimerno shranjeni in da jih je verjetno kdo ukradel in da sta na takšno možnost večkrat

opozarjali nadrejene, vendar od njih ni bilo odgovora. No, najbolj pa je značilen tisti del njune pritožbe, ki dobesedno govori takole: „Sploh pa je neučinkovit in neobstojeen sklep delavskega sveta (ta je potrdil odločitev disciplinske komisije — op. p.), saj ga je sprejel delavski svet, kateremu je mandat potekel že decembra lani, nove volitve pa doslej še niso bile izvedene nikjer v IMV (!). Ker pač ni možno, da si delavski svet sam podaljša mandat, torej delavskega sveta

OH CET PO SEMIŠKO

vedno aktivno sodeluje v folklorni skupini. Danes igra na bršljanov list in rad pove, da se te spretnosti gotovo ne bi nikoli naučil, če ne bi hodil na pašo. Drugi, ki spremlja okrog 30 pojočih in plesočih folkloristov, je Alojz Željko — Starc. S svojo staroslovansko harmoniko, ki je ročne izdelave, jim daje takt, že 34 let.

Prav je, da pogledamo, kako je potekala semiška ohcet. Trajala je tri dni, kar je bilo seveda odvisno od premožnosti nevestin in ženinovih staršev. Seveda pa to niti ni tako veliko, če upoštevamo, da so bili vključeni vsi obredi od fantovščine, prevoza nevestine bale, poroke ter ohceti na nevestinem in ženinovem domu. Vodja ohceti sta bila nevestin in ženinov starešina.

Dan pred poroko je prišla šivilja na nevestin dom, da je nevesto oblekla v poročno obleko in jo „napletla“. Nevesti je spletla krono iz zlatih rož in rdečih trakov. Krono so imenovali „naplet“. Te priprave so potekale pozno v noč. Sicer pa nevesta to noč ni smela k počitku. Respala je kar na stolu, naslonjena na mizo, saj si ni smela pomečkati obleke in poškodovati krone, ki jo je nosila na glavi.

Naslednji dan, v nedeljo, je prišel ženin s svojimi svati po nevesto in jo odpeljal k poroki. Svatje so šli peš ali, kakor so takrat rekli, „k nogam“. Pozneje so se vozili na „lojterskem“

vozu. Pred cerkvijo je starešina delila radovednežem kose pogače, da bi tudi oni želeli mladoporočencema srečo v zakonu. Po končani poroki so se svatje odpeljali na nevestin dom, na ohcet. Po prvi ohcetni noči so se svatje odpravili še na ženinov dom. Če je bil le-ta iz sosednje vasi, so na koncu domače vasi fantje naredili „šrango“ ter zahtevali odkupnino za nevesto. Če tega ne bi storili, bi bila to velika sramota tako za nevesto kot za njene starše, saj bi pomenilo, da dekle ni bilo prida.

Ko so prihajali svatje z nevesto proti ženinovi domačiji, so peli obredno pesem „Mamica, hčerko vam peljamo“. Ženin in njegov starešina sta odnesla nevesto čez hišni prag. Mlada tako naj ne bi šla prej od hiše, dokler je ne bi mrtve odnesli zopet čez prag.

Hišna mati je sprejela nevesto in ko sta se sporazumeli, sta pili bratovščino. Nato ji je hišna mati ponudila hleb kruha ter ji naročila, da ga bo odslej ona rezala družini, da pa mora biti pravična in ne sme pozabiti na nobenega člana družine. Ker je stara gospodinja izročala mladi gospodinjstvo, ji je odstopila tudi burkle. V naročje pa ji je dala „nakolenče“ — otroka za vzorec, kajti želja vseh je, da bi se mladima rodilo veliko zdravih in krepkih otrok. Veliko pridnih rok bo namreč lažje obdelovalo polja in tako bo pri hiši tudi več hrane.

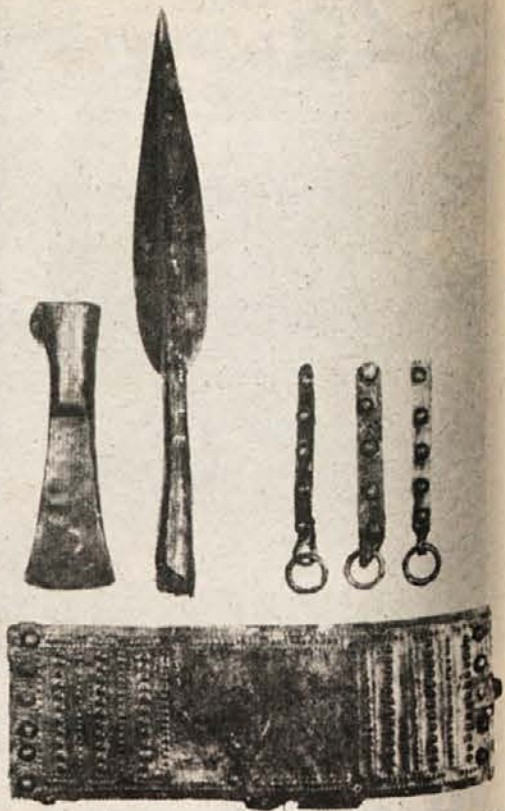
Nato so svatje veselo zarajali. Sledila je zdravica ženinu. Sicer pa so se na ohceti vrstile zdravice in ostale svatovske pesmi druga za drugo. Značilna je pesem „Skušnjavka“, s katero so želeli spodbuditi mladi par, da se poljubi — prvič v življenju, saj med našimi predniki ni bilo navade poljubljanja. Takrat so sklepali poroke ženinovi in nevestini starši. Med mladima ni bilo pred poroko nobenih posebnih ljubezenskih vezi.

Če je bil starešina spreten, je vspodbujal svate k različnim igram in šalam.

Opolnoči je imel starešina govor. Dajal je napotke in nasvete mladoporočencema, ker pa je vsak začetek težak, so jo obdarovali tudi z denarjem. Dar je bil notranji — za svate, in zunanji — za voglarje, sosede in prijatelje. Pri daru je bilo žalostno. Posebno hudo je bilo nevesti, ki je prišla na novi dom, med druge ljudi, kjer se bo morala spoprijeti z drugačnimi navadami in novimi dolžnostmi. Da so se solze čim prej posušile, so muzikanti zaigrali poskočno polko, iz katere se je razvilo kolo „pouštartanc“

Ko je napačilo jutro, so svatje zaplesali še verigo. Odplesali so iz hiše, po vrtu in dvorišču, zopet v hišo, dokler ni dal starešina svatom znak, naj oddidejo, mladi par pa gre k počitku. Ohcet je bila končana.

M. BEZEK

NAŠI ZAKLADI NA TUJEM

Ob koncu tega meseca se bodo zaprta vrata za poslednjimi od mnogih obiskovalcev dveh izjemnih arheoloških razstav v sosednji Avstriji.

V srednjeveškem Steyerju, mestecu na sotočju Ennsa in Steyerja, ki po obliki glavnega trga in slikovitosti fasad precej spominja na Novo mesto, so na gradu Lamberg pripravili šestmesečno razstavo o halštatski kulturi v Evropi. Za arheologa seveda dogodek prve vrste, za obiskovalce pa neizčrpen vir novih spoznanj in nesporne ugotovitve, da so ljudje sredi 1. tisočletja pred našim štetjem na ozemlju srednje Evrope, kulturno na dokaj enotnih osnovah zgradili civilizacijo, ki jo lahko postavimo ob bok šredozemskih civilizacijam tega časa.

Halštatska kultura v srednji Evropi se je razvila v 8. stoletju pr. n. št., to je v času, ko je vsa Evropa v nekakšnem preurejanju. Grčija je s Homerjem in z razvojem pisave, ki je v nasprotju s klinopisom maloazijskih držav in egipčanskimi hieroglifi zelo lahka in dostopna vsakomur, prestopila prag med prazgodovino in zgodovinskimi obdobji. To je tudi čas, v katerem se je osnoval Rim. V zaledju izžarevajočih kultur Sredozemlja, na področju od Francije do Madžarske in od južne Nemčije do severnega dela Balkana pa se z vpadom stepskih trako-kimerijskih nomadskih plemen v Panonsko nižino začne halštatsko obdobje. To zgodovinsko ozadje, ki postavlja novo nastajajočo kulturo v zgodovinski kontekst, je neizpodbitno dokazano prav z arheološkimi dognanji.

Na razstavi v Steyerju je bilo prav gotovo eno od prvih izhodišč pokazati na glavnem kulturne povezave starejšega halštatskega obdobja u vzhodom oziroma na elemente, ki so se iz nomadskih kultur razširile na sosednja področja. S kimerijskimi vdori so ljudstva kulture žarnih grobišč, ki so predstavljala etični substrat pred razvojem halštatske kulture, doživela neke vrste šok. Pod vplivom Kimerijcev se je spremenil način bojevanja, saj začno v boju uporabljati konja, namesto meča pa vihtijo v roki železno

bojno sekuro in mečejo suliče. V jugovzhodnoalpskem prostoru se s skokovitim razvojem železarstva, ki se pod vplivom stepskih vdirajočih plemen prenese iz Podonavja v zakotnejša področja, ustvari gospodarska osnova za družbeni in kulturni razvoj. Pod vplivom novodošlih plemen iz področja centralnega Balkana pa se v Sloveniji spremeni tudi način bivanja in pokopavanja. V tem času nastajajo gradišča na strateško dobro izbranih vzpetinah, okoli njih pa se začne pokopavanje v družinskih ali rodovnih gomilah.

Na kulturne povezave s stepskimi ljudstvi najboljše kažejo najdbe trako-kimerijske konjske opreme, žval, psalij in raznovrstnih faler kot okrasnih elementov. Razstava v Steyerju je izjemna prilžnost, da vidimo originalne dodatke kimerijskih grobov južne Rusije, tem pa sledijo predmeti, najdeni na področju srednje Evrope, ki so nastali pod jasnimi vplivi te vzhodne kulture.

V starejšem horizontu halštatske kulture 7. stol. p. n. št. pa se pokaže že tudi visoko mesto, ki ga imajo s svojimi izdelki izredne tehnološke in kulturno-umetniške vrednosti najdbe iz Stične, Vač in Novega mesta, enakovredno postavljene ob najdbe iz Hallstatta, Soprona...

V naslednjem oddelku razstave, kjer je prikazan razvoj orožja v halštatskem obdobju, pa je povsem očitna prevlada prav našega prostora. Bronasta oklepa iz Stične in Novega mesta, bronaste čelade iz Brezja pri Trebelnem, Vač, Magdalenske gore pri Šmarju, Dolenjskih Toplic, bojne sekire in sulice in seveda tudi oprema bojevnikar iz „knežjega“ groba iz Novega mesta kažejo na popoln tipološki razvoj, ki se je v treh stoletjih odvijal na naših tleh. Ob tem pa nas v oči zbode podatek, da je velika večina omenjenih izjemno kvalitetnih najdb današnji Sloveniji odtujenih. V dobrih sto letih prazgodovinskih arheoloških raziskav pri nas je namreč okoli 2/3 najdb odšlo iz domovine. Velika izkopavanja Junerja Pečnika, vojvodinje Mecklemburg pa tudi današnjih arheologov so večino najlepših najdb, izkopanih do 1. svetovne vojne, za vedno

odpeljala v tuje muzeje. Prednjačijo Naturhistorisches Museum na Dunaju, Johanneum v Gradcu, muzej v Trstu, zbirko vojvodinje Mecklemburg pa hrani Peabody Museum v Harvardu v Ameriki. Žal je velika večina tega gradiva še neobjavljena in zato za strokovno obdelavo skoraj nedostopna. V zadnjih letih je vrsti mladih slovenskih arheologov ob podpori Inštituta za arheologijo SAZU uspelo narisati del gradiva na Dunaju in prve monografije so pred izidom. Predmeti kot objekti muzeološke predstavite halštatske kulture Slovenije pa bodo še vedno krasili depojske police in razstavne zbirke tujih muzejev, kar je, skromno rečeno, vsaj velika škoda za vse, ki pri nas kulturna dediščina prostora, v katerem živimo, živo zanima.

Naslednji oddelki razstave je namenjen prikazu različnih tehnik in tehnologij, ki so jih v halštatskem obdobju že uporabljali, tako na primer taljenje železove rude, vliivanje različnih predmetov, vrtnanje, izdelovanje bronastih okrasov, keramičnih posod in ne nazadnje tudi izdelovanje situl. Tu nekoliko motijo preveč shematske risbe.

Več prostora so namenili najdišču Hallstatt, najdišču, ki je dalo celotni kulturi ime. Močna naselbina je imela v posesti rudnik kamene soli, ki je predstavljal gospodarsko osnovo za njen razvoj. Trgovanje, s tem pa menjavanje in mešanje kulturnih elementov se je razvilo s širokim področjem tako v zahodnem kot v jugovzhodnem halštatskem krogu. Dokazuje za to so dali dodatki v številnih grobovih grobišču v Hallstattu, kjer so pogosti elementi vzhodnega kroga, ki so prispeli do tod najdlje na zahod, in tudi elementa zahodnega kroga, ki so prispeli sem najdlje na vzhod.

Velik poudarek so dali prireditelji razstave tudi grškim in etruščanskim vplivom, ki so s posredovanjem grške kolonije Massalia prispela daleč na sever, v porečje reke Seine, na Mont Lassois in v zahodno halštatski krog sploh. Na razstavi je tudi kopija znamenitega bronastega kraterja iz Vixa, na ogled pa je tudi veliko zlatih

predmetov, ki so v svoji ornamentalnosti enkratni, nekateri pa že kar preveč masivni.

Nekoliko premalo prostora so namenili znamenitemu grobu bojevnikar iz gomile IV v Kandiji, a to je morda le občutek obiskovalca iz Novega mesta. Zelo lepo pa je postavljena situla iz Vač, ki je datirana v čas okoli 500 pr. n. št., in situla iz Kuffarna v Avstriji, ki v okroglih vitrinah s primerno osvetlitvijo in povečanim razvitim plaščem v ozadju zaključujeta sprehod po razstavi.

In še nekaj besed o razstavi Kelti v srednji Evropi, ki so jo pripravili v Halleinu pri Salzburgu. Razstava je po obsegu in številu eksponatov še precej večja od prve, zajema pa gradivo od Anglije preko vse srednje Evrope. Če smo pri prvi zapisali pravzaprav vse v superlativih, pa za to skoraj zmanjka besed. Poleg nevsiljive in muzeološko zelo čiste predstavite, ki se povsem podreja predmetom (česar za prvo le ne bi mogli govoriti v celoti), so tu ponudili obiskovalcu še vrsto plakatov, poster, okoli 40 razglednic, stojnice s knjigami in kopijami posameznih nakitnih predmetov, predvajajo pa tudi diapozitive, spremljane z zelo dobro razlago in tradicionalno waleško glasbo.

Na tej razstavi je slovenskih predmetov dosti manj, saj so v koncept vključili le grob 2 iz Dobove (moški grob z mečem z ornamentirano nožnico, verigo, sulico, ščitno grbo z nožem in prstanoma), grob 1 iz Brstja pri Ptujju (ženski grob z zelo lepim pasom — sklepancem, fibulo, steklenima prstanoma in bronasto zapestnico) in železno nožnico meča iz Mihovega.

Ob obeh razstavah sta bila izdana obsežna kataloga, v katerih so objavljene tudi strokovne razprave najpomembnejših evropskih arheologov, ki raziskujejo halštatsko in latensko obdobje. In še droben podatek: da so se obeh razstav lotili temeljito, pove tudi cena, saj je razstava v Steyerju zahtevala okoli 14, v Halleinu pa okoli 12 milijonov šillingov, torej dobri dve milijardi in pol starih dinarjev.

DANILO BREŠČAK

ENA URA PREDSTAVE JE TISOČ UR VAJE

Zvečer smo namenjeni v gledališče, in ker vem, da bodo spet vse oči uprte vame, sklenem osvežiti svojo pričesko, za katero v minulih dneh ni bilo časa skrbeti. Hotelskega služabnika prosim za lonec, v katerega potem postavim vodne navijalke za lase, in mu ga vrnem z besedami: „Prosim, skuhajte.“ Kitajec me debelo gleda, nato pa odide brez besed. Pri nas so take navijalke splošno znane, videti pa je bilo, da jih na Kitajskem ne poznajo. Zelo dolgo ga ni bilo nazaj. Končno mi je prinesel kuhane navijalke, jaz pa sem mu dala še enkrat nove navijalke v lonec in ga prosila, naj zopet kuha.

Zmeden me je pogledal, pa le prinesel, kar sem želela, vendar je malce obstal pri vratih, preden je odšel. Jaz sem lase navila v navijalke, glavo prevezala s tanko ruto, medtem pa je Kitajec prinesel v sobo perilo. Kot od strele zadet je obstal, ko me je zagledal. Pokaže s prstom name, nato pa bruhne v krohote. Z roko mu zapovem, naj sede, nato grem pred zrcalo, počasi odvijem ruto z glave, odvijem navijalke, se počesem, nato pa še popršim z oblakom lepo dišečega laka. Šele nato pogledam Kitajca. V znak priznanja je kimal z glavo. Malce kasneje je pripeljal kitajski služabnik na prag sobe svoje kolege in kolegice. Naglo govoreč jim je razlagal čudež o kuhanih papirčkih.

V gledališču me res pozdravijo z burnim ploskanjem. Takoj ko sedem, ugasne luč in akrobatska predstava se začne. Vselej me spremljevalci pripeljejo v gledališke dvorane tako, da sem navzoča manj kot minuto pred začetkom predstave. Potem gospa Tučara z ribami. Tanek kos belega papirja nam pokaže z obeh strani, ga strese nad stekleno posodo z vodo in glej: naenkrat je posoda polna zlatih ribic. Vsa dvorana opazuje moje reakcije. Gospa Tu je ljubka mlada žena s črnimi lasmi, močno rdeče našminkana, kožo pa ima belo kot mleko. Nena-doma ima v roki palico s trmkom. Čutim, da Kitajci v dvorani nekaj pričakujejo. Prijazno se smehljajo, gospa Tu pa gre v mojo smer. Bliža se in bliža, v dvorani pa je smrtna tišina. Ko je čisto

blizu, vrže tmek in izpod mojega krila potegne debelo zlato ribo. Viharen aplavz in smeh nato odmeva po dvorani. Vsi skupaj se veselimo posrečnega trika, jaz pa se zavedam, da je prijaznost in pozornost Kitajcev do mene skoro brez meja.

Nato iz teme sredi odra zraste vrtljiva plošča, videti je kot lotosov cvet. Obsijana je s pestrimi

lučmi, dvajsetletna „Pagode deklica“ pa stopi na ploščo, se dvigne na roke in grabi z nogami porcelanaste skodelice ter si jih polaga na glavo. Na eni sami tanki ročici drži telo v zraku, ga zvija v razne poze in to vse s skodelicami na glavi.

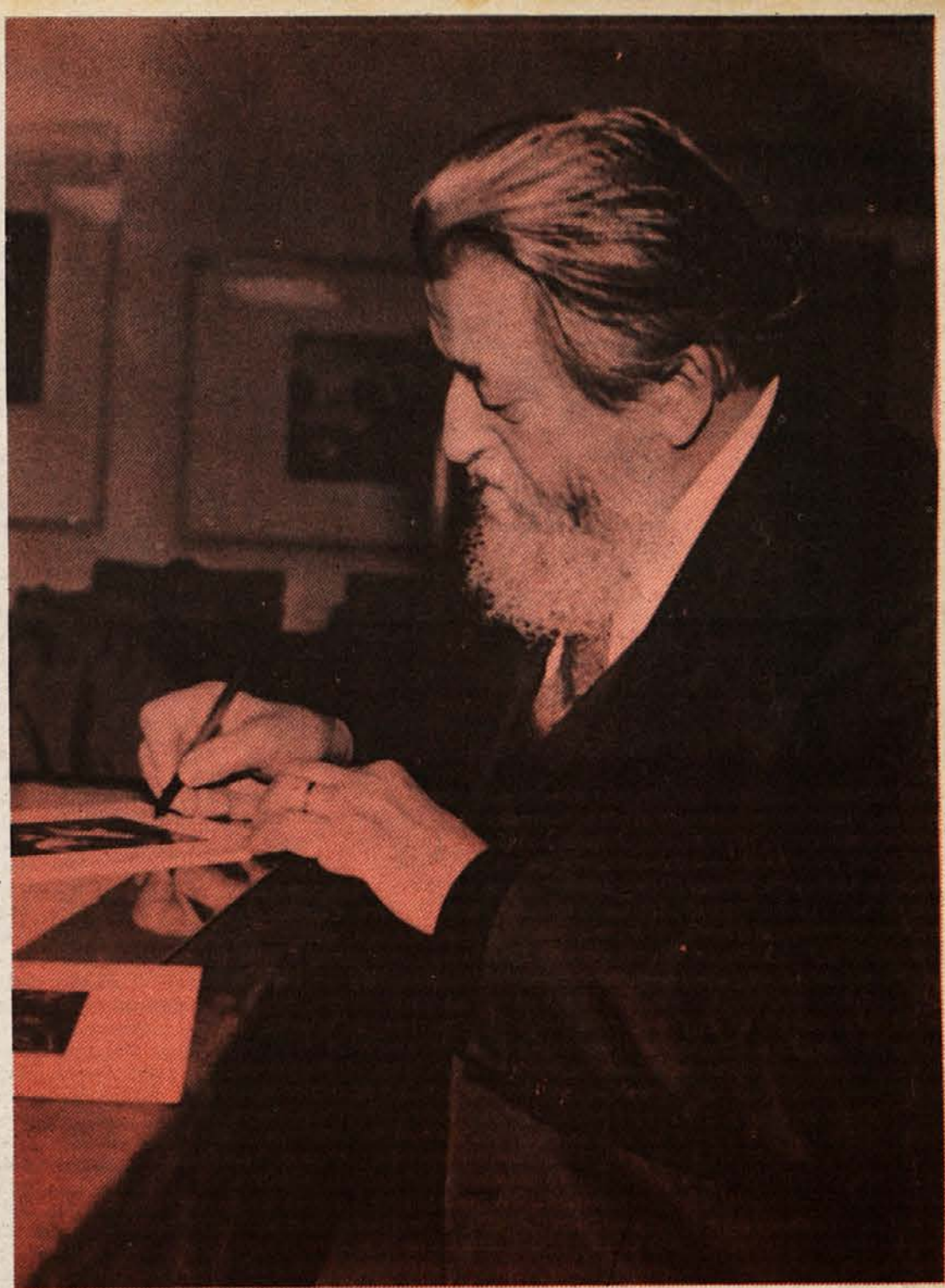
„Ena ura predstave pomeni tisoč ur vaje,“ mi nato pove Pagode deklica. Rojena sem v delavski družini in sem pri akrobatih že deset let. Imam

povsem mehko hrbtenico. Najtežji trenutek predstave je, ko stojim na eni roki, s telesom v zraku in s skodelico mi na glavi.“

Gospa Chen pa sedi visoko v zraku v fotelju, pritrjenem na dolgi jekleni palici, ki jo drži na ramah močan akrobat, sedeč na biciklu. Gospa Chen ujame z nogo skodelico za skodelico, in jih meče na glavo. Končno pa vrže v loku v zrak še majhno punčko, ki pristane vrh vseh skodelic. Predstava mi je bila tako všeč, da sem šla naslednji večer še enkrat. Akrobati me pozdravijo že kot staro znanko. „Pridite na oder“, me povabijo in porinejo v ospredje majhen stol, jaz pa sem raje ostala v prvi vrsti, da ne bi motila akrobatov na oderu.

Ta, po vsej Kitajski priznana in priljubljena akrobatska skupina je nastala leta 1953 iz več samostojnih skupin, ki so imele prej predstave kar na cesti. Začeli so s 70 akrobati, sedaj pa imajo v skupini že nad 200 ljudi. Tri generacije umetnikov akrobatov so zrasle v skupini. „Mi sledimo direktivom Maoa,“ pove direktor drugi dan pri razgovoru. „Mi služimo ljudstvu. Imeli smo predstave v 240 mestih, gostovali smo na Japonskem, v Afriki in Južni Ameriki. Pomagamo graditi most prijateljstva med narodi! Na en večer nastopi 10 muzikantov in 30 akrobatov. Najmlajši v skupini sta deklica in deček šest let, od tega leto dni praktičnih vaj, ko že nastopajo na oderu. V času študija veliko vadijo. Vsak dan vstajajo ob 5. uri zjutraj. Že pred zajtrkom morajo narediti predpisane vaje, po zajtrku v šoli nadaljujejo še 4 do 5 ur. Popoldne imajo v šoli pouk kot vsi drugi otroci. Akrobati so upokojeni pri 55 letih, ženska pri 50 letih starosti in postanejo potem učiteljji mlajših generacij.“

Preden se poslovim, postavijo ob pogovoru zbrani akrobati mizo na stran in prineseo samo kateri Pagode deklica ponovi predstavo samo zame, tako da lahko povsem od blizu opazujem njene gibe. Zelo težke so vaje in verjamem, da je njena predstava zahtevala tisoč ur priprave. THEREZA DE GROT

„KJER HIŠA MOJEGA STOJI OČETA“

V katalogu, izdanem ob razstavi, s katero so se Novomeščani v lanskim poletnih dneh pridružili vsejugoslovanski počastitvi osemdesetletnice Božidarja Jakca, so tudi te besede izpod peresa Marjana Simiča, dosedanjega predsednika novomeške občinske skupščine:

„V zgodovini majhnega naroda in še posebej v zgodovini mesta so kaj redke osebnosti, ki bi o njih lahko dejali, da so čas, prostor in ljudi v njem zajele hkrati in z vsem svojim bistvom, ustvarjalnimi razsežnostmi, priznanjem in spoštovanjem. Taka izjemna in velika osebnost je nedvomno Božidar Jakac, naš rojak in častni meščan Novega mesta. Njegovo ime bo vse večne čase povezano s tem mestom. Ko se je rodil, je bil to morda lep dan v težkem življenju njegovih staršev, danes pa se čedalje bolj zavedamo, da je bil to tudi velik dan za Slovence, vse naše narode in kulturo človeštva... Delovni ljudje in občani Novega mesta čutimo velik dolg do tega svojega znamenitega rojaka in someščana, in ta dolg bi želeli v prihodnje vsaj delno poravnati.“

Prvič so začeli Novomeščani resneje pretresati vprašanje tega dolga Jakcu že sredi šestdesetih let, ko je bila načrtovana, žal pa ne tudi uresničena zamisel o Jakčevem ateljeju in razstavišču ob okolju Krke, na njenem desnem bregu, ob sedanji Ragovski cesti. Načrt je pred-

videval postopno preselitev Jakčevih umetniških del v Novo mesto. O takratnih dogovorih z umetnikom priča nemajhna korespondenca, ki jo hrani Dolenjski muzej. Med pomembne dokumente sodi z Jakčev roko podpisana izjava, kaj vse naj bi vsebovala zbirka, ki bi jo prepeljali v tako imenovani „Jakčev dom“ v Novo mesto. Iz seznama, ki ga je naredil Jakac sam, je razvidno, da v zbirki ne bi bila samo dela, ki jih je ustvaril Jakac, ampak tudi stvaritve drugih domačih in tujih avtorjev, poleg tega pa še najrazličnejši rokopisi, magnetofonski posnetki, knjižnica in antični predmeti, zbrani na popotovanjih.

Do nove pobude, naj bi se Jakcu naposled vendarle že oddolžili z dejariji, ne samo z besedami in obljubami, je spet prišlo to jesen. Zdaj, ko se je oktober prevesil v drugo polovico, že lahko zapišemo, da je oblikovan konkreten predlog, po katerem naj bi postala ureditev „Jakčevega doma“ prednostna kulturna naloga novomeške občine v planskem obdobju 1981–1985. Čeprav se vsi zavedajo, da bo uresničevanje tokrat precej težje, kot bi bilo pred petnajstimi leti, nihče ne misli na ponovno odložitve. Tako družbenopolitični kot kulturni dejavniki v Novem mestu se namreč zavedajo, da se z osebnostjo, kot jo predstavlja Božidar Jakac, ne gre več igrati in da je zdaj resnično zadnji čas, da Jakcu rojstno mesto naposled izpolni ta na množici

sestankov, ki jih ni bilo malo niti v zadnjem času, tolikokrat omenjeni večni dolg.

Medtem ko še vedno poteka procedura za ustrezno uvrstitev omenjene naloge v planske dokumente občine in kulturne skupnosti, pa je že znan prvi oris programa dejavnosti bodočega „Jakčevega doma“. Povzemamo, naj bi bil dom v prvi vrsti študijsko središče za preučevanje umetnosti. Poleg obsežnih zbirk Jakčevih stvaritev bodo v njem tudi zbirke drugih avtorjev. V domu pa bodo med drugim še knjižnica, grafična delavnica in delovni atelje za Božidarja Jakca. Umetnik, ki so ga predstavniki občine in Novega mesta nedavno obiskali na njegovem domu v Ljubljani, se s predvideno zasnovano dejavnostjo v omenjenem njemu namenjenemu domu v Novem mestu strinja. Še več, ob letošnjem občinskem prazniku naj bi predstavniki občine in Božidar Jakac v Novem mestu slovesno podpisali listino o obojestranskih obveznostih do „Jakčevega doma“. To dejanje naj bi pomenilo tudi simboličen začetek izpolnjevanja naloge, ki jo je dolenjska metropola dolžna svojemu znamenitemu rojaku.

Kot rečeno, gre zdaj zares, in tega moremo biti samo veseli. Nekoliko omejeno pa je to veselje ob spoznanju, da bo novomeški del Jakčevega opusa okrnjen. Za to pa so krivi sami Novomeščani, ki so se iz tega primera lahko poučili, da cincanje ni način za razreševanje takih vprašanj,

saj prinaša le škodo. Tako se bodo morali sprijazniti z dejstvom, da je pomemben del Jakčevega opusa odšel v mesta, ki so vse kaj drugega kot pestunje ostarelih obljub. Zamujene ga se nemreč ne da vselej nadoknaditi.

Kaže, da bo „Jakčev dom“ vseljen v stavbo, kjer je zdaj šolski center za gostinstvo. Gre za stavbo ki je bila včasih Kondričev hotel, še prej pa gostišče s kavarno Jakčevega očeta, torej v pravem pomenu tudi dom Božidarja Jakca. Kaj pravi (kratka) zgodovina?

Jakčev oče, priseljeni Istran, se je na Dolenjskem poročil z domačinko iz Kostanjevice. Odločil se je, da se bo ukvarjal z gostinstvom. V njem je vzel Brunarjevo gostilno na Bregu, bolj znano kot Murmovo gostilno (v njen je bil rojen Božidar), v najemu pa je imel tudi nekdanjo Škobernetovo gostilno (poleg današnjega hotela Metropol). Ka sneje je sklenil, da bo posloval na svoje. S prihranki je zgradil lastno gostišče, poleg pa kavarno z biljardom. S to podjetnostjo ni imel sreče. Naneslo je, da je bil ob vse premoženje, stavba pa je prešla v druge roke.

Božidar Jakac je doživel to izgubo kot hud pretres, kot rano, ki se mu do današnjih dni ni mogla zaceliti. Zato je s tem večjim odobravanjem vzel na znanje, da mu nameravajo Novomeščani urediti omenjeni dom v hiši, ki je bila last njegovega očeta.

I. ZORAN

KAKO RASTE DREVO OMIKE

Še tako visoko drevo omike ima korenine v zemlji: najprej v domači vzgoji, potem v osnovni šoli pa srednji itn. Vse to velja za mesto in za vas, velja za sedanje in nekdanje čase. Velika pa je razlika med nekdanjimi in sedanjimi časi, kar se tiče posejnosti šol. Nekdaj je bilo celo osnovnih šol malo, prebivalci podeželja pa so sploh težko prišli do njih. Pogosto se je namreč dogajalo, da so nastanku šole botrovala sreča naključja, kar tedanje šolanje zavija v romantične predstave. Resnica, katero o tedanjem šolanju razkrivajo dokaj borni zgodovinski viri, pa je pogosto veliko skromnejša.

Tako nekako je zrastle tudi šola pri Sv. Gregorju, središču vrste naselij, ki so posejana po hribovitem masivu Slemena vzhodno od Ortneka, ob cesti med Velikimi Laščami in Ribnico. Čeprav je bil prebivalcem teh naselij glavni dohodek gozd in kmetijstvo sploh, povezave s svetom pa slabe, so se vendarle že dokaj zgodaj zavedeli, kako pomembna je izobrazba. Tako se je pouk pri Sv. Gregorju začel sicer že leta 1843, ko je začel tamkaj poučevati logar bližnje ortneške graščine Pavel Flegar, za kar je prejel po 10 krajcarjev od vsakega učenca. Ker pa je tedaj pouk potekal v vasi Hudi konec, kakšnih 20

minut daleč od Sv. Gregorja, kjer za to ni bilo pogojev, je dal tedanji vikar Matevž Perčič pobudo, da se zgradi šola. Škofijski šolski svet – tedaj je bila šola pod okriljem cerkve – pa je dobil obvestilo, da je šola nared leta 1859. Novo šolsko poslopje je merilo 120 kvadratnih metrov, od tega je polovica pripadala učilnici, na drugi strani pa je bilo enako veliko učiteljsko stanovanje. Otroci so hodili največ 5 kilometrov daleč, pozimi pa se je pogosto zgodilo, da je bila šola za nekaj dni zaprta. V hudih zimah v letih

1890/91 in 1894/95 je bila šola zaprta od 18. novembra do 1. aprila.

Na šoli, ki je bila najprej enorazrednica in so na njen celo v rajni Avstriji poučevali v slovenščini, se je zvrstila cela vrsta učiteljev. Na željo staršev je najprej učiteljske posle prevzel Ignac Božič, ki je moral poleg učiteljskih opravil tudi posle organista in cerkovnika. Za vsa ta dela je bilo v petdesetih letih 19. stoletja predvidenih nekaj časa več kot 230 goldinarjev letne plače. Za njim je prišel vrhniški podučitelj

Janez Per, ki je poučeval do leta 1863, ko je posle za njim prevzel Valentin Krek, oče krščanskega socialista Janeza Evangelista Kreka. Ta znani slovenski politik nekdanjih časov je bil rojen prav v šoli pri Sv. Gregorju. Njegov oče Valentin Krek se je namreč tu oženil z domačinko Marijo Štupico, hčerjo sodraškega župana. Vendar na tistem delovnem mestu ni bil zadovoljen, zato se je na lastno željo zaradi premajhnih dohodkov preselil v Komendo, kjer je leta 1875 umrl. Leta 1927 so na šolskem poslopiju odkrili spominsko ploščo Janezu E. Kreku.

V obdobju med leti 1868 in 1878 se je na tej šoli zvrstilo precej učiteljev; med njimi je bil najbolj znan Franc Črnagoj, ki je nastopil službo 1865. Tu je poučeval do 1887, v tem času pa je sodeloval v napredni učiteljski organizaciji in učiteljski tiskarni. Sodeloval je tudi z zabavnimi, metodično – didaktičnimi in vzgojnimi članki v Učiteljskem tovarišu, kasneje pa v Zvončku. Na tej šoli je poučeval tudi Frančišek Ločniškar, pesnik in mladinski pisatelj, ki je bil med drugim urednik Vrta.

Tako kot vse živo so tudi te šole v času njenega obstoja prizadevale razne ujme in vojne. Hude zime pa prva svetovna vojna, ko je pouk zelo trpel, zraven tega so umrli v tem času štirje učenci za špansko gripo, med drugo svetovno vojno so se v njej naselili okupatorji, kasneje so jo zaradi taktičnih razlogov partizani požgali. Vendar je šola prav po volji prebivalcev tega kraja prebrodila vedno vse težave in veliko prispevala k dvigu omike tamkajšnjih prebivalcev, ki so bili ob njenem začetku skoraj vsi nepismeni.

KOMEDIJA ČLOVEŠKEGA TKIVA

Take pomladi kakor leta 1943 se nisem doživel; sonce, topli veter, bujna rast, jasni večeri, nagli, osvežujoči dežki in spet žgoče sonce; letni čas odmeva v ljudeh, ki se jih polašča nemir in koprnenje. Vrtovi so v cveteli čez noč. Drevje, kakor da se je vzelo in se odelo v zelenje; kostanji, akacije, vrbe ob Ljubljanci, platane pred Mestnim domom, kjer v svetlem, oranžno nadahnjem dopoldnevu srečam Moniko, po dolgem času, v modri obleki je z belim ovratnikom, belim ko sneg, v obraz je prijetno zagorela, vsa brljka, čila; greva na kavo? Pojdiva na vrt gostilne Činkole. V tem čvrstem zraku, v tej bleščerici mladinski svetlobi, v teh mlačnih valovih zraka med hišami, v tej lahni blaznosti veselega vzpona narave in tihe navzočnosti nečesa nevarnega; kričeči otroci se lovijo, uniforme korakajo. Vrt je napol prazen. Na tla in namizne prte padajo sončne lise skozi ozelenele ovjake, razpete po latak. Marica, dobro naju postreži, že dolgo naju ni bilo tukaj. In bogve kdaj bova spet lahko prišla.

Pripovedujem o svojih potovanjih v lisicah in verigah po Italiji, o svojem begu v bolnišnico, malo na smešno, malo na resno. Monika se mi nasmiha nekoliko skrivnostno, tak je njen način, odkar jo poznam. Naposled jo vprašam, kaj počenja. Nič posebnega, pravi, bere Lerouxovo Skrivnost Rumene sobe, včasih kuha, zdaj je bila namenjena na trg, na nakupe. Gladko, privlačno kožo ima, zobje, beli ko repa, se ji pobleskujejo izza napetih ustnic, dolge trepalnice zakrivajo pogled v oči, diši po sivki, mehko, vznemirljivo. „Sploh te nisem takoj spoznala,“ se smeje, „tak si ko kak Italijan s to črno brado, v tej srebrni sivi obleki, z rokavicami in sprehajalno palico, pa ta klobuk, na pol Eden, na pol melonaa...“ Mimikri, odvrnem, podrgnem se po bradi in dodam: barba Balbo. „Imaš pač veliko uspeha pri ženskah, a?“ Ne moreva najti pravega stika, besede sem, besede tja, misli ne izmenjavava; občutiva drug drugega kožo, tkivo in (nemira) izločanje žlez; vmes se pa pretaka med nama nekaj neulovljivega, nedoločnega; vsekakor še nekaj. Naposled kosiva in tudi nekaj popijeva. Prizadevam si, da bi podrž ogradno, ki stoji med nama, ne gre in ne gre. Ne z bežnimi dotiki, ne s pogledom, najmanj z besedami. Namigujem na najine stike v tistih nenavadnih nočeh, Monika gre mimo in čez, ko da ni bilo nič. Enkrat se presede in mimogrede reče: „Zdaj že nekoliko laže sedim.“ Zakaj? „Ne več, klobasasto rit imam.“ A tako? To je. Našla si je boljšega mučilca? Takega, ki ji zadošča za njene potrebe. Obide me drobna ljubosumnost, začnem jo sekirati, zafrkavati, namigovati, ona pa se nasmiha moji vnemi. Postanem slabe volje, nič ne vem, zakaj; saj nimam niti najmanjše pravice do kakšne ljubosumnosti. Torej si le našla pravega?

Pove mi, da je bila aretirana, zaprta in tepena pri zaslišanju. Osupel jo poslušam, sram me je svojih prvih pripomb na „klobasasto rit“. Tepena je bila z bičem. Pred enim tednom so jo izpustili – pa je še zdaj vsa pisana. Bebasto jo pobožam po laseh, ko da bi se ji hotel opravičiti za nerazumevanje. Boš pokazala? Tukaj, zdaj? vpraša z nasmeškom. Marica, še dva čaja, ta huda.

Bila je zaprta na srednji tehniški šoli, ki je poseben arest za ženske. Zaslišujejo, pretepajo, mučijo. Neko igralco so položili nago na mizo, na trebuh so ji polagali lističe papirja, namočene v špirit in jih zažigali. Imajo celo zbirke različnih bičev, od jahalnega pa do takega s celim šopom repov. Tudi na elektriko dajejo. Zmeraj pa slačijo in se sučejo največ okrog spolovil in psi. To jih nekako najbolj veseli. Polagajo na vse štiri, pulijo kocine, in kaj vse se znajo! Šestnajstletnica (precej prsata) je bila tepena s šibo po prsih; takole jih je morala držati, vzpete navzgor, podpirati jih z rokami. Boš povedala, ali ne boš? Zmeraj gre za isto. Izdaj skrivnost, povej ime, kje, kdo, kdaj! Ene so žgali s prižgano cigareto. A pri tem pazijo, da ne napravijo prehudih ran. To, da pulijo lase, to je še najmanj, to je samo za začetek. Eno so imeli na zaslišanju takole od devetih zvečer pa tja do ene polnoči; privlekli so jo nazaj skoraj nora. „Ali so to ljudje?“ je šepetala. „To je najstrašnejši kupleraj na svetu.“ Hudičič! Zveril! Taka naj se vrnem k možu in k otrokom? Razbila je okensko steklo in si rezala s črepinjami žile.

Pridi, Monika, greva k meni. Kliče zdravnika, vlečejo jo v ambulanto; sleci

se! Da ima poškodbe že od doma. Celotno nam ne more povedati, kaj so počeli z njo. Nihče ne bi verjel, kaj vse znajo.

Marica, plačat. Pa pridejo sredi noči, ta in ta z nami. Kakšni tipi. Sleci se, prasica! Do nagega! Z enim pa začno čisto uradno, s fineso, najprej vodijo dolge pogovore, potem pa rečejo: nisi hotela razumeti, zdaj boš pa videla, kaj še znamo.

Odhajava v zlato sončnem popoldnevu, po ulicah, pod drevesi. Ko vse žehiti od brstenja in bližnje plodnosti. Ona govori in govori, pripoveduje, kaj vse je tam izvedela. Prišla je iz čudnega sveta, zato ve za čudne reči. Včasih dobi zahripel, zamolkel glas. Kakor omotičen sem od njene pripovedi. Dvoje različnih občutij se bije v meni: odpor do vsega tega počeni izživljanja okupacijske policije, gnus nad zasedbenimi oblastmi in njihovo predrznostjo nad našimi ženskami, – pa nekakšna trudna, težka slasti, ki izvira iz Monikinega načina risanja prizorov; tisti italijanski prasac z bičem v rokah – in lepa, mlada ženska, naga na kolenih. Od tega bi lahko zbolel, to se tako čudro in nemogoče meša, odbija, privlači, se zvija v vrtinec divjih strasti, se razpusti in bedo vseh časov pred nami in za nami. To človeško tkivo je zelo čudno sestavljeno. Preklete čudno in do zdaj še nerazumljivo. Tudi Moniko lastna pripoved iz spomina odbija in privlači hkrati. Ko stopava v mojo sobo, ima temne kolobarje pod očmi, v pogledu pa nekaj nemirnega.

Vzel sem akvarelne barvice in risarski blok. Najprej sem skušal naslikati njen izraz na obrazu, ne nje ne kakšne podobnosti z njenim obrazom, temveč tisti notranji izraz; ni šlo, roka se je tresla, naslikal sem zelo staro žensko, nič podobno tej zreli lepoti v nekem prekletem trenutku. Razočarana je gledala, kaj je nastalo pod mojimi prsti. Zdaj pa pokaži rit. Obrnila se je, počasi potegnila kiklo gor, hlače pa naglo dol. Raznobarvne priže so tekale bolj ali manj vodoravno čez njene napete ritnice, v vseh odtentkih barv od rumenega preko zelenega do temno modrega. Temno rjave nogavice, pripete z belim opasjem na nogavični pas, močna stegna. Bolj napni. Tako ko tedaj, ko si jih dobila. „Tedaj se sploh nisem napela,“ Slikam, slikam, zdi se mi, da zelo dobro, tiste boke, tiste sledove udarcev po njih. Dokončam, ona pogleda, ne reče nič. Potegnile hlače gor, ko da je stvar končana. Vržem barvice in čopič tja na mizico. Monika si poravnava krilo in stoji pred menoj v vsej svoji modro-beli obleki in rjavkasti polti, češ to ču opravila. Vstanem in jo mehko objamem, čutim, kako se mi nekako upira. Drgeta – a ne od mene. Nočem biti podoben njenim mučilcem, zdaj to ne morem in nočem biti več. Nekaj je strašno narobe na tem svetu. Same nemogoče reči se mešajo. Položim jo na posteljo, čeprav se kar nekoliko upira, jaz pa NOČEM in NE SMEJEM biti nasilen. Samo: slekel te pa bom, ker to oba hočeva, ali ne?

Zaljubila sem se vanj, pravi Monika. Vanj? V koga, kakšno zvezo pa ima to z najinim srečanjem? Vprašujem v sebi. Njej pa rečem samo: govori naprej! Počasi jo slačim, ona pa, ko da tega ne opaža, pripoveduje in pripoveduje, zdaj šele je prišlo iz nje vse do kraja. Zasliševal jo je visokorasli plavbradec. Preklete zgodbe! A so, ne morem jih zanikati. Najprej se je pogovarjal z njo. Potem ji je povedal, da jo MORA mučiti, tepsti, MORA, ker mu je tako ukazano. Pokazal ji je nekaj vrst bičev, od zelo navadnih do precej raznovrstnih, kakor jih še nikoli ni videla, dvorepi maček, trorepi, pa tja do deveterorepega. Izbral je trorepega, ker ji je bil naklonjen, pasji sin. Morala je vstati in stopiti k njemu. (Bila sem v sivo beli obleki, ne vem, če se ja spomniš, taka, bolj kratka, ki prilegajoča se.) Levico je nakrivil, stoji zravnano, vodoravno in jo naslonil na brado, ona je morala položiti glavo na njegovo laket, tudi stoji. V desnici je imel izbrani bič s tremi repi, kratak ročaj, dolgi, trdo pleteni usnjeni repi. Razgali se od tu do tu, ji je pokazal na sebi. Vzdignila je kiklo in spustila hlače dol do kolen. Trikrat jo je udaril. Bolelo je kar precej, udaril ni malo. Potem se je lahko oblekla. In sta se pogovarjala naprej. (Kakšen nenavaden človek, visok, eleganten, ko mali bog v tisti svoji dobro krojeni uniformi, pameten in celo izobražen...)

Zmenila sta se, da jo bo dal izpustiti. Če bi jo lahko še videl? (Randi.) Čez tri dni. Pri njem

doma. On stanuje pri imoviti ljubljanski rodbini, v lepi vili, tam in tam. Ob petih popoldne.

Prišla je, pozvonila je, odprli so ji, vse je bilo predvideno.

(Si si posebej za to umila rit? Ne ujedaj). Zelo vljudno me je sprejel, ponudil mi je sladk liker, posadil me je na kavč, sam pa je sedel v naslonjač; zdi se mi, da je bil v svoji najlepši uniformi. Vprašal me je, kaj delam, kako mi je, vse po spisku dobrega vedenja. Sedel je tam ko na pol odsoten, povedal je, da mu je mama bolelna in da ga skrbi zanjo. Kmalu je vstal, tudi ona je vstala približal se ji je, ko da bo rekel kaj posebnega, skoraj neobčutno jo je objel, nalahko jo je pritisnil nase, poljubil jo je na čelo – in odpustil. Zbogom. To je bilo vse. Vmes je še nekoliko pogodrnjal nad vremenom v pretekli zimi.

In si šla? Šla, kaj sem pa mogla? Čudovita dogodivščina za punco, kot si ti. Ko da bi vedel, kako se te da razočarati. Plavbradec! Huda zver. Težek butelj. Strahopetec. Obremenjenec. Napravil je izjemo, bravo. Henrik osmi bi bil za tebe. Monika pa šepeta, da se je zaljubila v plavbradega policaja. Delam ji tisto reč, ona pa čveka o njem. Ni pravi policaj, pravim, če bi bil, bi te uporabil. Ne bi, reče z gotovostjo Monika. Ona hoče biti tepena, mučena, ona hoče, da moški nad njo izvajajo nasilje, zato se tudi ona upira, ne zaradi bedastih kačel. Izdal jo je, zajeblil jo je, dal ji je brco v rit. A tudi onesažil jo je. Jaz ne bom popravljal, ne bom ravnal njegovih napak. Tudi jaz bom – za kazen – nežen in ljudomil z Moniko. Kaj si pričakovala, ko si stopila v vilo? Govoril! Ali naj ti jaz povem? In zakaj vsega tistega ni bilo? Ker je tvoj veliki nasilni v bistvu mamin lulek, plah in nemočen. Predobro si mu izgledala. Ustrašil se te je. Ni te spoznal. Strah ga je bilo pred lastno malokurčnostjo. Ti si pa igrala sivo ptico prepelico in si ga s svojo igro prepričala. In zdaj misliš, da ti bom jaz pomagal? Ne bom. Ne morem. Nočem. Preveč misli mi gre skozi glavo. Premalo poželenja skozi tkivo. Tole imam, kar potrebujem. Ali naj bi se šel še kakšne zanimive in napete igre? Čemu? Na illegalnem radiu igra nekakšna francoska muzika, harmonika in klavir, prijetna, taka, ki nas novi iz tukajšnjosti in sedanosti. Kava, k vragu pa še kava, pa kozarček šnopsa, pa cigareta, pa nastajajoči mrak, v svetu, ki je in ga ni, kakor vzamemo. Knjige so dokončno mrtve, velikih problemov ni več; babica sedi spodaj pod staro uro, gleda v okno in misli na bogve kaj. Monika pogleda na uro, treba bo oditi, kmalu bo policijska ura. Oblači se, vse stvari so se nekako spremenile. Sosedov pes laja v enakomernih presledkih hov-hov, pa spet presledek, hov, enolično, hov, hov, ure in ure tako. Na svidenje! (Če.)

Ostanem sam. Sam, ker sem sam. Sam v samoti, ki je nisem sam kriv. Strašno, boleče sam. Prišel sem še, kako bom odšel iz samotae? Vsi smo sami. Robi je sam tam dol v Gonarsu, oziroma zdaj že v nekem drugem taborišču, Reniči ali kaj. Ta prasica plavbradate je osamljen. Monika je sama, a njej to paše. Vsi iščejo stikov, vsi so osamljeni, beli, plavi, okupatorji, jetniki, angeli in hudiči, ali kakor se ljudje v tem času imenujejo. Sedim in gledam ugašajočo dnevno luč. Reka Kongo. Kanada. Avstralske planote. Nič ni, razen srečanja. Vse drugo je pokrajina, mokrota, cesta, vreme. Koga bi pa želel srečati? Nikogar, če se ne zmenimo, kako. Drvar sreča medveda. Francoz Nemca. Mornar kurbo. Policaj sumljivo osebo.

(Človek človeku človek. Polašča se ga ali se bori, da bi ne bil polaščen. So pa nemara še kakšne drugačne možnosti, recimo, da se ljudje iščejo, poiščejo in nekaj sklenejo? Ali da jih sploh nekaj veže?)

Zvrnem kozarec. Tukaj ne morem za večno ostati. Nekam moram iti. Nekoga moram najti. Oblečem se, vtaknem revolver v levi prsi žep (Legitimacija! Ja, prosim...) Odhajam. Diham. Poslušam. Vidim.

Vse je v redu. A pred trnovsko cerkvijo padem naravnost v roke italijanski patrolji. Prepustnico! Reši me dar govora (ali pa reši njih.) Da sem prišel pozno domov in tam me je čakal listek od moje drage, ki stanuje samo nekaj sto metrov od tod... No, le pejte, a potem nikamor več... in nasmeje. Lahko bi bil mrtev jaz, lahko oni, razidemo se skoraj prijateljsko, ker nihče preveč ne pretirava. Z Nemci bi bilo drugače. Nemci niso sentimentalni v vojni.

Gmote hiš ob polrazsvetljeni ulici, tu in tam gori v oknu luč. Tam v nekem prostoru sedijo ljudje in se morda celo pogovarjajo. Stisne me čudno, nerazumljivo hrepenenje po prijetnih, toplih izbah, kjer so starci na peči ali v zapečku, otroci lazijo po tleh v ohlapnih srajčicah, gospodarji sedijo za mizo, gospodinja prinaša kuhinjske pridelke in posode s pijačo na mizo, postavlja jih pred ljudi, ki se prijazno muzarja ob duhu hrane, potem sede sama ob gospodarja in priganja k jedi in pijači, le kar, dajte no, da se ne ohladi. Ta pripoveduje zgodbo iz preteklega dne, oni pove šalo, ki jo je slišal, vse navzkriž letijo besede, o vremenu, o dnevnem delu, pa še kakšno drobno opravljanje, novica o boleznih znanca, o težavah in smešnostih dogodkov, o šušljanju glede povečanja davkov, o povišanju cen, o kakšni doslej skriti ljubezni. Jedo, pijejo in si zaupajo, trije rodovi na enem kraju. Babica potem plete nogavice iz surove volne, dedek zakadi pipo in se pripravlja na svojo pripoved iz davne vojne (ki jo že vsi znajo na pamet). Otroci se upirajo, da bi šli spat. Srednji rod pa plete svoje običajne marnje. Vsaka duša odpre svoje ventile, da se očisti z besedami. Smeh, kletev, bučno govorjenje, droben spor, ujedljiva pri-

predstavljamo vam!

Do sedemdesetih let, ko se je na slovenski knjižni trg usulo pol ducata ali kaj njegovih, zvečine že pred desetletji spisanih romanov, je bil Vitomil Zupan širši javnosti v glavnem znan le kot dramatik (štiri enodejanke je sestavil že mod vojno za partizansko gledališče v Črnomlju), deloma tudi kot pesnik, kot pripovednik pa se je dotlej predstavil samo z dvema romanoma in zbirko novel.

Omenjeni plaz knjig (naj navedemo le „Menuet za kitaro“, ki je pred nedavnimi izšel že v drugo, odlomek smo ponatisnili tudi na tej strani, duhove pa že buri film „Nasvidenje v naslednji vojni“, posnet po tem delu) je dodobra spremenil Zupanovo književniško podobo, v ospredje je prišla njena prozna plat, katere življenjepisne otenke zdaj še poudarja obsežno delo „Komediya človeškega tkiva“, ki je v dveh knjigah nedavno tega izšla pri Cankarjevi založbi.

Odlomke romana smo pred meseci lahko brali v tedniku Te leks, celotno delo pa se kaže

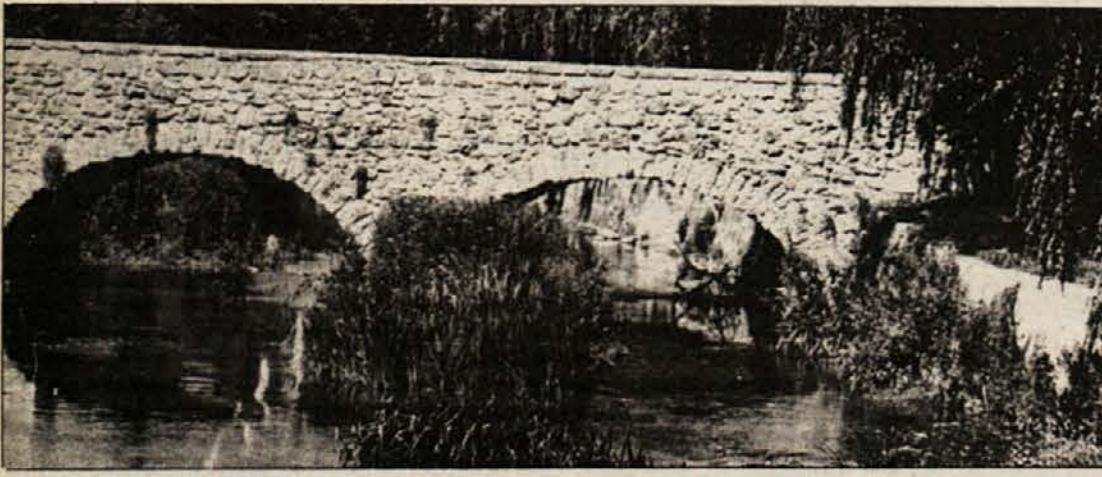

kot pišcev obračun s predvojnimi časom, ko je duhovno zorel ob ljudeh, knjigah in raznovrstnih dogodivščinah, pa s časom, ko je bil kot svobodno misleči razumnik pahnjen v vojno vihor, in slednjiče s prvimi povojnimi leti, ko se je tudi zanj začelo novo življenje.

Kot z nekaterimi prejšnjimi tudi s pričujočim delom Zupan na svojski način udejanja misel nekoga filozofa, da bodo romane zlagoma izpodrinili dnevniki in življenjepisi, ki bodo zanimive knjige, „če bo le pisatelj vedel, kako naj med tistim, čemur pravi svoje izkušnje, izbere tisto, kar je zares njegova izkušnja, in če bo o resnici poročal resnično“ (R. W. Emerson). Glede na povednost „Komediye...“ Zpan nima malo zaresnih izkušenj, ali so resnične oz. resnično sporočene pa ne kaže preverjati, saj je tole delo pač roman, z junakom in njegovim popotovanjem skozi čas in prostor.

pomba, krohot, pa še en kozarec, ko je ravno sobota. Vsak ima svoje posebnosti, ki jih vsi poznajo. Mačka leži na toplem ko nagačena, včasih odpre oko, pa ga spet zapre. Pes na dvorišču zalaja, oznanji mimoidočega in spet utihne. Konj udari v hlevu s kopitom ob tla, zglajštran in napojen muli seno. Kmalu bodo šli vsi spat, ker vedo, kdaj morajo vstati. Stoletno urejeno življenje kmeta iz trnovskega predmestja. Ujel sem ga v otroški dobi ravno še za rep. Nocoj trnovski kmetin nikoli več. Nocoj trnovski zeljar in nikoli več) nocoj rodbina treh rodov in nikoli več. Nocoj stari red in nikoli več. Nocoj domača varnost, toplina doma, in nikoli več. Nocoj še kruh po stari ceni in nikoli več.

Fantje in moške so razkropljeni po arestih in koncentracijskih taboriščih, tam spoznavajo svet v zgodovino. Ženske pripravljajo stvari za pakete, ki jim jih pošiljajo; paketi dosepejo na naslov ali pa ne. Starci umirajo brez ceremonij. Otroci rastejo v gnilem ozračju pritiska, brez prave vzgoje, brez topline doma. Odnosi med ljudmi postajajo napeti. Konj gre iz hleva za salame. Krava naj še bo, zaradi mleka; a tudi to ni tako, kakor bi moralo biti, zaradi napadne prehrane goveda. Racije, racije, policijska ura, papirje sem in papirje tja. Psi ne moremo več prehraniti, naj gre h konjaku. V cerkev zdaj ne bomo šli; ne zaradi župnika, ki je kar v redu, ampak zaradi splošnega sklincevanja belih na vero. Kurbe hudičeve delijo ljudi na verne in neverne; nikoli ne bodo izvedeli, kar bi radi. Procesije ne bo. Bodo samo mala cerkvena opravila. Kure so pa zelo potrebne pri hiši. Jajca, meso. Obrt zastaja, denarja manjka, jesti in piti je pa treba. Solato sadimo, pa še nekaj potrebne zelenjave; krompir tudi, čeprav je ta zemlja kaj slaba zanj. Žito nikoli ni uspevalo na tem močvirnem koncu Ljubljane. Tukaj, v tem predelu je uspevala samo omejevana svoboda: prilagoditev razmeram, trdo delo, jasnost, kaj gre in kaj ne gre, in srednje odprti gobec, se pravi, šala tu in ujedljivost tam, nič pa čez mero. Tako je bilo že za časa francoske okupacije. Francozi so prišli, oznanili so svojo svobodo, privezali konje ob Gradaščico, potem pa šli. Zdaj smo pa v čisto drugačem času. V času razpadanja. Ne vemo, kaj bomo lahko rešili. Ves svet je v razpadanju.

obzorja

iz izložbe

Najnovejši knjigi, ki sta pri Mladinski knjigi izšli, znanomani s kondorjem, prinašata Francesca Petrarke „Stihe“ in Lu Hsuna „Resnično zgodbo o Ah Oju“, to je zbirko novel in pesmi v prozi.

Najvidnejši predstavnik sodobnega kitajskega pripovedništva, obnovitelj kitajske proze je tokrat (pred leti je dokaj njegovih novel poslovenila Mira Miheličeva) predstavljen z uvodom in devetimi novelami iz zbornika „Bojni klic“, s štirimi novelami iz knjige „Blodnje“ ter z uvodom in desetimi pesmimi v prozi iz zbirke „Divje trave“. Junaki Lu Hsunovih besedil so zvečine delavci, ki v

prebrali smo

levstikovo zbrano delo

Literarna dela Frana Levstika so doživela več t. i. zbranih in izbranih izdaj že v času od konca prejšnjega stoletja do tridesetih let tega stoletja, po zadnji vojni pa ob številnih posameznih knjigah beležimo zlasti izhajanje Levstikovih literarnih, kritičnih in političnih spisov v zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev. Prvih devet knjig je urednik Anton Slodnjak pripravil za tisk do začetka šestdesetih let, deseta je izšla pred dvema letoma, nedavno tega, tako rekoč na pragu leta, v katerem bo potekalo 150 let od književnikovega rojstva, pa je Državna založba Slovenije poslala na knjižni trg še enajsto, hkrati zadnjo knjigo Levstikovega Zbranega dela.

Izdajanje dela posameznih piscev se v omenjeni zbirki običajno zaključuje z natisom njihovih pisem; tudi pri Levstiku ni drugače. Za tokratno objavo njegovih pisem je imel Slodnjak trdno podlago v knjigi, ki jo je že 1931 pripravil Avgust Pirjevec. Slednji je tedaj zbral 196 kosov tovrstnih Levstikovih spisov, pričujoča knjiga pa jih prinaša kar 262. Tolikšno povečanje gre predvsem na račun najdbe A. Žigona prepisov Levstikovih pisem, naslovljenih Frani Guličevi, opevanki t. i.

Franjinih pesmi. Zakaj so natisnjeni le prepisi, urednik podrobno razloži v opombah, kjer o neuspešnem iskanju izvirkov, ki so se „izgubili“, oz. so baje na nepošten način prišli v zasabno zbirko nekje na Srbskem.

Zdajšnja izdaja prvič prinaša tudi precej Levstikovih pisem novomeškemu tiskarstvu in založniku Janezu Krajcu; o tem, po kakšnem naključju so se ohranila, je v opombah navedena pripoved Krajčevega sina, ka kor si jo je zabeležil Bogo Komelj (dodajmo, da Levstikova pisma Krajcu hrani novomeška študijska knjižnica). V zaključni knjigi Levstikovega Zbranega dela najdemo ob drugih kajpak tudi znameniti pismi, v katerih je veliki Laščan podal ostro, a dobronamerno kritiko určičevega „Desetega brata“.

Za razliko od Pirjevčevega uredniškega pristopa Slodnjak pisem ni strnil po abecedni vrsti priimkov tistih, katerim so bila namenjena; pisma so zdaj objavljena po časovnem zaporedju, kakor so nastajala. Knjigo seveda dopolnjujejo izčrpane literarnozgodovinske opombe, dodana pa sta še kazalo naslovov Levstikovih del iz vseh enajstih knjig in kazalo osebnih imen, ki se pojavljajo v opombah prejšnjih in pričujoče knjige Levstikovega Zbranega dela.

S popolno predstavitev Levstika je tako dosežen še eden od ciljev, ki jih je tej (za slovenske razmere gotovo neponovljivi) zbirki zastavil njen glavni ured-

nik, pokojni Anton Ocvirk. Levstik je torej dostopen, razen prve so na voljo še vse knjige Zbranega dela — le z branjem pa bo moč dostojno počastiti obletnico književnikovega rojstva.

D. RUSTJA

slovenski film

Za moto svoje knjige o slovenskem filmu je France Brenk vzel citat iz Dedičera, v katerem ta pravi, da očividci ne morejo pisati zgodovine, marveč lahko ustvarjajo samo gradivo za zgodovinarje. Zato je dolžnost očividcev, da čim bolj pošteno zapustijo čimveč sledi in da pri tem pazijo, da bo čim manj razlike med besedo in dejanjem. In France Brenk, ki že od nek daj slovi, da nima dlake na jeziku, to svojo knjigo, ki je pri Partizanski knjigi izšla v zbirki Dokumenti in razmišljanja, tudi tako izpelje.

V njej nas hoče seznaniti z zgodovinskimi nastankom slovenskega filma, ki se začne po zmagi NOB in pomeni eno izmed temeljnih dejanj revolucionarnega življenja. Vendar je bil tedaj šele začetek vsega tega, kar se nam danes zdi samoumevno. Pravzaprav je tedaj bil začetek boja za avtohtono filmsko kulturo, katere ne bi vodili iz nekega centra in ki ne bi bila nekakšna nadnacionalna mešanica. Seveda je bil tedaj boj za takšno filmsko kulturo izredno težak, ker so pač bili taki časi. Vsa, kdor se ni podredil tedanjim odredbam, je kaj lahko dobil tako ali drugačno neprijetno oznako, ki je pomenila oviro pri nadaljnjem delu. Vendarle pa je zmagala ideja o filmskih kulturah, ki naj rastejo iz naroda, pozabljene pa so tudi zagate in spori, do katerih je prišlo med Aleksandrom Vučkom in Francetom Brenkom, ki sta zagovarjala vsak svojo zamisel.

V knjigi je Brenk dogodke bogato ilustriral s slikovnim gradivom, postala pa bo tudi pomembno gradivo za bodočo zgodovino slovenskega filma, saj so v njej objavljene tudi nekateri originalni dokumenti. Še bolj kot to pa je pomembno, da odpira tudi nekatere nove vidike na sedanje stanje slovenskega filma, za katerega mnogi pravijo, pa tudi Brenk se z njimi strinja, da bi se lahko ali celo moral razvijati drugače, kot se je do sedaj.

J. SIMČIČ

nesojena nobelovka

Lansko leto je bila med najresnejšimi kandidati za Nobelovo nagrado za književnost tudi predstavnik sodobne angleške

generalka za pekel
DORIS LESSING

književnosti Doris Lessing. K vrsti pomembnih priznanj najbolj cenjene nagrade sicer ni dodla, a njena kandidatura je dovolj jasen znak, da gre za pisateljico, katere dela spadajo med pomembne dosežke svetovne književnosti. Pred kratkim smo dobili slovenski prevod njenega romana „Generalka za pekel“ (pripravil ga je Dušan Ogrizek, ke je romanu pripisal tudi krajši zapis o avtorici), pa lahko vsak bralec sam presodi, ali so imeli švedski akademiki, oziroma tisti, ki odločajo o Nobelovi nagradi, prav ali ne, ko so ji najvišje priznanje odrekli.

Roman „Generalka za pekel“ je presenetljivo branje, ki je po zunanjih določilih hudo neenotno. V romanu se bralec sreča s pravo klasično pripovedjo (zgodba iz vojnih let med jugoslovanskimi partizani), sreča se s pustolovsko pripovedjo (blodnja po morju), z elementi romana v pisnih pa s pravo znanstveno-fantastično zgodbo (boj med opicami in psi-podganami); vsi ti elementi so zajeti v skupen okvir pripovedi o tem, kako v neki psihiatrični bolnišnici zdravijo človeka, ki je nenadoma izgubil spomin.

Ceprav se izkaže, da so heterogeni elementi romana nanižani po globlji notranji logiki in da služijo le kot prijem za posredovanje avtoričinih presenetljivih pogledov na človeka in svet, da Doris Lessing z njimi razmika meje človekove eksistence do skrajnosti, pa roman izzveni neenotno. Vendar pisateljici ni mogoče odreči ustvarjalnih moči in tudi ne globokega poznavanja vprašanja človeške osebnosti. Slutiti je tudi, da bi roman lahko predstavljal literarno razkrivanje podzavesti, izražanje „odsevov onega drugega dela nas samih“, ki „ve o nas samih stvari, ki jih mi ne vemo“. Takšno dojetje pa zahteva že globlje poznavanje psihonanalize v vsej njeni bogati razvejnosti, zato je roman kot takšen širšemu krogu bralcev zaprt.

M. MARKELJ

o iskanju

Pomurska založba z zbirko Mostovi ne navezuje stikov le z docela neznanimi literaturami širom po svetu, ampak odkriva tudi dela, ki slovenskemu bralstvu niso dost pna, četudi na

stajajo znotraj jugoslovanskih meja. Tako se zdaj srečujemo z ustvarjalnostjo Nandora Giona, vojvodinskega pisatelja, ki ga kritika smatra za najizrazitejšega madžarskega pripovednika sedemdesetih let. To priznanje si je zaslužil prav z romanoma, ki ju lahko beremo v prevodu Elizabete Bernjak,

IGRAL
NANDOR GION

sicer pa je ta dokaj mladi umetnik (roj. 1941) spisal že več romanov in novel, kakor povzemamo iz spremnega zapisa Imra Borija.

V pričujoči knjigi sta pod skupnim naslovom „Igral je tudi sleparjem“ združena romana „Vojak s cvetlico“ in „Rožni med“. Kajpak ne gre za naključno združitve, kajti ta dva romana sta uvodna in središčno delo trilogije, katere zaključni roman Gion še ni napisal, dasi bralci nestrno čakajo, da bi izvedeli, kakšne usode je pisatelj namenil junakom, zlasti pa glavnemu, Istvanu Gallaju, vaškemu posebnežu. Ta se ne zmeni za nič, zanj obstajajo samo citre, na katere igra vsakemu, kdor ga le hoče poslušati. S svetom ni sprt, v osamljenosti pa se je potegnul zato, da bi laže iskal t. i. rožni med, v kratkosti človeškega življenja nedosegljiv čudežni napoj, o katerem pa je tako lepo sanjariti.

Iščočič junak sploh ni pridanič, celo oženjen je, okoli njega pa je pisatelj spletel gosto mrežo vojvodinskih revežev. Njihov življenjski prostor za vas, pravzaprav njeno obrobje, čas dogaňanja pa je sila spremenljiv, seboj, ni nič lahkega, za reveže pa še zlasti ne. Na dokaj stvarnem ozadju monarhije in jugoslovanske kraljevine, ter vsega, kar take spremembe prinašajo seboj, ni nič lahkega, za reveže pa še zlasti ne. Na dokaj stvarnem ozadju je pehanje in nihanje Gionovih junakov prika-

domala suženjskih razmerah garajo za velepsestnike; realistično, a kritično in mestoma celo ironično, če ne že kar satirično pisanje je v glavnem uperjeno zoper nevzdružno družbeno ureditev in preživelo rodbinske odnose. Za časa kulturne revolucije sredi šestdesetih let je bil Lu Hsun (l. 1881 — 1936) tako rekoč preklet, po Maovi smrti pa ga spet častijo kot prvega klasika sodobne kitajske književnosti.

D. R.

zoro izredno prepričljivo, zato res ni čudno, da bralci terjajo nadaljevanje, ki jim je bilo obljubljenovo.

D. R.

bajke

„Stare grške bajke“. Tako je naslovljena knjiga, s katero je češki pisatelj Eduard Petiška že ob koncu petdesetih let mladim bralcem ponudil privedbe 25 zgodb iz starogrške mitologije.

Posamezna besedila, nastala na osnovi mitov, legend in drugega pravljичnega gradiva, kakor je zvečine znano iz starogrške književnosti, otroškemu dojetju primerno govorijo o božanstvih, o vrsti antičnih junakov (Prometej, Orfej, Tantal, Heraklej, Sizif so kajpak najbolj znameniti), na kar se da strnjeno načini, pa so predstavljene še bistvene vsebinske zasnovne glavnih epskih ciklov, npr. trojanskega (z dodanimi Odisejevimi popotovanji), tebanskega, zgodbe o Argonavtih, Orestu, ne nazadnje pa je treba omeniti tudi po Apuleju povzeto pravljico o Erosu in Psihi.

Eduard Petiška

STARE GRŠKE BAJKE

Pričujoče priredbe seveda še zdaleč ne prikažejo veličine snovnega in miselnega bogastva ljudskega blaga, iz katerega je tako obilno črpala ne zgolj starogrška, ampak tudi poznejša evropska, bodisi literarna, gledališka, likovna in še katera umetnost. So pa te zgodbe nedvomno pravšnje oblike, da mlado bralstvo v globem seznanijo s pravljичno žibelko evropskega načina mišljenja ter mu dajo spodbudo, da se morebiti kasneje pri resnejših virih pozanimajo za neokrnjeno podobo starogrške mitologije.

Knjigo Petiške je za Mladinsko knjigo poslovenila Kristina Brenkova, risbe Vaclava Fiale pa so povzete po izvirmiku.

v ospredju je skrb za filmsko vzgojo

Eno od uspešnejših torišč delovanja novomeške Zveze kulturnih organizacij je gotovo tisto, na katerem si prizadevajo člani odbora za filmsko dejavnost, posameznih akcijah tega odbora pišemo sproti, zato bomo le na kratko povzeli, kaj vse je pripravil v pretekli t. i. kulturni sezoni, okvirno pa kaže predstaviti tudi načrte za naprej, saj so prežeti s skrbjo za filmsko vzgojo.

Ob desetletnici svojega delovanja je odbor lani pripravil srečanje z znanimi filmskimi ustvarjalci, ki so po rodu Novomeščani. Dalje, izvrstilo se je več filmskih predstav za šolarja, blizu tisoč srednješolcev si je ogledalo šest stvari v okviru filmskega abonmaja, ob vsaki predstavi je izšel tudi poseben filmski list. Žal je samo na dveh srednjih šolah tedla živahna krožkovna filmska dejavnost, na gimnaziji so posneli celo film. Na področju izobraževanja o filmu je bilo storjenih nekaj korakov naprej, odboru pa nikakor ni uspelo udejaniti zamisli o filmskem gledališču. Najvidnejša prireditvev je bil kajpak teden slovenskega filma. In še bi lahko naštevati.

Pred omenjenim odborom je spet kopica nalog. Obvezne predstave za šolarje so se že začele, za uvod so predvajali film o Nikoli Tesli. Tudi seznam abonmajskih filmov je že sestavljen, februarjski teden slovenskega filma bo znova priložnost za prikaz starejših pa tudi najnovejših slovenskih stvari sedme umetnosti, s tednom bodo počastili tudi jubileja I. Marincčka in D. Povha. Najbrž ni treba posebej poudarjati, da bodo spet izhajali filmski listi.

Odbor se srečuje tudi z zagatnimi stvarmi. Tako je dokaj nemočen v hotenju, da bi živo zanimanje za filmsko dejavnost prodrla ne le na vse srednje, ampak tudi na osnovne šole, pereče je pomanjkanje primernih filmov za predšolske otrok. Da filmska vzgoja ponekod še v zamatkih ni, zgovorno prča tale primer: malčke iz drugega razreda je učiteljica pripeljala na ogled filma — „Žrelo“!

Na nedavnem sestanku so se člani odbora zavzeli za to, da tudi Novo mesto končno dobi filmsko gledališče. Imenovali so posebno skupino, delo pa bo usklajeval Klub novomeških študentov. K sodelovanju bo treba pritegniti tudi pripraviljalce kulturnih prireditev v tozdihi in krajevnih skupnostih, saj je bilo filmsko gledališče odprtega tipa pravšnji način za nudenje umetniških filmov (in pogovorov o njih) čim širšemu krogu ljudi.

Odbor za filmsko dejavnost je dal pobudo, naj bi proučili možnosti za snemanje, hranjenje in prikazovanje dokumentarnih filmskih zapisov o pomembnih dogodkih v novomeški občini; tako bi znanca, ohranili najbolj neposreden prikaz zdajšnjosti.

D. RUSTJA

KAKO SO KAMEN KUHALI

Na Dolenjskem je bilo v začetku tega stoletja še malo industrije, zato pa dosti starih obrti in del, ki jih danes zaradi pomanjkanja delovne sile, novih tehnoloških iznajdb in energetskih problemov nihče več ne opravlja. Kakšne možnosti so takrat imeli kmečki fantje, ki jih je bilo skoraj v vsaki družini veliko? Šli so v hosto in drvarili, pomagali pri kmečkih opravilih, kadar je bilo to najbolj potrebno, se udingali pri tesarskem ali zidarskem mojstru, pri ogljarju ali pri žganju apnenca. Nekateri so jo stisnili tudi čez veliko lužo in kmalu prišli razočarani nazaj, tisti, ki pa so uspeli, se niso več vrnili. Še najbolj pa so služili, ko se je gradila železnica iz Novega mesta v Belo krajino. Vse to je skušal na svoji koži stari Vidmar iz Doljnega Mraševca ali po domače Šurkatov France. Rodil se je pet let pred koncem prejšnjega stoletja in bil že v rani mladosti dvakrat preseljen z gruntov, ki jih je njegov veseli oče zastavil za bolj sladke reči na tem svetu. Zato je moral mladi France kar krepko pljunuti v roke. Tesaril in drvaril je po širni Dolenjski, dokler se ni pričela gradnja belokranjske železnice. Pri njej je zaslužil 400 tolarjev, s katerimi si je kupil hišo in manjše posestvo na Dolnjem Mraševcu. O svojem življenju, zlasti o doživetjih med prvo svetovno vojno in ujetništvu v Italiji, bi Šurkatov France lahko veliko pripovedoval, vendar smo tokrat pokramljali le o pripravljanju apna. Njegov stric in poznene njegov starejši brat sta bila namreč mojstra. Tako so se imenovali vodje skupin, ki so prevzemali in vodili delo pri žganju apna. Mojstri so bili redko posajeni po Dolenjski, njihov status pa je bil visok, kar ni čudno, saj je priprava kope za žganje apnenca terjala veliko znanja ter delovne sile in je bila že za takratne razmere draga. Le po redko so delali v lastni režiji. Najemali so jih bogatejši kmetje ali pa cele vasi, da so jim za vnaprejšnjo pogodeno vsoto pripravili živo apno. Odkazali so jim kraj, pogosto dolino v bližini gozda ali v gozdu, kjer je bil apnenčast kamen in les v bližini. Mojster je najel delovno skupino, največkrat fante iz svoje vasi, ki so bili posla že vajeni. Tudi žene so v prvem delu priprav dostikrat pomagale. Pri sami pripravi je sodelovalo najmanj petnajst do dvajset ljudi, ki pa je bila kopa že zakurjena, je bilo potrebno le še kakih pet do sedem najbolj izkušenih. Mojster si je najprej ogledal kamnolom in ugotovil, kateri kamen bo najboljši za apno. Od kamna je odvisna kvaliteta apna, dober mojster pa je potem slovel med okoliškimi zidarji. Za Erjavca z Ljubna so pravili, da se je njegovo apno prišlo na steno kot maček. Ko je bil mojster s prostorom, kamnom in lesom zadovoljen, je na mesto, kjer naj bi bilo središče apnenice, započel kol in od tega mesta odmeril polmer do zunanjih sten. En komolec v polmeru je pomenil sto stotov ali sto vag, kot so temu rekli. Velike kope so imele 5 do 7 metrov premera in bile tudi toliko visoke. Potem so pričeli

graditi kamnit velb. Ta je bil nosilno ogrodje apnenice. Gradili so ga s klinastimi kamni tako, da so tanjše konce obračali navznoter. Ko so prišli do vrha, je mojster sam zaključil velb s kamnom, ki se je imenoval likof. Z njim je zaprl zgornjo odprtino velba in takrat so se njegovi delavci prvič oddahnili in poveselili. Pa saj so se imeli za kaj, kajti kamni v velbu so bili včasih težki tudi po 200 kilogramov in več. Vsak kamen je moral biti na svojem mestu in mojster je strogo pazil, da je bilo vmes dovolj zraka za ogenj.

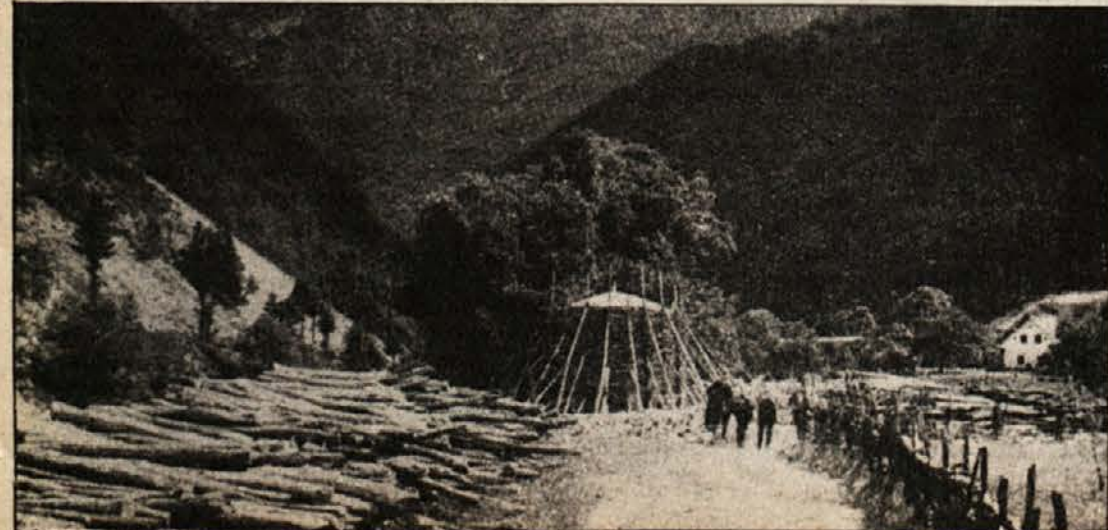
Ob velbu so započeli močne kole in spletli iz vej ograjo, ki naj bi zadržala toplotne spremembe ogromne kamnite mase v sredini. Za izolator je služila stlačena ilovica, plast je bila debeleba najmanj pol metra. Vmes je bilo skrbno zloženo kamenje, ki se je na vrhu zaključilo v lepo oblikovano kopo. Vrh kope je bila odprtina za odvajanje plinov. To je bil nekašen filter iz debelega peska. V ta pesek so mojstri zapikovali svoja znamenja. Erjavec z Ljubna je uporabljal križ, po katerem se je ravnal. Po osemnajstih urah, ko je zakuril v apnenici, mu je moral križ pasti. Če ne, je bila plast peska na vrhu predebela in jo je moral stanjšati. Če pa je križ pregorel prej, je moral peska še dodati. S tem je uravnal hitrost izgoravanja v peči.

Kurišče je bilo izkopano v prsti pod velbom, kurilo pa se je skozi odprtino, imenovano istje ali baba. Dobro pripravljena apnenica ji morala biti žgana v sedmih dneh, ves čas pa se je morala temperatura v peči sukati od osemsto do tisoč dvesto stopinj. Podnevi so kurili z vejami, ponoči pa z debelimi hlodi, da ni bilo treba toliko nakladati. Kajti bog ne da, da bi temperatura padla pod dovoljeno. „Prišel je črni kos“, so rekli temu. In res je ostalo le črno kamenje. Iz take apnene kope se ni nikoli več dalo dobiti apna. Mojster je doživel ekonomski polom ob eni sami ponesrečeni kopi. Bukovec s Podljudna, ki je pogrešil eno tako kopo v Kotu pri Semiču, je moral prodati vinograd in zidnico, da se je rešil iz dolgov. Plačati delavce in gorivo za en mesec niso mačje solze.

Mojster je bedel vse noči, podnevi pa je le malo zadremal. Ko so nakladali na ogenj, so uporabljali poseben voz, ki so ga sunili skozi babo. Le ta se je zaradi vročine vedno vžgal, zato so morali delati hitro in preudarno, mojster pa je stal ob strani, poveljeval in z mokrimi cunjami gasil voz. Tako so delali 7 do 8 dni in skurili 0 do 70 kubičnih metrov drv. Kdor ni ubogal komande in delal pridno, kadar je šlo zares, se je lahko pobral. Preden so zagnali voz z drvni skozi babo na ogenj, je mojster zakričal: „Kam boš vrgel?“ In tisti, ki je voz vodil, je moral takoj odgovoriti, ali bo dal na zglavje ali vnožje ali kam drugam. Vsako mesto je imelo svoj vzdevek. Tako je mojster vzdrževal enakomerno porazdeljeno temperaturo v vsej apnenici.

Ko je bil kamen kuhan, je bil skoraj pol lažji in za četrtni manjši. Razpečati ga je bilo treba hitro, dokler se je še lepo držal v kosih. Če se je zopet napil vlage iz zraka, je začel razpadati. Ves čas med trdnim delom so apneničarji pridno zalivali svoja grla, še najbolj veselilo pa je bilo na koncu. Kljub temu pa je še vedno nekaj ostalo od zasluzka, ki je bil skoraj petkrat večji od plače povprečnega delavca. Bil pa je verjetno tudi petkrat teže prislužen.

TONE JAKŠE

Ni potrebno zgubljeni veliko besed o tem, koliko trpljenja prinašajo vojne, koliko bolečine, joka in žalosti za žrtvami – padlimi možmi, sinovi, brati, strici; koliko škode povzročijo z uničenjem vasi, mest, cest, mostov itd. Tudi prva svetovna vojna, ki jo brez dvoma še dobro pomnijo tudi predstavniki naše starejše generacije, v vsem tem ni bila nikakršna izjema.

Žrtve v tem velikem svetovnem požaru so se naglo množile in padlo je tudi veliko Slovencev, ki so se borili v okviru „kranjskih polkov“. Vse številnejšim vojnim vdovam in sirotam je bilo treba pomagati. Ker pa so se dežele, že tako siromašne in preslabo pripravljene na dolgotrajno vojno, hitro izčrpavale, je sredstev za tovrstno pomoč primanjkovalo. Dežele in njihovi voditelji so se zato trudili zbrati potrebna sredstva na najrazličnejše načine, veliko tudi s prostovoljnimi prispevki ljudi. Tako je bilo tudi v Avstro-Ogrski oziroma v vseh njegovih pokrajinah.

V okvir tega obdobja spada tudi novomeški „Vojni mož“, ponovni dokaz takratnega patriotizma Novomeščanov in njihove zvestobe vladarski hiši, kot je ob slovesni otvoritvi vojnega moža poudaril grof Attems, takratni deželni predsednik. Za kaj pravzaprav gre?

V tretjem letu izčrpavajoče prve svetovne vojne je bilo nujno zbrati spet nekaj denarja in k temu naj bi po svojih močeh pripomogli tudi Novomeščani. Zato so 13. maja leta 1917 ob rojstnem dnevu cesarice Cite v Novem mestu pred Rotovžem slovesno odkrili „vojnega moža“ in tako naznanili začetek zabijanja žebeljev vanj. Žebelje pa je bilo treba kupiti. Dohodek od žebeljev je bil namenjen za kranjsko deželno društvo za vdove in sirote v vojni padlih vojakov domačih kranjskih polkov.

„Vojni mož“ je bil delo domačega kiparja Franca Vodnika, predstavljal pa je odločnega vojščaka v naravni velikosti. Kip je Vodnik naredil iz lipovega lesa. Franc Vodnik se je rodil leta 1874 v Polhovem gradu v revni kmečki družini in je kot osnovnošolec začel slikati panjske končnice. Podobarstva in kiparstva se je začel učiti z devetnajstimi leti pri mojstru Jerneju Trnovcu v domačem kraju, nadaljeval pa je v Ljubljani na strokovni šoli pri kiparju Alojzu Tomanu v Ljubljani pa v Celovcu in na Dunaju. Samostojno je začel delati leta 1902 v rojstnem kraju, pet let kasneje pa se je preselil v Novo mesto, kjer

takrat ni bilo nobenega podobarja, saj je Kušljan umrl, Ziber z Antonom Rovškom pa se je odselil v Gorico. V Novem mestu je Franc Vodnik obnovil preko 50 oltarjev in izdelal tudi mnogo novih kipov, med katerimi je še posebno znan „vojni mož“.

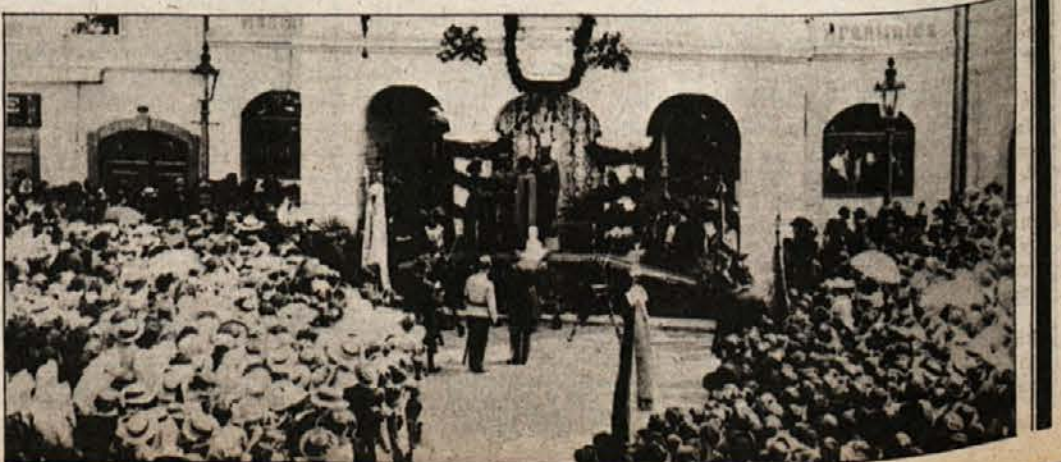
Vojni mož bi moral biti odkrit že 2. decembra 1916, za proslavo obletnice nastopa vladarstva Franca Jožefa I. Ker pa je ta deset dni prej umrl, so morali slovesnost prestaviti. Zato pa je bilo ob otvoritvi maja naslednje leto toliko bolj slovesno. Novo mesto je bilo za to priložnost lepo okrašeno in vse v zastavah. Odkritja kipa so se udeležili vsi pomembni meščani, deželni predstavniki, veliko ljudi iz mesta in okolice ter seveda deželni predsednik grof Attems z ženo, ki je po govornih in navdušujočem petju kapitelskega zbora tudi odkrila kip. Grof Attems in njegova žena sta prva zabila v moža žebelja, potem pa so jima sledili številni obiskovalci. Žebelji so se med sabo razlikovali, saj so bili različne vrednosti; kupiti se jih je dalo za 10, 5 ali 1 krono, za 20 vinarjev, za šolsko mladino pa so bili na voljo po 10 vinarjev. Ob zabijanju žebeljev v vojnega moža so darovalci izgovarjali kak šen patriotičen rek.

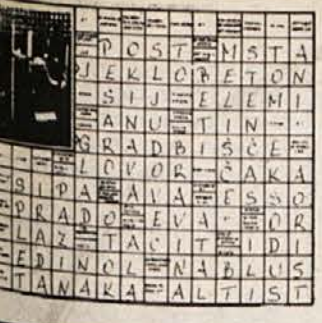
Že isto popoldne je bil vojni mož lepo nabit z žebelji in so ga začeli imenovati „železni mož“. V nedeljo in ponedeljek so zabili v kip za 2.579 kron in 64 vinarjev žebeljev. Sredstva, kot že omenjeno, namenjena za kranjsko deželno društvo za vdove in sirote v vojni padlih vojakov, so se nabirala v Mestni hranilnici.

Po slavnostni otvoritvi je bil „vojni mož“ na voljo za zabijanje žebeljev v veži mestne hiše na Rotovžu. Ogledali so si ga mnogi ljudje, tudi šolska mladina iz mnogih krajev. Vendar pa so kmalu ljudje nanje kar nekako pozabili in sredstva so le počasi pritekala. Zato so moža prestavili na „severno fronto“ – kot lahko beremo v Dolenjskih novicah iz tistega časa – na prosto, pod obok hiše lekarnarja Bergmana, pri katerem so se tudi lahko kupili žebelji. Kasneje so ga preselili še na kolodvor, vendar vse skupaj ni dosti pomagalo. Žebeljev ljudje niso več tako navdušeno kupovali in zabijali v moža, kot v prvih dneh, čeprav so bili velikokrat opozorjeni, naj ne pozabijo na vojnega moža oziroma na dobrodelne prispevke.

Kasneje je „vojni mož“ prišel v last Dolenjskega muzeja, ki ga hrani še danes. Čeprav delno poškodovan in že zarjavel je brez dvoma pričča neke več dobe v življenju Novomeščanov in slovenskega naroda.

ZDENKA LINDIČ – DRAGAŠ

di	poročeval- ka	zlitina z srebro- s kovino	večja skladba	united nations	napijanje moči	d l	alk. pijaca	homerski junak	vraga suknjica
sev am. medved							dvorski plemic		
							krom		
izžarevanj									
bog gozdov				sampion					
rtvenik				glasbenik soss			os. zaimek		
krasko vino							skup vezi		
								tomaz tercek	
								boginja usode	
									sliskarka koblica
									prekop
di	svitek	mec	političar (logar- žave)						
			grotok						
trovslaca									geol. doba
orač				oče	boginja prirode				zorana zemlja
izdelovalec opank									vrsta dieta
									nino robic
domača zival				gl. mesto grčije					
									žime
nadav				di	germ. oral				di
									aluminij

priglasite misli

Sreča človeška, kot veter si
ti!
J. W. GOETHE

Strašna je svoboda, ki je ne
vodi več dolžnost.
A. GIDE

Sitnost rodi preobjest.
SOLON

Omika napravi človeka ostu-
dneje krvoločnega.
F. M. DOSTOJEVSKI

Bo že precej osovraženo cigareto res zamenjal njuhanec?

Spet „brezdimni tobak“?

Gre samo za renesanso njuhanja in žvečenja — Manj škodljivo kot kajenje — Dovolj nikotina in nič katrana

Njuhanje in žvečenje tobaka, tradicionalna značilnost in navada mornarjev, kavbojev in sploh vseh tistih, ki morajo imeti zaradi dela proste roke, sta spet začela pohod po svetu. Tako vsaj trdi tobačna industrija, ki že propagira „brezdimni tobak“, da bi se izognila neugodnim asociacijam na danes že zelo prosulo kajenje. Precej ljudi iz

tobačnega sveta meni, da bo 21. stoletje čas njuhanca. Brezdimni tobak prihaja vse bolj v modo v Avstriji, na Švedskem in zlasti v Združenih državah Amerike.

Leta 1975 so spravili Švedci v nosnice 2343 metrskih ton hudičeve trave, lani pa že 3550. Američani so lani ponjhuvali 10.821 metrskih ton tovrstnega prahu ali skoraj polovico svetovne predelave. Poleg tega so Američani lani prežvečili tudi 46.000 metrskih ton tobakovih klobas. Tako imenovani brezdimni delež ameriške tobačne industrije je v treh letih poskočil za 30 odstotkov. Američani se namreč vse bolj odrekajo kajenju; inštituti za preučevanje javnega mnenja menijo, da zaradi nenehnega priliva za kajenje neugodnih medicinskih poročil.

„Njuhanje tobaka lahko reši več življenj in prepreči več obolenj kot vsi drugi preventivni ukrepi (zoper vse tiste bolezni, katerih vzrok je kajenje), ki bodo na voljo v razvitih državah v 21. stoletju,“ navaja britanski medicinski časopis Lanceta. Po mnenju tega strokovnega glasila ima njuhanje v primerjavi s kajenjem dve veliki prednosti: ne ustvarja katrana in ogljikovega monoksida in ne prodre v pljuča; zaradi tega ni nevarnosti pljučnega raka. Tisti, ki uporabljajo njuhanec, vsrkajo skozi nosno membrano v kri dovolj nikotina. Tako lahko njuhanje velja kot „sprejemljiva zamenjava kajenja“. Žvečenje tobaka je nekoliko manj raziskana zadeva.

Kar se njuhanja tobaka tiče, so z njim začeli Indijanci. Modo in navado so si hitro prisvojili osvajalci Divjega zahoda, evropski dvori, kasneje pa evropski delavski razred. Navada je bila z redkimi izjemami opuščena v 18. stoletju.

Obnovljena slava Rolls Roycea

„Srebrno senco“ bo zamenjal „srebrni duh“

Ta mesec predstavlja Rolls Royce novi avto „silver spirit“, (srebrni duh) ki bo nasledil slavo „srebrno senco“ (silver shadow), ki jo je ta tovarna izdelovala častiljivih 19 let. Novi angleški luksuzni avto tehta dve toni in četrta, torej je le nekaj kilogramov lažji od svojega ugledega prednika. Dosegel bo hitrost do 190 kilometrov na uro, prostornina motorja bo 6,7 litra, poraba goriva pa več kot 20 litrov na 100 kilometrov.

Glavni konstruktor in tovarna se te velike porabe zavedata, vendar meni ta, da takšno vozilo pač kupijo tisti, ki ne mislijo mnogo na porabo, temveč predvsem na udobje in varnost.

Notranjost novega rolls roycea je v pravem usnju, voznikov sedež je moč dvigovati, oziroma spuščati s pritiskom na gumb.

Novi avto je tudi varnejši, kajti konstruktorji so v „silver spirit“ vgradili nekaj sprememb, na primer novo zadnjo os. Izboljšali so tudi udobje med vožnjo, čeprav rolls royce nikoli ni bil prisposodba neudobnosti. Vozilo bolje leži na cesti in ga je lažje obrabiti.

Pa še cena — tovarna z žalostjo sporoča, da bo moral kupec zaradi tehničnih izboljšav odšteti za novi rolls royce nekoliko več kot za starega, okrog 180.000 mark. To pa za avto, v katerem je pri polnem plinu najbolj glasen zvok tiktakanje električne ure, ni ti veliko.

NOROSTI — Anglež Tim Robinson je postavil nov svetovni rekord v osvobajanju iz prisilnega jopiča (za norce). Robinsonu je uspelo uiti iz vezi v pčilih 30 sekundah. Robinson ima še en svetovni rekord: na z belbi obiti fakirski postelji je lenaril in se pretegoval 65 ur, 43 minut in 21 sekund.

Goveji zrezki iz bakterij

Iz umetnih beljakovin lahko danes „zakoljejo“ govedo prašiča, kokoš, namolzejo mleko, naredijo sir itd. — Bolj biološko dragocena kaviar in ameriška smetana

Prebivalstvo Južne Amerike, Afrike in Azije že zdaj nima na voljo dovolj beljakovin živalskega izvora. Po letu 2.000 pa bo po mnenju dr. B. Suhanova, sovjetskega znanstvenika, nastopil še težji problem: svetovne potrebe po beljakovinah bodo že tolikšne, da jih ne bo moč zagotoviti na naraven način.

Zato strokovnjaki prištevajo oskrbovanje prirodnih rodov s kvalitetnimi živalskimi izdelki med najpomembnejše strateške probleme razvoja proizvodnih sil. Problem je tako zapleten, da ga ne rešujejo več samo posamezni znanstveniki ali inštituti, ampak tudi mnoge mednarodne organizacije. Najtežje bo nadoknaditi pomanjkanje beljakovin, ki jih je v svetu že zdaj premalo za kakih 40 do 60 milijonov ton letno.

Številna znanstvena središča se ukvarjajo z iskanjem novih virov beljakovin, ki naj bi imele enake lastnosti kot beljakovine živalskega izvora. Med te vire sodijo tudi nekatere vrste neindustrijskih rib, ki same vsebujejo zelo kakovostne beljakovine. Toda tudi ta vir je omejen na kakih 200 milijonov ton rib letno oziroma na 30 milijonov ton beljakovin. Če pa bi s tem

kokošjih jajc, beljakovine iz pšenice pa občutno presejajo. Količine beljakovin je mogoče povečati tudi z mikrobiološko sitezjo. Mikroorganizmi namreč vsebujejo celo do 80 odstotkov beljakovin. Mikroorganizmi sintetizirajo beljakovine približno 10.000-krat do 100.000-krat hitreje kot živali. Poleg tega je proizvodnja z mikrobiološko sintezo cenejša od proizvodnje „v živalih“. Mikroorganizmi se zelo radi razmnožujejo v kvasu, ki ga človeštvo že tisočletja uporablja kot dodatek k hrani. Njegova proizvodnja pa je precej draga, zato so prišli na misel, da bi mikroorganizme vzgajali v cenejših hranljivih okoljih, tako v parafinu, nafti, odpadkih v kemični, živilski, lesnopredelovalni industriji itd. Čeprav nafta ni raven poceni, je zanimiv tale podatek: če bi za rast mikroorganizmov uporabili le dva odstotka svetovne proizvodnje nafte, bi lahko povsem odpravili pomanjkanje beljakovin in jih pridobili tolikšno količino, ki bi zadostovala za prehrano dveh milijard ljudi. Verjetno pa je nafta kljub dragini bolj koristna

ribovom pretiravali, bi lahko povzročili popolno iztretje teh doslej „nezanimivih rib“.

Rentabilen vir beljakovin utegnejo postati tudi alge, čeprav v njihovih beljakovinah ni za človeka nenadomestljivih aminskih kislin. Te so le v beljakovinah živalskega izvora. Alge pa poleg tega zahtevajo posebne baze. Če so bazeni pokriti, so zelo dragi, če pa so odkriti, je proizvodnja odvisna od vremena, s katerim pa človeštvo zadnje čase nima najboljših izkušenj.

Najustreznejši viri za beljakovine so semena oljnic (sončnice in soje) ter plodovi ameriškega lešnika in nekaterih drugih rastlin, ki vsebujejo do 30 odstotkov izredno kvalitetnih beljakovin. Po količini aminskih kislin se te beljakovine približujejo beljakovinah iz rib in

v loncu kot v tankovskih rezervoarjih. Tako na primer kilogram nafte, ki jo predelajo z mikroorganizmi, daje kilogram beljakovin.

Z enako tehnologijo, kot jo uporabljajo pri proizvodnji sintetičnih vlaken, lahko danes izdelujejo iz umetnih beljakovin dolge niti, ki so potem, ko jih prepojiš s snovmi za oblikovanje in jim dajo ustrezen okus, barvo in duh, povsem podobne kateremukoli beljakovinskemu proizvodu. Po tem postopku že izdelujejo umetno govedino, svinino, kokošje meso, mleko, sir itd. Samo v Veliki Britaniji je te „mesnine“ 1500 ton letno. V ZDA pa so njihovo uporabo dovolili tudi v prehrani otrok: 30 odstotkov pravega mesa nadomeščajo z umetnim mesom na temelju beljakovin iz soje. V Richmondu so uvedli umetno meso v prehrano bolnikov v tamkajšnji bolnišnici, pri čemer bolniki (verjetno niso bili na smrtnih posteljah) sploh niso opazili, da jedo umetno meso.

Zdravniki pa celo poudarjajo, da umetno meso ugodno vpliva na zdravljenje bolnikov, ki imajo arteriosklerozo. V to meso namreč umetno dodajajo umetne beljakovine, manjše količine albumina iz jajc, vitamine, mineralne soli, naravne barve, aromatizatorje in vse drugo, kar je v skladu s fiziološkimi potrebami organizma, ki mu je meso namenjeno. To je zlasti pomembno za dietalno prehrano otrok

in starejših ljudi, bolnikov in okrevancev, ki jim je treba natančno določiti sestavne dele hrane, kar je s tradicionalnimi živili sicer težko zagotoviti.

Podoben primer je s sovjetskimi umetnimi kaviarjem, ki se po zunanem videzu in okusu sploh ne razlikuje od naravnega, njegova biološka vrednost pa je precej večja.

Niso daleč časi, ko bo proizvodnja umetne hrane postala ena izmed vodilnih industrijskih vej. Američani že zdaj uporabljajo kot dodatek h kavi 35 odstotkov umetne smetane, njihova „jajca v prahu“ so iz sojine beljakovine. Ti izdelki so do petkrat cenejši od naravnih.

Trdijo, da bodo v začetnem obdobju umetne hrane, ki da je edini izhod iz bodoče svetovne lakote, umetne beljakovine uporabljali zlasti za obogatitev izdelkov z nizko hranljivostjo — na dosegu roke pa da je tudi najbolj kakovostna umetna hrana.

Sicer pa ne samo pri umetnih zrezkih iz bakterij, ampak tudi na drugih področjih najbrž velja zanimiva misel na začetku tega pisanja omenjenega dr. B. Suhanova. Takole je rekel:

„Vse dotlej, dokler sije sonce in dokler je živa človeška misel, se človeštvo ni treba bati za prihodnost. Ta je namreč v njegovih rokah.“

In tako je Suhanov rekel vse in nič.

11 Črtice in povesti iz narodnega življenja

VRTLNIČAR

Kmalu sem videl, da shajam pri njem najlažje. Rekel sem: „Gospod, kaj ko bi mogel jaz ves svoj dolg premakniti na vas? Vi ste kristjan, ne želite mojega zatorja, posodite mi sedem sto petdeset goldinarjev, da se znebim drugih upnikov in ostanem ves v vaših poštenih rokah. Obresti uganite sami, kakor veste, da bo prav za vas in zame ne krivo.“

Mahaček je kake pol ure premišljal, potem mi podal roko in privolil. Zdal mi je lepo odleglo. Za obresti si je izgovoril pet odst. V denarju nisem plačeval ne krajcarja. Petnajst dni v letu sem mu hodil delat, drugo sem poravnal v vinom. Dajal sem po osem, po devet veder ker me ni rezalo v živo. Mogel sem si oddahniti. Tega miru pa nisem užival dolgo. Bog se je naveličal, gledati mojo zaniknost, in me jel tepsti. Eno leto mi je vzela ves pridelek suša, drugo mi je pobila toča polje in vinograd, da nisem dobil ne kaplje vina, ne zrna pšenice. Da ti Bog pomagaj! Kaj čem početi? Mahačku ni trebalo mojih nadlog tožiti, videl jih je s svojimi očmi. Rekel je: „Ne boj se, Matiček. V sili te ne smem zapustiti, kadar boš kaj potreboval, pridi k meni; dal ti bom denarja, hrane, semena, vse, kar hočeš, na hišo se bom zapisal, obresti boš odrajtaval nekaj z rokami, nekaj s hosto, ker je vinograd tako stolčen, da ne bo plenjal nič tni, štiri leta.“ Oskrbnikova dobrotljivost me je ganila, da sem zajokal naglas.

Zdal vidim, da je bila moja hvaležnost nekoliko predebela in avista. Ne vem, da je bil gospod napačen, Bog ne daje! Taki postenjakci se nahajajo poredkoma; ni me osleparil ne za en sold, pregledal in podaril pa mi je dosti goldinarjev. Ali kaj čemo? Ljudje smo vsi, Bog je ustvaril brado najprej sebi; tudi najboljši človek išče najprej svoje koristi. Mahačku je dišala moja kmetijska, hotel se je posaditi na moj stolček. Tega pa ne pravim, da bi mu kaj očital. Mislil si je: „Matiček bo zdajal gruntec tako ali tako; kadar ne bo več njegov, naj ostane meni; brez mene bi pridrdral še hitreje do konca.“

Te dve leti sta me zakopali grozovito, prav do grla, da sem komaj dihal. Prejšnje čase me je tolažilo v vsaki sili vino, zdaj ga ni zmogla hiša ne za požirek; da mi ga ni dal večasi iz milosti kako kupico Mahaček ali drug sosed, bi bil moral pozabiti,

kakšno je. Jel sem žalovati in skrbeti, da so se mi delale kar mege pred očmi. Po cele ure sem molčal za mizo, strmel v peč in prežvekoval svojo revščino. Včas, ko sem pogledal nedolžne otročice, se mi je utnila debela solza; pekla me je vest, da bodo morali zaradi mene živeti ubožno in morda še dom zapustiti in iskati si kruha pri ljudeh.

Brez Mice bi bil še hujše zdihoval in bogve, če ne celo obupal. Ona si je ohranila isto dobro voljo v sreči in nesreči. Ker sem je bil tako navadil vina, sem menil, da ne bi mogla prebiti brez njega ne en dan. Zdal ga ni pokusila po cel mesec, pa se je še šalila. Srkaje vodo v slast, kakor da je medica, je govorila: „Kdo bi bil prej mislil, da je tako dobro! Dokler ne bom stradala vode, ne bom rekla, da se nam godi hudo.“ Dejal sem ji: „Mica, ali veš, koliko nama ostane še premoženja, če bi hotela poplačati ves dolg? Zdal sem vse natanko prenačunal in našel, da ne dosti več ko tisoč goldinarjev.“ Ona se nasmeja in pravi: „Kaj, še toliko? Če ima človek tisoč goldinarjev, mu še ni treba stokat. Jaz odgovorim: „Strah me je, da pojde za onima dvema tudi ta tisoč. Boizen naše hiše napreduje čedalje hitreje. Saj veš, kako naju glodajo obresti, dasiravno niso prenapete. Naj pride še ena slaba letina, bomo morali pobrati kopita in iti. Meni je kar umreti, ko na to pomislim.“ Mica veli: „Ljubi moj Matiček, ne čenčaj tako neumno! To je greh. Bog, ki nas je obvaroval do zdaj, živi še zmerom in nas reši, kadar hoče. Prosiwa ga za pomoč, delajwa, kolikor morewa, prihodnost pa pustiva njemu, da naredi, kakor je njegova sveta volja. Če nama je tako namenjeno, da bova izgubila grunt, bova živela pa brez njega kakor toliko sebenjov in drugih revežev. Dokler nama bo služilo zdravje, ne bomo trpeli lakote ne. Dela se dobi povsod, to reč dobro znava, kaj se je tedaj bati? Če zbolimo, bodo skrbeli za nas drugi, od lakote ne pogibljejo pri nas niti berači, bolnikom vsak človek rad pomaga, tudi midva sva dala jesti že marsikateremu potrebnemu. Pa naj pride na nas kar hoče, s tem se lahko zmerom tolažimo, da bomo do smrti že živeli, če bomo prav same sline požirali.“

Kadar me je videla močno otožnega, je sedla k meni, pa mi je jela gladiti lase, me božati in objemati, militi in sladkati se tako prisrčno in premeteno, da sem pozabil vse skrbi in Boga hvalil za vse dobrote, najbolj pa za tako dobro ženico. Enkrat mi je rekla: „Matiček! Pojdi v Smolenjo vas! O sv. Ani je, kakor veš, shod. Na domu tvoje matere smo se včas, ki je lepo kratkočasili. Tebi je treba, da greš kam, kjer te čaka

vesela tovarišija, da se boš znebil za nekaj časa tega večnega premišjevanja in togovanja. Jaz bi te prav rada spremila, pa saj veš, da mora eden ostati doma že zaradi otrok.“

V soboto zjutraj se odpravim na pot. Do Šmarjete nisem srečal ne enega človeka. Grede počasi naprej, sem tuhtal svoje križe in ugibal na vse plati, kako bi jih vrgel s sebe vsaj nekoliko. Hudič res ne miruje nikoli. Obhajale so me hude skušnjave. Dejal sem: Kaj, ko bi mogel koga oboljufati? S sleparijo so že mnogi berači postali možje, bogatini. Jaz ne bi bil ne prvi ne zadnji. Gmh bi odložil pri spovedi. Bog mi ne bo preveč zameril, ker je moj edini namen, pomagati ženi in otrokom. Prišlo mi je na misel, da me ne bi stalo pretežko prekaniti za kako stotino zaupljivega Mahačka. Skušnjavec mi je šepetal celo na uho, da bi se dalo morda tudi kaj ukrasti, brez strahu, da bi kdo zvedel. Domišljal sem se vsake hudobije, samo ne tega, da se more tudi na pošten način kaj prislužiti. Ali bog, nebeski in zemeljski oče, bodi zahvaljen, da mi ni odtegnil svoje milosti v tem nevarnem obupanju in snovanju. Zbudil mi je vest, da sem kar obstal, se jel križati, trkati na prsa in moliti. Iz žepa sem vzel paternoster, ki ga nosim zmerom s sabo in tako sem molil celo pot do Smolenje vasi. Ljudje so me čudno gledali in zasmehovali, jaz pa se nisem menil zanje, ampak prosil Boga, da me ne zapusti v skušnjavi in mi da z voljo prenašati težko butaro mojih nadog. Srce je razbijalo od konca, da mi je hotelo raznesti prsi. Kolikor bolj goreče sem molil, toliko mirneje mi je bilo, nazadnje sem začutil v sebi neko prečudno veselost in sladkost. Gotovo mi jo je podaril sam Bog v povračilo, da sem se v skušnjavi uprl in jo z njegovo pomočjo preobvladal.

V Smolenji vasi me je sprejel stričnik na svo moč prijazno. Pilo in pelo se je, kolikor je le grlo zmoglo. Nabralo se nas je v nedeljo precej veliko društvo vse samih dobrovoljčkov in lahkoživčkov. Uganila se je nekatera abotna in modra, stara in nova, debela in tenka. Kar mi je prerokovala žena, se je uresničilo: znebil sem se vsake brige in pekočine, veselil sem se, poskakoval in norel, kakor da bi se bil za dvajset let pomladil.

Popoldne si je nekdo izmisil, da bi šli v mesto na ringšpil. Jaz tega spaka prej še poznal nisem. Zdel se mi je strašno neumen. Vrtili smo se dobro uro med samimi otroki in pestunjami. Pozneje sem videl, da mika ta veselica vsakega, kmete in gospe. Na odru se je vse trilo ljudi, malih in odraslih, celo popoldne in še zvečer pri luči.

ČETRTKOV INTERVJU

Sredi današnjega trenutka

Boris Škedelj, novi predsednik SZDL, poudarja nekaj najvažnejših nalog v jesenskem obdobju

Pred kratkim je postal novi predsednik Občinske konference SZDL v Novem mestu 35-letni strojni inženir Boris Škedelj. Čeravno že 12 let živi in dela s „Krko“ in zanjo in kljub temu da je bil ves čas sredi družbenopolitičnega življenja v občini, je vendarle širšemu občinstvu malo znan. Tokrat ga predstavljamo hkrati z njegovimi pogledi na trenutno najbolj aktualne naloge, s katerimi se bo v bližnji prihodnosti ukvarjala Socialistična zveza.

Predsednik Škedelj je doma iz Rožnega dola, funkcionarsko pot pa je začel že v srednješolskih klopek kot aktiven mladinec. Prav zato je postal tudi predsednik občinske organizacije ZMS v Črnomlju, obenem pa je bil še predsednik SZDL v Rožnem dolu. Težave in življenje v združenem delu dobro pozna. Nekaj let je bil zaposlen v črnomeljskem Beftu, nato v novomeški Krki, kjer je zadnja leta vodil razne investicijske programe. Naj omenimo le zadnjega: gradnjo tovarne v Ljutomeru. Član ZK je od leta 1968, vrsto dolžnosti pa je opravljal tudi v partiji. V Krki je bil sekretar osnovne organizacije, nato namestnik sekretarke komiteja, zadnji dve leti pa je tudi aktiven član občinskega komiteja in konference ZK.

Na vprašanje, katere naloge v okviru SZDL smatra za začetku svojega dela najbolj važne, je dejal:

„Predvsem bomo morali poskrbeti, da se bodo čimprej uveljavile programske konference kot nova oblika dela. To pa pomeni hkrati velik premik v krepitvi krajevnih konferenc SZDL. Nadalje je ena naših osnovnih

nalog bitka za stabilizacijo, ker to ni le naloga združenega dela in morda sindikatov, temveč slehernega občana, pa tudi SZDL.

Za pomembno in ta čas aktualno nalogo štejem akcijo „NNNP“, v kateri bodo nosilci obrambnih priprav v krajevni skupnosti in občini preverili sposobnost ukrepanja v izjemnih okoliščinah. Ob večkratnem pomanjkanju nekaterih osnovnih življenjskih potrebščin pa bo nujno poživiti potrošniške svete. Le-ti naj bi ne razpravljali samo o založenosti trgovin, marveč bi morali preveriti tudi svojo nalogo pri vzgoji potrošnikov, kar je

Inž. Boris Škedelj: „Nove planske dokumente bi moral prevevati občutek za realnost.“

važno pri organizaciji enakomernije preskrbe. V naslednjih tednih pa bomo posvetili osrednjo pozornost planiranju oziroma razpravam o planskih dokumentih na vseh ravneh. Pri tem bo potrebno soočanje z dejstvom, da vseh želja, nakopičenih v preteklih letih, ne bo možno uresničiti. Odločiti se bo torej, kaj črtati, kaj preložiti in kaj bomo zares sposobni narediti.“

R. BAČER

CASTNO JE SLUŽITI DOMOVINI – V novomeškem Domu JLA je od 13. oktobra osem dni trajal nabor za mladince letnika 1962, ki bodo že naslednje jesen po novem vojaškem zakonu kar vsi po vrsti oblekli vojaško suknjo. Petčlanska naborna komisija je letos prvič tesno sodelovala s predstavniki krajevnih skupnosti, ZSMS, OZD, šolami in starši, za katere so pripravili tudi krajsko prireditev. Mladi so si po temeljitem pregledu lahko ogledali razstavljeni vojaško tehniko. (Foto: Janez Pavlin)

Neusklajeni počez in navzdol

Usklajevanje planskih dokumentov v novomeški občini kaže v prvem hipu razhajanje zlasti pri zaposlovanju in investicijah – Domala povsod v zamudi

Sporazum o temeljih plana občine mora biti pred koncem leta sprejet in podpisan, ker je to osnova za družbeni plan, pred tem pa ravno zdaj poteka akcija usklajevanja želja in načrtov za novo srednjeročno obdobje tako med tozidi in interesnimi skupnostmi v občini, kot z republiškim plani. Ugotavljajo tudi objektivne vzroke za zamudo.

Ze lani so zastavili pripravo planskih dokumentov na vseh ravneh in pri vseh nosilcih planiranja, vendar večina predvidenih nalog do roka ni izpolnila. Na zamudo so vplivale nove sistemske rešitve v zvezi s stabilizacijo, za razen tega še zdaj ni jasno, kako planirati, ker je bil obljubljen tudi drugi paket varčevalnih ukrepov, pa ga še zdaj ni.

Kot je nedavno tega povedal Julij Stern, član izvršnega sveta občinske skupščine, odgovoren za planiranje, se kaže precej neusklajenega planiranja ta ko na domačem območju, kot od vrha navzdol. Če upoštevamo seštevek predvidene proizvodnje v občini, kakršno načrtuje gospodarstvo, ugotovimo 20-odstotno rast, medtem ko je z dokumenti v občinskem merilu predvidena komaj 6-odstotna rast, v republiki pa celo samo 3-odstotna rast gospodarstva.

Veliko razhajanje je tudi pri planiranju novih zaposlitev. Glede na prira st delovne sile na domačem območju je v novem planskem obdobju možno zaposliti na jeveč 3300 delavcev, medtem pa združeno delo v svojih planih računa na 8.000 novih ljudi. Drug primer razhajanja

je na področju investicij, kjer domače združeno delo do leta 1986 po zdajšnjih predvidevanjih računa na 16 milijard novih dinarjev novih naložb, od tega pa računajo kar na polovico bančnih kreditov. Povsem jasno je, da bodo te želje naizvedljive. Vse planirane nove investicije so v glavnem še v fazi zbiranja dokumentacije, zato računajo na dejanski začetek gradnje šele v drugi polovici novega planskega obdobja. To pomeni, da v novi petletki od teh naložb še ne bo rezultatov. Večja uskladenost pri planiranju pa je na področju splošne in skupne

porabe, pa tudi na tem področju ne gre brez težav. Če bomo imeli več zaposlenih, ker domačih ne bo, bo potrebno delovno silo dobiti od drugod, to pa pomeni spet toliko več zmogljivosti v zdravstvu, otroškem varstvu itd.

Hkrati pa se interesnim skupnostim na področju družbenih dejavnosti obeta manj sredstev. Do zdaj so le-te združevale okrog 14 odst. sredstev za skupne republiške programe, po novem predlogu pa naj bi v te namene dajale 17 odstotkov sredstev.

Konec koncev pa gre pri doslej obelodanih planskih dokumentih še za nejasne formulacije, gostobesednost in dolgovoznost, kar je prav tako huda napaka, če hočemo, da bodo zaposlenih plane sprejemali z vsjo odgovornostjo.

R. B.

Tudi v blokih bo dražje

Novo cene za kurjavo pri ogrevanju skrbijo občane, o tem pa že sestanek v novi soseski „Cesta herojev“

Kakšne bodo nove cene ogrevanja v blokovskih stanovanjih, je vprašanje, ki si ga zastavlja domala vsak stanovalček. Ponekod so kurilni odbori že imeli sestanke s stanovalci in so zadevo uredili (po novih cenah, seveda!), v naselju na Cesti herojev pa je prišlo do malo bolj vročega sestanka. Po mestu so se namreč razširile govori, da bodo tu plačevali po 40 dinarjev za kvadratni meter ogrevanja, kar bi za dvosobno stanovanje s 60 m² zneslo 2.400 dinarjev. Jasno, da so ljudje hoteli vedeti, pri čem so.

Ugotovljeno je bilo, da peč, ki zdaj ogreva del vseljenega

naselja, ogreva tudi novogradnje, kjer Pionir še dela. Ker tudi preizkus in prevzem kurilnih naprav še ni bil opravljen, skrbijo za kurjavo Pionir in jo tudi zaračunava. Ker so zdaj večji stroški, je kurjenje dražje, ko pa bodo začeli delati kurilni odbori in bodo stanovalci sami skrbeli za varčnost, bo cena ogrevanja s centralno za 1 m² stala okrog 27 dinarjev. Še vseeno bodo stroški ogrevanja znatno višji kot doslej, kajti vsi plačujejo nafto dražje.

Na sestanku stanovalcev so obravnavali še vrsto zadev, ki sodijo k njihovem vsakdanjiku, sklenili pa so čimprej predati kurilne naprave in najti dobre kurjače.

Po mestu in po vaseh so pred kratkim začeli pobirati članarino za Rdeči križ, ki znaša 20 dinarjev za vse leto. Aktivisti, ki v svojem prostem času hodijo po hišah in pobirajo članske prispevke, doživijo marsikaj. Medtem ko velika večina članov brez

„Kam gre denar?“

pripombe plača in morda še kaj predlaga za rešitev socialne problematike v svojem okolju, pa imajo posamezniki pripombe.

„Kam pa gre ta denar za Rdeči križ? Nič ne vem o tej organizaciji, zato ne bom dal.“ Nikogar ne silijo v članstvo, na vprašanje, kam gre denar, pa naj bo odgovor: celotna članarina gre za novoletno obdaritev 4600 krajanov, starih nad 70 let, od tega je četrtnina mestnih. Gre sicer za simbolična darila, medtem ko socialno ogroženim, bolnim in invalidom, kupijo najpotrebnejše.

Taka obdaritev je na primer lani veljala 350.000 dinarjev. Socialno skrbstvo je prispevalo skoro polovico, razliko pa so krili RK iz članarine in krajevnih skupnosti. V te namene gre torej denar od članarine!

Še najbolj čudno pri dajalcih takih pripomb pa je, da so pretežno iz vrst boljše situiranih občanov, tudi s fakultetno izobrazbo. Pa ne vedo, v kakšne namene RK zbira denar?!

R. BAČER

NOVO MESTO MED NAJBOLJŠIMI

V sindikalni akciji 1000 delavcev – sodelavcev, ki poteka po vsej Sloveniji in ima namen pridobiti čimveč dopisnikov v glasila združenega dela, je novomeška občina lepo uspešna. Do 15. oktobra je bilo v akciji pridobljenih okrog 150 novih dopisnikov, pa zadnja beseda še ni padla. Zlasti dober uspeh so imeli pri pridobivanju novih dopisnikov v Novoteksu, v Labodu in Krki. Veliko slabše pa so se sindikalne organizacije novomeške občine izkazale pri drugem delu naloge: pri ocenitvi informiranja v svojem kolektivih. Zares pravo oceno so doslej naredili samo v GG, nekatere sindikalne organizacije le opisujejo stanje, največ pa je takih, ki pravijo: „Smo manjši kolektiv, mi vsi vse vemo.“ Če pa bi šel med delavce vprašati...

salon noveles pohistva komandanta staneta 38 tel.: (068) 25-091

Ali so res okolju za zgled?

Občinski komitee zadolžuje komunista za dosledno uresničevanje že sprejetih nalog – Osebni zgled komunista kot delavca je izpostaviti pri slehernem članu

14. oktobra so člani komiteja Občinske konference ZK v Novem mestu po malce spremenjenem dnevnem redu obravnavali najvažnejše mišlji iz nedavnega referata Steva Doronjskega ob soočanju z ramerami doma. Pomudili so se še pri oskrbi, usmerjenem izobraževanju in nalogah komunistov v akciji „NNNP“.

Na komiteju so poudarili, da je nujno preveriti uresničevanje nalog, opredeljenih z dokumenti in sklepi konference, in pri tem preveriti delo vsakega člana. Nedelavnih partija ne potrebuje! Pri oceni uspešnosti pa bi morali uspoštevati predvsem osebni zgled, ki ga komunist s svojim delom in ravnanjem daje na delovnem mestu.

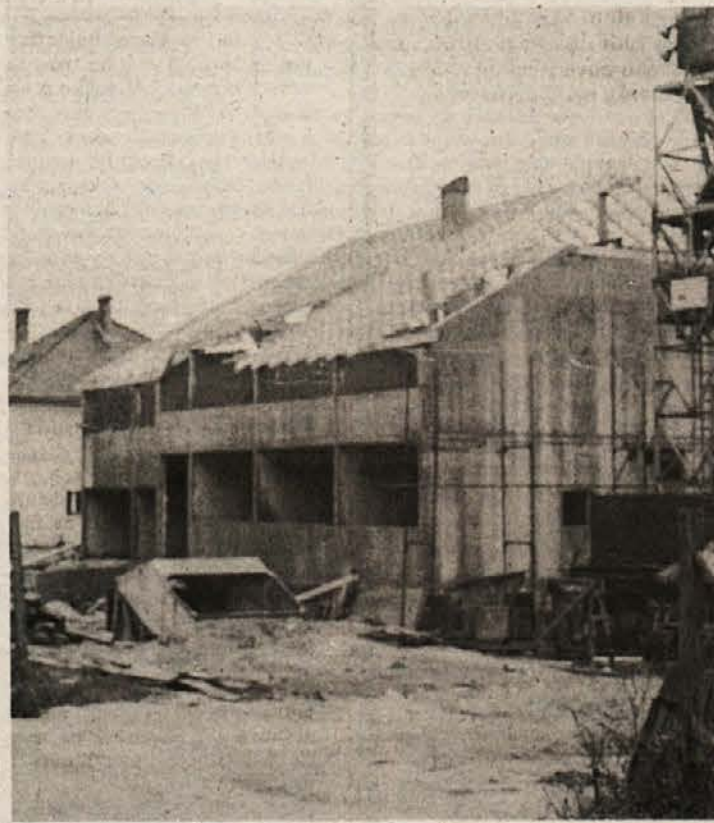
Poudarili so, da je nujno ob bližnjem obravnavanju periodičnih obračunov v združenem delu ugotavljati tudi slabosti in vzeti v pretres investicijsko politiko. Komunisti se morajo zavzemati, da bo ta pristala na realnih tleh.

Ker komunisti iz krajevnih skupnosti ponekod še niso izdelali analize ekonomskih in družbenopolitičnih razmer, je bil sprejet sklep, da morajo zamudniki to delo opraviti do konca novembra. Glede na razmere v krajevni skupnosti Žužemberk, pa komitee sodi, da je pri pripravi take analize potrebna pomoč. Zato je imenoval skupino, ki bo to delo opravila skupaj z domačini.

Komitee je dobil tudi informacijo o pripravah na usmerjeno izobraževanje v občini in težavah, ki se javljajo v zvezi s tem.

Predvsem gre za nerazščiščene naloge med šolami in združenim delom. Ker bi se utegnila prav na tej malenkosti lomiti kopja, ob sicer dobro izpeljanih zahtevnejših nalogah, so menili, da je potrebno tudi poslovodne

organe v delovnih organizacijah, ki se bodo ukvarjale z usmerjenim izobraževanjem, zadolžiti za izpeljavo programov.

ZDRAVSTVENA POSTAJA V STRAŽI – Stražani so bili res vztrajni in prizadevni, požrtvovalni pa tudi trmasti. Tako jim je uspelo na hitro graditi zdravstveno postajo, ki bo svečano odprta čez dober mesec dni. Dotlej pa bodo imeli obrtniki še obilico dela! (Foto: R. Bačer)

»Dolenjski list« v vsako družino

PRAVIČNEJŠA DELITEV

Pralnega praška v novomeških trgovinah še vedno manjka, pritožijo pa se mamice z dojenčki in otroki, ker dobijo ravno toliko praška (če so slučajno zraven) kot družine brez otrok. Ker je gotovo veliko več pranja tam, kjer imajo otroke, se mamice zavzemajo za tako delitev, da bi dobivale več praška. Tako imajo ponekod večke zaloge, v drugih družinah pa si prašek izposojajo, ker jim ga zmanjkuje.

Novomeška kronika

VSAAK KOSTANJ 10 PAR – Na Glavnem trgu je na nekdanjem kostanjarskem mestu te dni začel peč kostanj nov prodajalec. Strank ima precej, čeravno je kostanjeva poslastica draga. Mala merica velja 15 din, večja pa 30 dinarjev. Če imaš srečo, dobiš za ta denar 30 malih kostanjčkov, sicer pa 20 večjih.

Albino; Milena Pa pež iz Solške 6 – Majo; Nevenka Verbič s Ceste herojev 38 – Matevža; Zlata Kužnik iz Kristanove 8 – Mojco in Ivanika Urbanč iz Kotarjeve 6 – Damjana.

POLNE ROKE DELA – V ponedeljek jutraj, ko je cestna zapora na Cesti herojev začela veljati, je bila po mestu prometna zmeda. Kdor ni vozil po znakih, marveč na pamet, se je znašel pred zaprti cesto, potem pa je bilo na ozki cesti nerodno obračati. Miličniki so ta dan stali na vseh križiščih, pomagali usmerjati promet, pa še odgovarjati so morali na nešteta vprašanja.

3:2 ZA DEKLETA – Med petimi novimi občanki, rojenimi prejšnji teden v novomeški porodnišnici, so bile tri deklice in dva dečka. Rodile so: Justina Jarc iz Segove 6 –

Ena gospa je rekla, da pri stabilizaciji tudi ni dobro pretiravati. Pri „Gorjancih“ so tako varčni, da ne poskrbijo niti za osvetlitev table z odhodi in prihodi avtobusov...

Vino nam bo še dajalo kruh

Na Bizeljskem se je v soboto začela glavna trgatav - Toča je zmanjšala letino

Oktoberko deževje je vinogradnikom grdo zagodlo. Grozdju zlepa ni tako primanjkovalo sonca kot letos, muhasto vreme pa ga je še tik pred trgatvijo prikrajšalo za blagodejni učinek toplih jesenskih žarkov.

Tako pozne letine ne pomnim, je zatrdil Ivan Berkovič iz Orešja, potem ko je priklical v spomin bogate in skope, sladke in kisle trgatve za desetletja nazaj.

Tokrat napovedujejo obilen pridelek, boste tudi vi veliko brali? - Lahko bi, če nam toča ne bi vzela tretjine (35 odst). Julija je priverla nad tukajšnje nasade. V petek popoldne se je usula, pa še v ponedeljek ni popolnoma izginila. Okolica gradu je bila bela, kot bi zapadel sneg.

Boste morali vino dosladkati? - Najbrž. Najbolje je dozoreval rivanec, plavec slabše, najpočasneje pa se barva črna. Sicer pa s trgatvijo poznih sort tako nisem računal pred 20. oktobrom.

PRAPOR ZA ČETRT STOLETJA

Jutri, 24. oktobra, bo v Posavskem muzeju v Brežicah proslava v počastitev 25. obletnice obstoja in dela občinske Gasilske zveze. Ob tej priložnosti bodo gasilci razvili tudi njen prapor.

BOGATA IZBIRA - Minuli petek so v Krškem odprli novo blagovno hišo, s katero se je za 100 odst. povečal prodajni prostor v občini. V njej je samopostrežnica, novost pa je tudi diskontna prodaja. Razen oddelkov za tekstil, tehnično blago in stanovanjsko opremo so pod streho novega nakupovalnega centra Mercator-Preskrba še samostojna trgovina s čevlji, vrtec za 24 otrok, cvetličarna, banka, turistična poslovalnica ter okrepčevalnica. (Foto: J. Tepepy)

Še je rešitev za Polom

Napol obnovljeni dom brez oken in vrat zapisan propadu

Kje so časi, ko so bili Kostanjevičani ponosni na planinski dom na Polomu? Za vzdrževanje pa je bilo vedno manj denarja, zato ga je Planinska zveza dala na razpolago Iskrji v Sentejnerju. Njena sekcija za rekreacijo ga je začela obnovljati pred približno dvema letoma. Končalo se je pri gradbenih delih in tako je dom neuporaben, saj nima ne vrat ne oken. Kaže, da je bil dom celo za Iskro prevelik zalogaj in da si kolektiv ne more privoščiti dotrajne obnove.

Prebivalcem kostanjeviške knjevske skupnosti pa ni vseeno, če ta nekdanj toliko obetajoči

objekt propada in ga delovni ljudje ne morejo izkoristiti za rekreacijo. Lahko bi bil zaprt poleti in pozimi, saj ima prekrasno lego in ni pretirano oddaljen od Kostanjevice. Približno 12 kilometrov je do njega iz Kostanjevice.

V krajevni skupnosti se dobro zavedajo velikega pomena, ki ga tak objekt lahko ima za splošni ljudski odbor. Uporaben bi bil torej za več namenov. Kostanjevičani vidijo rešitev zanj v združenju sredstev več delovnih organizacij. Kdo bo torej spodbudil tako akcijo?

J. T.

- Imate kdaj težave s prodajo vina?

- Nikoli. Dobrega vina ni težko prodati. Belo oddam gostinskemu podjetju v Zagreb, rdeče pa hotelu Turist v Ljubljani. Prepričan sem, da bo po bizeljsčanu povpraševanje tudi vnaprej. Zaskrbljeni pa smo zaradi škropliv. Čeprav so zelo draga, jih primanjkuje. Brez zaščitnih sredstev si vinogradništva danes ne morem zamišljati, saj je ves trud zaman, če nazadnje grozdje zgnije."

J. TEPEPY

Knjižnica, dvorana, temeljni kamen

Pridobitve za praznik

Brežiška kulturna skupnost se tokrat pridružuje praznovanju občinskega praznika z več prireditvami. Za jutri ob 18. uri vabi na otvoritev razstave o partizanskih delavnicah v Posavskem muzeju, kjer bo gledališki igralec Dare Ulaga nastopil s komedijo „Nekoč in danes“. V soboto ob 10. uri bo slovesnost v novih prostorih občinske matične knjižnice v sklopu dijaškega doma. Knjižnica bo posej vse drugače zadihala, saj bo dovolj prostora ne le za trenutno zalogo branja, ampak tudi za vrsto let naprej. Trenutno je v občini 1,1 knjige na prebivalca, do leta 1985 pa se bo njihovo število povečalo od 26.800 na 35.000, kar predstavlja 1,4 knjige na občana. Po otvoritvi knjižnice v Brežicah vabi kulturna skupnost v Pišce, kjer bodo ob 12.30 uri postavili temeljni kamen za večnamenski dom v tem kraju. Zvečer ob 19. uri bodo slavili Kapelci. Zbrali se bodo v preurejeni dvorani Gasilskega doma in prisluhnili Debelim zgodbam Petra Fuleža, ki jih bo pripovedoval Janez Klasing.

BREŽIŠKE VESTI

Več spodbude hišni samoupravi

Na zadnji tribuni sevnškega Kluba samoupravljalcev poglobljeno o delu hišnih svetov in potrošniških svetov - Premalo zanimanja, ljudje se otepajo funkcij

Na zadnji tribuni Kluba samoupravljalcev v Sevnici so temeljiteje spregovorili o hišni samoupravi, zadržali pa so se tudi ob samoupravni organiziranosti potrošnikov v krajevnih skupnostih. „Politično je potrebno okrepiti hišno samoupravo, da bo delovanje v hišnih svetih postalo enakopravna družbenopolitična dejavnost kot na kateremkoli področju družbenega življenja.“ je poudaril član izvršnega odbora Republiške konference SZDL Savin Jogan.

Zbori stanovalcev naj bodo mesto usklajevanja, nakakšna konferenca delegatov za samoupravno stanovanjsko skupnost, s čimer bi zagotovili obojestransko informiranost in vpliv. V sevnški občini deluje 44 hišnih svetov v okviru 880 družbenih stanovanj, vendar zaenkrat še niso nikjer uvedli prisilne uprave, kar drugo ni redek pojav. To pa še ne pomeni, da je delovanje hišnih svetov bleščeče. Ljudje se branijo funkcij in po izjemno slabem odzivu ob oblikovanju zborov stanovalcev bi lahko sodili, da jim je za hišno samoupravo kaj malo mar. „Morda je bila v zakonodaji res storjena napaka, ko smo odpravili hišne svete kot pravno osebo,“ pravi inž. Jože Kolar. Za tekoče in investicijsko vzdrževanje so hišni sveti pooblastili Komunalno, ki je izjemno izpostavlje-

na kritiki. Večkrat je že bila poudarjena nizka kultura raven nekaterih stanovalcev, pa najsi gre za odnos do okolja ali do samega hišnega reda.

Vpliv potrošnikov na kakovost blaga, boljše ponudbo, odpiralne čase trgovin in še kaj naj bi se poznal v delu svetov potrošnikov. V Sloveniji je 849 svetov potrošnikov v 77 odst. krajevnih skupnosti. Akcija SZDL in sindikatov je ostala na začetku, ker zlasti pri trgovinskih organizacijah ni bilo pravega zanimanja za samoupravno sporazumevanje; v naši republiki so oblikovani sporazumi med potrošniškimi sveti in trgovino v polovici občin. Med temi ni večine dolenskih občin in tudi ne sevnške občine. Zato so na tribuni sevnškega Kluba samoupravljalcev sklenili predlagati OK SZDL, naj pripravi problemsko konferenco o vprašanjih hišne samouprave in samoupravne organiziranosti potrošnikov, saj je zaenkrat še vse preveč na papirju.

PAVEL PERC

Pomoč za dražje življenje

Višja družbena denarna pomoč ogroženim v Sevnici

Neumljena rast življenjskih stroškov prizadene predvsem delavce z nizkimi osebnimi dohodki, o katerih je pripravil zanimivo analizo sevnški občinski sindikalni svet. O tem prihodnjic, tokrat pa bo beseda stekla o ljudeh, ki jim je družbena denarna pomoč edini vir preživljanja.

sredi prihodnjega leta, rešili tudi ta problem. Sicer pa bi bolj ustrezal ta izraz za nenehno prizadevanje, da bi dobili solidarnostni ključ tudi za zavodsko varstvo odraslih. Za 95 oseb socialno skrbstvo v celoti ali delno krije oskrbnino (letos so predvideli za subvencije 3,5 milijona), samoplačnikov pa je že 40, zlasti na račun večjega zanimanja za sodobni dom upokojencev v Sevnici. Oskrbnina za nepokretnega oskrbovanca v dvoposteljni sobi na Impoljci znesse 6.160 dinarjev, ker pa so pokojnine praviloma manjše, mora svet za varstvo odraslih, preden odloči o sprejemu, dobiti še soglasje svojcev zaradi doplačila. Kljub temu zanimanje za zavodsko varstvo v Sevnici, na Impoljci in v Loki stalno narašča.

P. P.

DENAR ZA IZOGIBALIŠČA

V odgovoru delegatam občinske skupščine je bilo pojasnjeno, da je komunalna skupnost zagotovila 500 tisočakov za gradnjo izogibalšč na cesti Konjsko - Laze. Cestna služba pri sevnški krajevni skupnosti bi bila vse potrebno že postorila, a so jo od te naloge otegnila dela na drugih cestah.

SEVNŠKI PABERKI

Z DEŽNIKOM V HOTEL! - Stalni in občasni gostje edinega sevnškega hotela Ajdovec se ne morejo sprijazniti z „razcevelim“ stropom v restavraciji. Komur je kaj malo mar za estetski videz lokala, temu vsekakor ni vseeno, ko mu hladna kaplja kane za vrat. Ker „pošiljke“ iz nadstropja trajajo že lep čas, svetujemo gostom, da (tudi v lepem vremenu) prineso v hotel dežnik, ali pa si izberejo bolj „ugleden“ šank.

POMOČ FOLKLORI - Pri boštanskem Prosvetnem društvu Anton Umek - Okiški je ob dramski in recitatorski skupini zelo aktivna tudi folklorna skupina. Ta se je pojavila in že pridno študira štajenske in prekmurske plesne. Prekmurske noše še izdelujejo. Čeprav večino postorijo sami, noše niso poceni. Za pomoč so Boštanjani hvalčili ZKO, krajevni skupnosti Boštanj, Stillesu, OK SZDL in vsem, ki bodo tako razumevanje za amatersko kulturo pokazali naslednje dni.

SEVNŠKI VESTNIK

Z dopisi je treba opraviti

V trebanjskih delovnih kolektivih v glavnem izpolnjujejo zahteve stabilizacije

„Opustiti moramo naše dosedanjet ravnanje in z osnovnimi organizacijami vzdrževati neposredne stike,“ pravi sekretar občinskega sveta Zveze sindikatov v trebanjski občini Milan Kranjc. „S pošiljanjem dopisov ne bomo pri delavcih dosegli nič,“ je še posebej poudaril. Resnica je namreč, da mora biti sedaj sindikat prisoten med delavci

bolj kot kdaj doslej. Seveda gre tu za pomoč pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije in posledično uveljavljanju nagrajevanja po delu ter tudi za vprašanja planiranja. V tem času pa se bodo začele obravnave 9-mesečnih poslovnih rezultatov, pri katerih imajo osnovne organizacije sindikata v združenem delu velike naloge.

„Skupna ugotovitev je prav lahko, da so prizadevanja za stabilizacijo prišla v delovne kolektive, vendar je opaziti nekatere pomanjkljivosti. Medtem ko dohodek naste, mnogi radi pozabljajo, da ni nastal zaradi večje produktivnosti, ampak pogosto zaradi višjih cen in podobnega. Vse bolj se namreč vsiljuje ugotovitev, da se v tem času fizični obseg proizvodnje ni bistveno povečal.“

Ko bo cesta, bo vse?

Dobročani bi radi prostore za pošto, odgovora pristojnih pa ni - Odsek obnovljene ceste bo prekratek zanje

Te dni že rijajo buldožerji proti Dobročni in širijo traso za novo, ki bo dobila toliko pričakovano asfaltno prevleko. Žal bo ta prenovljeni odsek dolg samo 3 km, tako da bo dobršen del ceste ostal še makadamski. Če bo denar, se bo gradnja drugo leto nadaljevala, čemur pa nekoliko zagrenjeni Dobročani ne verjamejo preveč. Tajnik krajevne skupnosti Milan Kastelic sicer ni povsem njihovega mišljenja, začeta dela pa vendarle tudi njega ne zadovoljujejo v celoti.

ne skupnosti obnova in popravilo 15 kilometrov stranskih cest. Težava pa je v tem, da krajanje ne bi bili pretirano zagreti za morebitni samoprispevek, ker čakajo na obnovo glavne ceste itd. Cest-

„Poleg ceste, ki je naš največji problem, imamo še več drugih dežav. Med njimi je najbolj potrebna rešitve pošta, ki deluje samo dvakrat ali trikrat na mesec, časi pa so taki, da telefon vedno bolj potrebujemo. Pošta ima že pripravljeno centralo za 100 telefonskih priključkov, vendar zanje nimamo primernih prostorov. Potegujemo se za prostore, ki jih je imel v uporabi tajnik krajevnega urada, vendar nismo dobili odgovora na naše vloge, ki smo jih posredovali že maja,“ je povedal Kastelic.

Težava so tudi v vodovodom, iz katerega, denimo. Šahovec še ne more dobiti vode, ker ni postavljena ustrežna črpalka. Prav tako čaka krajane te krajev-

ta pa je temelj za reševanje vseh težav. Dobročani namreč težko verjamejo, da bodo dobili Elmin obrat, če ne bodo imeli dobre ceste. Po cesti pa vodi pot k delu za 200 ljudi, ki se vozijo na delo drugam. Kot pravijo, je pripravljenosti za delo veliko, vendar jim pogosto manjka dena rja. Ko se bodo sami lotili obnove stranskih poti, bo delavcev dovolj, le materiala jim manjka, peska, kamna idr.

Precej nalog čaka osnovne organizacije tudi na področju javnih razprav o poslovnih rezultatih. Po Kranjčevem mnenju za to ni treba čakati do konca tega meseca, saj bi se javne razprave lahko začele že zdaj. Vse delovne organizacije, ki se drže določil resolucije, bi namreč morale imeti podatke že pripravljene.

Seveda pa pri tem razmerah ne bi smelo biti v ospredju samo obravnavanje dosedanjih dosežkov, govoriti bi morali tudi o težavah s preskrbo materiala, zakaj ni dela in podobno. Seznanjanje delavcev s temi perečimi vprašanji nesme sloneti le na sindikatu, saj veliko informacij lahko prispevajo o tem prav poslovni organi. Reči pa bo treba tudi kakšno besedo o porabi skladne skupne porabe, neupravičenem povečevanju osebnih dohodkov, planiranju in še čem. Skratka, sindikati bodo lahko prav zdaj dokazali svojo značajnost z delavci, z njihovimi življenjskimi vprašanji, kot so uspešno poslovanje in razvoj, ki naj temelji na zdravih temeljih.

J. S.

Iz kraja v kraj

KULTURA BO ŠE BOLJ CVETELA - Vsi, ki se ukvarjajo s kulturo v trebanjski občini, bodo verjetno za delo poprijeli še bolj, ko bodo izvedeli, kaj čaka najbolj pridne. Vodstvo ZKO je namreč naročilo 50 grafik v sitotiski, ki jih je izdelal akademski slikar Štef Potocnik in ki jih bodo podeljevali kot priznanja najbolj zaslužnim.

TREBANJSKE NOVICE

KRŠKE NOVICE

PRED PROGRAMSKIMI KONFERENCAMI - Seminar za predsednike in sekretarje krajevnih konferenc SZDL je bil uvod v pripravo letnih programskih konferenc. Po krajevnih organizacijah naj bi jih končali do srede prihodnjega meseca, do konca pa bo še občinska.

V „MESECU KNJIGE“ - Krška „Valvasorjeva knjižnica in čitalnica“ bo vse do 15. XI., do konca „Mesece knjige“ brezplačno vpisovala nove bralce. V krški knjižnici pa so za isti čas pripravili razprodajo knjig, pri čemer nudijo tudi do 60 odstotkov popusta.

ZNOVA MATINEJE - Tudi to zimo jih ima v načrtu krški Delavski dom. To so predstave otroških in mladinskih filmov, ki so se že pričele minulo nedeljo in bodo posej na programu vsakih 14 dni. Program, ki je že narejen do konca leta, prinaša neka j risanih filmov, več pa je igranih, med katerimi prevladujejo slovenska otroška in mladinska dela.

KRŠKI TEDNIK

Belt izgublja papirnato vojno

Kaže, da bo dovoljenje Siseot za uvoz opreme za novo Beltovo livarno poteklo preden bodo ponovno lahko opravili zamudno administrativno pot

Seveda so bili v črnomaljskem Beltu veseli, ko so v začetku prejšnjega meseca od republiške interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino (Siseot) dobili sklep, s katerim so jim dovolili uvoz opreme za načrtovano novo livarno lahkih ulitkov. Vendar jih je veselje kmalu minilo, kajti to dovoljenje velja le do konca oktobra, do takrat pa bi moral Belt ponovno opraviti kup zadev, ki jih v tem času nikakor ne more.

Siseot so sicer zaprosili za podaljšanje veljavnosti sklepa za en mesec,

Bo dovolj denarja tudi za „živo kulturo“?

Najbolj kritično bo prihodnje leto

Na zadnji seji skupščine črnomaljske kulture skupnosti so največ pozornosti posvetili samoupravnemu sporazumu o temeljnih načelih za skupnosti za novo srednjeročno obdobje. V razpravi so zlasti delegati zbor uporabnikov poudarjali, da je treba tudi sredstva za kulturo v novem srednjeročnem obdobju uskladiti s predvidenim gospodarskim razvojem občine, tako da bi ta sredstva naraščala največ po stopnji 3,6 odst. na leto.

Zavedajo se, da bo najbolj kritično prihodnje leto, ko bo treba poravnati posojilo za adaptacijo kulturnega doma v Dragatušu, ko se bodo povečale obveznosti do skupnih nalog republiške kulture skupnosti, hkrati pa občinska kulturna skupnost ne bo več deležna solidarnostne republiške pomoči. Povrh vsega pa bo program občinske kulture skupnosti v prihodnjem letu za 15 odstotkov obsejnejši kot letos.

Delegati so se zavzeli, da zaradi tega ne sme trpeti tako imenovana živa kultura (glasbeni in gledališki abonma, jurjevanje in podobne prireditve), izvršnemu odboru pa so naročili, naj zbere vse pripombe z razprav v krajevni skupnosti in z dnevnem delu, jih prouči in upošteva pri izdelavi predloga o temeljnih načelih kulture skupnosti za naslednje srednjeročno obdobje.

vendar odgovora še niso dobili in se boje, da ga tudi ne bodo. Tako vse kaže, da bo naše znamenito administriranje, papirnate ovire z leve, desne, od spredaj in zadaj, onemogočile gradnjo nove livarne v Črnomlju.

Zgodba se je začela v začetku lanskega decembra, ko je dal Belt na Siseot vlogo za uvoz opreme za novo livarno v vrednosti 82 milijonov dinarjev. Spomladi letos je Siseot zahteval še dodatne podatke. Komisija za uvoz opreme pri Siseot je Beltu odobrila uvoz v začetku julija, v Črnomlju pa je prišel šele 6. septembra. Sedaj nastopi banka.

Ta investicija je bila načrtovana 1978 in je bila takrat njena vrednost 360 milijonov dinarjev. Aprila lani je Belt dal investicijski elaborat na banko. Pogoj, da gre zahtevek za uvoz opreme na Siseot, je bilo pozitivno mnenje inštituta za ekonomsko investicij pri ljubljanski banki; to za Belt ugodno mnenje je inštitut dal oktobra lani. Tako je bila vsa zadeva samo na banki od aprila do oktobra.

Seveda sta inflacija in devalvacija dinarja celoten projekt medtem krepko podražila, zato je banka zahtevala aneks k prejšnjemu investicijskemu elaboratu, saj se je prvotni projekt medtem podražil na 540 milijonov dinarjev. V Beltu so naredili tri variante in se odločili za najcenejšo: vrednost investicije naj bi ostala prvotnih 360 milijonov dinarjev. Črtali pa so nekaj opreme ter eno zgradbo, s tem pa bi še vedno lahko naredili 7.000 ton lahkih ulitkov na leto, kar ekonomsko upravičuje to investicijo. Vendar mora iti nov ekonomski elaborat ponovno v oceno inštituta za ekonomiko pri IB, nato vsa zadeva roma na kreditni odbor LB in na izvršni odbor temeljne Dolenjske banke. In vse to bi moralo biti opravljeno do

konca tega meseca, ko poteče dovoljenje Siseot. In spet smo na začetku zgodbe.

A. BARTELIJ

TRI MIZE IN DOMAČA OBRT

Sredi tega meseca zaprejo kamp na Vinici in tako bo prebivalec tega kraja ostal od javnih lokalov le še bife, kjer pa so na voljo cele tri mize in predstavlja kakih deset gostov že pravo gnečo. Morda pa bo to pomanjkanje pripomoglo, da se bodo ljudje ob dolgih zimskih večerih spet oprigli že skoraj izumrlih domačih obrti. Svoje izdelke bi lahko poleti prodajali turistom na vinskih kampu ...

ČRNOMALJSKI DROBIR

HITREJE DO DOKUMENTACIJE — Sedaj mora človek, ki bi rad gradil hišo, na lokacijsko dokumentacijo, ki jo za črnomaljsko občino izdeluje ljubljanski Urbanistični inštitut, čakati tudi leto dni, kar med ljudmi upravičeno povzroča slabo voljo. Kaže, da bodo bodoči graditelji sedaj hitreje prišli do teh potrebnih papirjev, saj bo poslej to dokumentacijo izdeloval tudi Dolenjski projektni biro iz Novega mesta, kjer zagotavljajo, da rok izdelave ne bo daljši od meseca dni.

REVMATIČNA TRGATEV — Letošnja trgatav je bila žalostna, kot že dolgo ne. Dež, ki je vztrajno padal ves čas, ni samo oviral trgatave, marveč je tudi glavni krivec, da bo letošnja letina slaba, kot so predvidevali. V ponedeljek, ko je po daljšem času končno posijalo sonce, se je marsikdo zbudil vseh prehlajen in revnatičen. Edina tolažba je, da bodo težave prešle, vino bo pa ostalo.

Črnomaljski poročevalec

Večjih kršitev ni bilo

Do konca leta vsi v dogovorjene okvire

O gospodarjenju v prvem polletju letos so razpravljali na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje, sprejeli pa so tudi sklep o ustanovitvi Veterinarske postaje Kočevje.

Med razpravo o gospodarjenju so ugotovili, da delovne organizacije Kočevske občine kot celota več izvozijo kot uvozijo. Med tistimi, ki več uvozijo, sta le Melamin in tozid Opreme Sintep.

Investicije so usmerjene v zamenjavo opreme. V Melaminu, Liku in GG gre pa tudi za rešitve proizvodnje.

Na področju delitve in razporejanja dohodka so se v glavnem držali sprejetih dogovorov. Izvršni svet je sicer dal OZD 27 posebnih opozoril, vendar kršitve dogovorov niso velike. S predlagano spremembo družbenega dogovora pa kršiteljev v občini praktično ne bo več, če bo

predlog seveda tudi sprejet. Do nekaterih zapletov je prišlo le v primeru Tekstilane, kjer gre za različne podatke SDK in Tekstilane. Ugotoviti je treba, kateri podatki so pravi.

Delegati so opozorili, da bodo težave, ker bodo dnevnice, kilometrine in nočne ponekod višje, kot so dovoljene. Nekaj težav pa bo tudi pri financiranju krajevnih skupnosti, ker v skladu skupne porabe OZD ne bodo imele dovolj denarja.

Delovne organizacije morajo že letos upoštevati, da bo v prihodnjem letu zaradi zmanjševanja investicij še več težav, posebno pri proizvajalcih investicijske opreme. Med te sodita med drugim tudi Itas in Lik. Zato je treba že zdaj sklepati čvrste dogovore, se ustrezno poveževati, če pa se bo huje zataknilo, je treba imeti pripravljene tudi programe za prerasneitev proizvodnje.

J. P.

Je res mladina bolna?

H gospodarski stabilizaciji naj mladi prispevajo svoj delež predvsem še pri znižanju bolniške, varčevanju

„Vaša programa — tako akcijski kot operativni — sta premalo konkretna in preveč široka. Vanju niste vključili nalog mladine pri gospodarski stabilizaciji in pri planiranju.“ je poudaril v razpravi na volilno — programski seji občinske konference ZSM Kočevje, ki je bila 8. oktobra, predstavnik republiške konference ZSM Geza Farčka.

Predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Miha Majerle je dodal,

UNIČENA NJIVA

Kmetu Alojzu Klunu iz Cepelj v občini Kočevje so divji prašiči opustošili 40 a veliko njivo, na kateri je imel koruzo. Pridelka ne bo nič, le delo bo imel, ker bo moral odstraniti koruznico. Prašiči so vdrli na njivo, kljub temu da je bila ograjena, oz. zavarovana z žico.

da sindikat ne more svojih nalog uspešno reševati brez pomoči mladine, prav te naloge pa niso zajete v programu mladine.

Tako mladi niso v svojih načrtih zajeli ukrepov za uveljavitev nagrajevanja po delu in rezultatih dela, reševanja stanovanjskih vprašanj in problemov v zvezi z bolniškimi izostanki. V delovnih kolektivih pa ugotavljajo, da je med bolnimi največ mladih. Vprašanje pa je, če je res mladina najbolj bolna.

Sekretar občinskega komiteja ZK Peter Šobar je poudaril, da so med NOB izpeljali revolucijo predvsem mladi in da ta revolucija zdaj traja na gospodarskem in drugih področjih.

Na seji so nato sklenili, da bodo oba programa dopolnili z ugotovitvami in predlogi razprave. Izvolili so novo vodstvo ter sprejeli pravila o organiziranju in delovanju občinske konference ZSM, ki jih bodo dopolnili s predlogi iz razprave.

J. P.

— Po čem sklepaš, da se informiranje v naši občini obeta boljše časi?

— Ker dolej ni bilo vneseno v noben načrt, v prvem osnutku novega srednjeročnega načrta pa sem prebral, da je za informiranje zadolžena geodetska uprava.

DROBNE IZ KOČEVJA

TEŽKI RAČUNI — Te dni dobivajo hišni sveti precej visoke račune za kanalščno in odvoz smeti. Zneski so visoki predvsem zato, ker so to računi kar za tričetrt leta ali še več. Marsikje bodo težave s plačili, ker bo prišel hkrati še račun za centralno ogrevanje, ki je letos znatno dražje. Vsekakor bi kazalo o zaračunavanju komunalnih uslug malo razmisliti oziroma pošiljati račune postopno.

PLAČEVANJE STANARINE PO NOVEM — Samoupravna stanovanjska skupnost je uvedla nov način plačevanja stanarin in prispevka za mestno zemljišče, in sicer s splošnimi položenjci, ki jih je tudi za tri ali štiri mesece naprej razposlala stanovalcem. Nekateri bi radi to skrb prenesli na banko, in sicer tako, da bi jim banka redno vsak mesec z njihovega tekočega računa plačevala stanarino. To pa ni mogoče, ker banka prevzame tako obveznost le, če se ponavlja redno vsaj šest mesecev. Občani predlagajo tako SSS kot banki, naj bi to uredili sporazumno.

NEVSEČEN DEŽ — Zadržni dež je sicer na Kočevskem povzročil nekaj poplav, v mestu je spet vdrla voda v nekatere kletne prostore, vendar večje škode ni bilo. Še najbolj je dež škodoval nepobnim poljščinam oz. vrtninam ter polhajem, ki niso mogli na poljški lov.

KOČEVJSKE NOVICE

J. P.

Tekstilno šolsko središče

Mosilec usmerjenega izobraževanja v Metliki bo izobraževalni center Beti, kjer se že leta šolajo konfekarji in pletilci

V okviru usmerjenega izobraževanja naj bi v Metliki deloval regijski center za tekstilno stroko, nosilec usmerjenega izobraževanja v metliški občini pa je izobraževalni center Beti, edina srednja šola v občini, kjer se šolajo učenci za različne poklice v tekstilni industriji. Leta je v občini daleč najmočnejša, precej razvita pa je tudi v dolenjski regiji.

Betijina šola deluje že trinajst let in je v tem času izobraževala konfekarje in pletilce za Beti in Komet pa tudi za novomeški Labod. Srednje tekstilno šolo sta končali

dve generaciji, lani pa so na oddelku mariborske višje tekstilne šole diplomirali prvi slušatelji.

Za uspešno usmerjeno izobraževanje je seveda treba zagotoviti ustrezne kadrovske in prostorske pogoje. Izobraževalni center Beti nima ne dovolj prostora ne potrebnih laboratorijev; to bi za silo nekako uredili tako, da bi uporabljali laboratorije Beti in metliške osnovne šole. Vsekakor pa bodo morali v Metliki slej ko prej zgraditi novo stavbo izobraževalnega centra. Poskrbeti bo potrebno tudi za učitelje, med drugim tudi z ustreznim stipendiranjem, sodelovanjem strokovnjakov iz proizvodnje ter povezovanjem s centrom srednjih šol v Črnomlju.

Računajo, da se bo v prvi letnik usmerjenega izobraževanja vpisalo okoli 90 učencev, in sicer v konfeksijsko smer, za katero je sedaj največ zanimanja; za ostale poklice, kot so pletilec, predilec, barvar, likalec itd., sedaj v belokranjski tekstilni industriji ni velikih potreb, seveda pa jih bo v okviru usmerjenega izobraževanja vedno moč šolati. Prav s pomočjo usmerjenega izobraževanja se naj bi popravila tudi neugodna izobrazbena struktura v belokranjski tekstilni indu-

MLADINSKO VODSTVO OSTA NE ISTO

Na volilni konferenci OK ZSMS Metlika so med drugim izrekli zaupnico sedanjemu vodstvu občinske konference, ki bo mladinsko organizacijo vodilo tudi v naslednjem obdobju. Sklenili so še, da bodo poslej več pozornosti posvetili idejnopolitičnemu usposabljanju mladih in njihovemu vključevanju v samoupravne organe ter še boljše sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami. Poslej bodo vsak mesec delovne skupine obiskovale posamezne mladinske osnovne organizacije, kjer bo beseda tekla o vlogi in delu mladih v posameznih okolišnih.

striji, saj je v Beti okoli 1.000 nekvificiranih delavcev, nekaj več kot 500 je kvalificiranih, 140 jih ima srednjo, 22 višjo in 11 visoko izobrazbo.

SPREHOD PO METLIKI

PREJŠNJO NEDELJO SO ODPOTOVALI tamburaši metliškega mladinskega kluba v Ptuj na prvi festival tamburaških orkestrom Slovenije. Ob vabilu so sprva domili, če bi šli ali ne, kajti niso vedeli, kdo bo kril stroške za avtobus. Na pomoč jim je priskočila Zveza kulturnih organizacij, saj bi bilo škoda, če Metličani ne bi brenkali v Ptuj.

25. in 26. OKTOBRA BO V ŠPORTNI dvorani pri osnovni šoli Metlika II. mladinsko mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu. Ob tej priložnosti bo izdal namiznoteniski klub Metlika bilten v nakladi petsto izvodov. V njem bodo napisani podatki o tekmovalcu, nekaj strani pa bo uporabljani tudi za reklamiranje Metlike in okolice. To je prav, saj bodo prišli v Metliko predstavniki šestih evropskih držav.

DELOVNA ORGANIZACIJA BETI je kupila dvajsetdnežni avtobus, ki ga bodo uporabljali na tako imenovanih delavskih progah. Vendar pa ne bo služil samo temu. Manjše skupine ga bodo lahko uporabljale za izlete, saj se velikokrat zgodi, da je za petdesetdesetni Viatorev avtobus premalo prijav, da pa bi se vozičkalci naokoli napol prazni, je le malce prehuda reč v teh težkih bencinskih časih.

PREBIVALSTVO SE ŽE GOSTI s kostanjem, ki ga ne manjka po okoliških gozdovih. Ob večerih je videti ogenjčke za hišami, pred njimi in na balkonih. Pečeni kostanj zalivajo ljudje z mladim vinom, tako da se jeziki hitreje razvežejo in iz srec prihajajo izlivi, ki bi se jih trezna glava ustrašila. Pa nič zato: malce veselja v teh turobnih jesenskih dneh, ko visjio oblaki nad strehami kot kravje vime, pride prav.

metliški tednik

Sukno: odlično, a hočejo še več

Manj bolniških, občutno večji osebni dohodki, fluktuacije ni več — Uvoz zmanjšali na pol, zabeležili prvi izvoz — Manjkajoče devize dobe na osnovi skupnega izvoza

Med delovnimi organizacijami, ki so najuspešnejše zadržile poslovanje v prvem polletju v ribniški občini, je tudi tozid „Sukna“ v Jurjevici. V primerjavi z lani števila zaposlenih niso povečali, hkrati pa so povečali dohodek na delavca za 86 odstotkov, čisti dohodek na delavca kar za 100 odstotkov, čisti mesečni osebni dohodek na delavca pa od lanskih 5.094,75 din na 7.044,69 din ali za 38 odstotkov, medtem ko je akumulacija iz čistega dohodka na delavca letos skoraj devetkrat večja.

Glavni vzrok za take zavirljive rezultate je gotovo posodobitev tkalnice, kjer so stare statve nadomestili z avtomati. Povečali so tudi število faz v končni obdelavi, saj so prej apritriranje tkanin dokončevali v Zaružahu, zdaj pa to opravijo doma v Jurjevici. Razen tega so povečali proizvodnjo tistih tkanin, ki donajajo več dohodka, ter proizvodnjo preje, s katero nekatere naše tovarne nadomeščajo uvoz preje. S sorodnimi OZD so podpisali sporazum o skupnem izvozu in tako dobe potrebne devize za uvoz kemikalij. Uvoz so znižali za polovico, letos pa so prvič zabeležili direktni svoj izvoz na zahodni trg, ki ga namenjajo zdaj postopno še povečati. Spoštovali so vse stabilizacijske

ukrepe in predpise, saj so zmanjšali tudi stroške za reklamo, dnevnice, kilometrine, reprezentančne stroške in ptt stroške. Zmanjšali so število bolniških, in sicer od lanskih 11, odst. na okrog 10 odst.

Pričakujejo, da bo dohodek tudi v drugi polovici leta naraščal, kot je v prvi. Predvsem bodo še naprej izboljševali organizacijo dela, pozornost pa bodo posvetili tudi odpravljanju napak, ki so bile ob prehodu na sodobnejšo proizvodnjo nujne.

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

POPRAVLJAJO POŠKODOVANO — Kapelico v Nemški vasi, ki jo poškodoval tovmojak Zidarja, jo je peljal neprimerno naložen tovora, so že delno popravili. Tudi električna napeljava preko ceste, ki je bila ob tej priložnosti na več krajih prekinjena, je popravljena. Zidarjev delavec, so pri polaganju kanalizacije v sosednji Pragovici večkrat poškodovali tudi vodovodni napeljavo in položeni telefonski kabel, čeprav je bilo označeno, kje in kje sta dve napeljavi potekata. Prav bi bilo, da tisti, ki slabo dela, tudi sam nosi stroške.

SE CRNI DEŽ — Prebrivci Ribnice še vedno negodujejo zaradi črnega dežja oziroma saj iz Inlesovega dimnika. Upajo, da bo nova kotlarna, ki je že popolnoma dokončana, kmalu dobila tudi vodo in tako začela obratovati. Potem — tako vsaj upajo — v Ribnici ne bo več črnega snega oz. dežja.

VELIKO ODPADKOV — V Nemščiji zberejo na leto 8 kubikov odpadkov na prebivalca, v Sloveniji pa 4 kubike, v Ribnici pa 2,5 kubika ali skupaj 6.000 kubikov, kolikor jih tudi odpelejo na urejeno smetišče. Po oceni pa v vsej občini „pridelajo“ letno 16.000 kubikov odpadkov, od katerih jih torej okolici 10.000 kubikov občani stresejo v potoke, gozdove in grmovja okoli naselij.

REŠETO

J. PRIMC

**SPOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“
NOVO MESTO,
TOZD PROJEKTIVNI BIRO**

razglašja na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD
Projektivni biro proste delovne naloge in opravila

**DIREKTORJA
tozd Projektivni biro**

Na opravljanje delovnih nalog in opravil direktorja TOZD
Projektivni biro je lahko imenovan delavec, ki izpolnjuje na-
slednje pogoje:

- končana visoka šola FAGG, elektro, strojne, ekonomske ali pravne smeri
 - najmanj 7 let delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih
 - ustrezne moralne, družbene in politične vrline
- Kandidat bo sprejet na opravljanje delovnih nalog in opravil direktorja TOZD Projektivni biro za štiri leta.

Kandidati, ki se bodo prijavi na razpisane delovne naloge in opravila, morajo prijaviti priložiti opis dosejanega dela in ustrezna dokazila, da izpolnjujejo razpisne pogoje, ter koncept razvoja in vodenja TOZD PB 15 dneh po objavi v zapečateni ovojnici z oznako „Za razpisno komisijo“ in poslati na naslov: SGP „PIONIR“, Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Kandidate bomo o izidu razglasa obvestili v 30 dneh po dnevu zaključka razglasa.

767/43-80

**SPOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“
NOVO MESTO**

TOZD Projektivni biro objavlja proste delovne naloge in opravila:

1. 2. PROJEKTANTA V ARHITEKTORSKO GRADBENEM ODDELKU Novo mesto
2. 1. PROJEKTANTA STROJNIH INSTALACIJ
3. 1. PROJEKTANTA STROJNIH INSTALACIJ I.
4. 1. TEHNIČNEGA RISARJA
5. 1. PROJEKTANTA KOMUNALNIH NAPRAV NIZKIH ZGRADB
6. 1. PROJEKTANTA KALKULANTA V ODDELKU LJUBLJANA

POGOJI za sprejem:

1. končana gradbena tehnična šola
2. končana tehnična srednja šola ter odslužen vojaški rok
3. končana fakulteta za strojništvo
4. nepopolna srednja tehnična šola oz. tečaj za tehnične risarje ter odslužen vojaški rok
5. diplomirani inženir geodezije ali diplomirani gradbeni inženir
6. končana gradbena tehniška šola ali FAGG z operativno prakso

Pri vseh delovnih nalogah in opravilih so zaželeni delovni izkušnje. Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu za nedoločen čas s polnim delovnim časom in s pogojem tri mesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosejanega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni od objave:

SGP „PIONIR“ Novo mesto, Kettejev drevored 37, kadrovski oddelek.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh po zaključku oglasa.

771/43-80

**SPOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“ NOVO MESTO,
TOZD TEHNIČNA KOMERCIALA IN INŽENIRING**

objavlja proste delovne naloge in opravila:

1. VODJA PROJEKTA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO
2. VODJA PROJEKTA ZA INVESTICIJSKO GRADNJO ZA OBMOČJE NOVEGA MESTA
3. VODJA PROJEKTA ZA PODROČJE ZAGREBA

POGOJI za sprejem:

- Pod tč.
- 1., 2. in 3.
 - diplomirani gradbeni inženir in 5 let delovnih izkušenj ali gradbeni inženir in 7 let delovnih izkušenj ali gradbeni tehnik in 8 let delovnih izkušenj
 - pri vseh treh pogojih morajo kandidati imeti pooblastilo

Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom, za nedoločen čas in s pogojem trimesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosejanega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi SGP „PIONIR“, Kettejev drevored 37, kadrovski oddelek, 68000 Novo mesto.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh po zaključku oglasa.

764/43-80

**Socialistična republika Slovenija
SKUPŠČINA OBČINE NOVO MESTO
KOMITE ZA DRUŽBENI RAZVOJ**

**VSEM TRŽNIM PROIZVAJALCEM GROZDJA IN
VINA**

Na podlagi analize, ki jo je opravil Kmetijski inštitut Slovenije na območju naše občine je bilo ugotovljeno, da letošnji pridelek grozdja ni normalno dozorel, zaradi česar se priporoča dosladkanje mošta.

V zvezi s tem obveščamo vse vinogradnike, ki nameravajo prodati letošnji pridelek mošta in vina, da na podlagi zakona o vinu in drugih proizvodih iz grozdja in vina (Uradni list SRS št. 16/74) lahko dosladkajo mošt do sladkorne stopnje, ki je normalna za posamezno sorto grozdja in sicer:

- modro frankinjo do 17 % sladkorja
- žametno čmimo in kraljevino do 15,5 % sladkorja

Mošt se lahko dosladka z največ 5 kg sladkorja na 100 litrov, s čimer se doseže 2,5 % povečanja alkohola.

V primeru, da Zavod pri analizi vina ogotovi, da je proizvajalec dosladkal vino več, kot mu je bilo dovoljeno, bo v potrdilu o analizi vina navedel, da vino ni sposobno za promet.

Sladkanje smejo opraviti le tisti vinogradniki, ki so vpisani v register pridelovalcev grozdja in vina pri Šob Novo mesto.

Za dosladkanje mošta je izdana skupna odločba za celotno območje občine, zaradi česar vinogradnikom ni potrebno prijaviti dosladkanje mošta posamično.

Obenem opozarjamo vse vinogradnike, da morajo prijaviti ves pridelek mošta ali vina pri referentu za kmetijstvo, Šob Novo mesto najpozneje do 30. novembra 1980.

773/43-80

POPRAVILA AVTOMOBILOV!

AVTOMEHANIŠKE DELAVNICE PRI ICTS NOVO MESTO

Občane Dolenjskega območja obveščamo, da delujejo avtomehaniške delavnice v okviru izobraževalnega centra za tehniške stroke v Šmihelu pri Novem mestu št. 33.

OPRAVLJAMO POPRAVLJALNA DELA NA VOZILIH RENAULT, ZASTAVA (FIAT), ŠKODA IN OSTALIH.

Nudimo ugodne kvalitetne usluge in po nizki ceni. Izkoristite priložnost.

765/43-80

DERATIZACIJA

(zastrupljanje podgan in miši)
v občini KRŠKO

Po odloku o obvezni splošni deratizaciji v občini KRŠKO (Skupščinski Dolenjski list št. 23/70 in 10/76) bo Zavod za socialno medicino in higieno opravil OBVEZNO DERATIZACIJO (nastavljanje zatrpljenih vab) na območju naselij KRŠKO, SENOVO, BRESTANICA, LESKOVEC, KOSTANJEVICA, PODBOČJE in RAKA v dneh od

29. 10. do 12. 11. 1980

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnem mestu v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

772/43-80

Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto
Mej vrti, tel. št. 21-253

ALPINA, tovarna obutve, Žiri,
Stara vas 23, n. sol. o.
TOZD Prodaja

objavlja na podlagi sklepa razpisne komisije prosto delovno opravilo

VODENJE PRODAJALNE

obutve ALPINA, Novo mesto, Komandanta Staneta 6, za dobo 4 let.

Kandidati za razporeditev na navedeno delovno opravilo morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- VKV trgovski delavec
- 5 let delovnih izkušenj z obutvijo na drobno

Pismene prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po dnevu objave na naslov: ALPINA, tovarna obutve, Žiri, razpisna komisija, 64226 Žiri.

766/43-80

**KGP „NOVOGRAD“ NOVO MESTO
TOZD KOMUNALNE STORITVE**

obveščaja, da bo zaradi nujnih vzdrževalnih del ZAPRT MOST V PREČNI

od 25. 10. 1980 do vključno 28. 10. 80. Obvoz na relaciji Bršlin–Straža oz. Straža–Bršlin, se bo vršil po cesti Bršlin–Zalog–Hruševce–Straža in obratno. Za tovarna motorna vozila največje dovoljene teže nad 3 t se bo obvoz vršil iz smeri Bršlina preko Karteljevega iz smeri Straže pa preko Novega mesta.

**TOVARNA OBUTVE „PEKO“, TRŽIČ, n. sol. o.
TOZD MREŽA**

objavlja za svojo prodajalno v Sevnici, Trg svobode 13, prosta dela in naloge

POMOČNIKA — za določen čas, nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom

Pogoji za sprejem:

- KV prodajalec,
- tri mesece delovnih izkušenj
- poskusno delo dva meseca.

Prijave z dokazili naj kandidati pošljejo v Tovarno obutve PEKO, Tržič, v 15 dneh po objavi.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po preteku oglasnega roka.

769/43-80

**NOVOMONTAŽA
NOVO MESTO**

objavlja
prosta dela in naloge

VODJE FINANČNEGA KNJIGOVODSTVA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti končano višjo ali srednjo šolo ekonomske, finančne ali druge ustrezne smeri in 5 let delovnih izkušenj.

Pismene prijave z dokazili o strokovni izobrazbi in delovnih izkušnjah sprejema splošna služba Novomontaže, Mala Cikava 25, 68000 NOVO MESTO — 15 dni po objavi.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem roku za sprejem prijave.

770/43-80

ŠOLSKI CENTER KRŠKO

razpisuje prosta dela in naloge

- 1.) UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA — šibki tok
- 2.) STRUGARJA.

Pogoji:

pod 1

- končana tehniška elektro šola—šibki tok ali delovodska šola
- tri leta delovnih izkušenj

pod 2

- končana ustrezna poklicna šola
- eno leto delovnih izkušenj
- odslužen vojaški rok
- poskusno delo en mesec

Dela in naloge pod 1. in 2. razpisujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi in praksi v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po poteku razpisa.

768/43-80

PREKLIC

Cestno podjetje Novo mesto — TOZD „Vzdrževanje cest“
Novo mesto predklicuje objavo prostih del in nalog STROJNIKA II., ker za objavo niso bili izpolnjeni predpisani pogoji.

763/43-80

**MIELE PONUJA
KOOPERACIJO**

Avstrijska tovarna Miele, ki jo v Jugoslaviji zastopa Emona Commerce — tozd Globus, predstavlja v prodajnem salonu na Kidričevi 13 v Ljubljani samo belo tehniko, kuhinje in druge gospodinjke aparate, vendar je zastopniški in proizvodni program mnogo obsejnejši.

Že pred desetletji se je Miele uveljavil na jugoslovanskem trgu s hotelskimi in drugimi pralnici. Rejem govodi pa niso neznani molzni stroji Miele. Če bi Miele ostal samo prodajalec na jugoslovanskem trgu, bi gotovo imel manjši uspeh kot sedaj, ko nekaterim jugoslovanskim delovnim organizacijam ponuja kooperacijo kot sodobno obliko sodelovanja. S tem bodo odprte nove možnosti prodora jugoslovanskih izdelkov na tuje tržišče. Pri Miele pravijo, da so sicer njihovi izdelki dražji kot drugi, namenjeni pa so predvsem kupcem, ki cenijo kvaliteto.

**KONCERT OB
SVETOVNEM
DNEVU VARČEVANJA**

NOVO MESTO — 29. oktobra ob 17. uri bo v kinu „Krka“ koncert Šentjernejskega okteta in pianista Aleša Vesela v organizaciji Ljubljanske banke — Temeljne dolenjske banke Novo mesto ob svetovnem dnevu varčevanja. VSTOP JE PROST.

TOPLI
MONTAŽNI DIMNIK
Z GIBLJIVO
KISLOODPORNO
OGNJESTALNO
SAMOTNO CEVJO

Uporabijo se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 kcal/h

Proizvajala:

MONTAŽNO INDUSTRJSKO
PODJETJE
61000 Ljubljana, Opekarna 13
Tel.: 22-113 20-641
Telex: 31420 TU KIP

Prodaja

in strokovni nasveti:

OPEKARNA ZALOG

Tel.: 21-403, 22-291

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 23. oktobra - Severin Petek, 24. oktobra - Dan OZN Sobota, 25. oktobra - Darinka Nedelja, 26. oktobra - Lucijan Ponedeljek, 27. oktobra - Sabina Torek, 28. oktobra - Simon Sreda, 29. oktobra - Narcis Cetrtek, 30. oktobra - Sonja

LUNINE MENE

23. oktobra ob 21.52 - ščip
30. oktobra ob 17.33 - zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 24. in 25. 10. italijanski barvni film Canterburyjske zgodbe. 26. in 27. 10. ameriški

maliglas

SLUŽBO DOBI

IŠČEM DEKLE ZA DELO V GOSTILNI, lahko brez kvalifikacije. Osebnih dohodkov po dogovoru, stanovanje in hrana v hiši, nedelje proste. Rozika Pernar, gostilna 68273 Leskovec.

IŠČEM KATAKARICO IN KUHARICO, možna tudi pričetev. Stanovanje in hrana v hiši. OD po dogovoru. Ponudbe osebno ali pisмено na Peter Deu, Mokronog 3.

SLUŽBO IŠČE

DELO VZAMEM NA DOM, tudi pranje, likanje. Ponudbe pod šifro „BREŽICE - KRŠKO“.

STANOVANJA

IŠČEM SOBO s sanitarijami in z možnostjo kuhanja. Naslov upravi lista (3935/80).

MLAD PAR IŠČE SOBO s kopalnico ali sobo s kuhinjo in kopalnico v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (3936/80).

IŠČEM SOBO IN KUHINJO, po možnosti opremljeno, v bližini centra mesta. Informacije od 12.30 do 14. ure na tel. 21-389 Sipej.

DVEMA DIJAKOMA srednjih šol oddam sobico v centru Novega mesta. Tel. 25-087.

VISOKO NAGRADO NUDIM TISTEMU, ki mi preskrbi neopremljeno sobo po možnosti s kuhinjo s posebnim vhomom v centru Novega mesta. Naslov v upravi lista (3939/80).

MOŠKJMU ODDAM SOBO. Cesta herojev 33 a, Novo mesto.

Motorna vozila

UGODNO prodam dobro ohranjen Pony expres. D. Pezelj, Pujljeva 4, Novo mesto.

barvni risani film Sneguljčica. 28. in 29. 10. ameriški barvni film Okno v nebo.

KOSTANJEVICA: 25. 10. ameriški film Globina. 26. 10. italijanski film Saharska prevara. 29. 10. francoski film Pocestnica.

KRŠKO: 25. in 26. 10. ameriški film Nadčlovek. 26. 10. matineja Avanture Huckbary Finna. 29. 10. italijanski film Saharska prevara. 30. 10. film Božanski dnevi.

MOKRONOG: 25. in 26. 10. ameriški film Vojna zvezd.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 24. do 26. 10. ameriški barvni film Jaguar. 26. 10. ameriški barvni film - matineja Pepelka. 27. in 28. 10. gostovanje šentjakobskega gledališča: Rikova Zala. 29. in 30. 10. ameriški barvni film Detektiv Toma. SEVNICA: 25. in 26. 10. italijanski barvni film Travoltija. 29. 10. ameriški barvni film Konvoj. 30. 10. ameriški barvni film Ne ukradi mi otroka.

ZELO UGODNO PRODAM plug Batuje. Leopold Vidmar, Gumberk 4, Otočec.

PRODAM

PRODAM motorno žago. Ivan Florjančič, Loka 14, Sentjernej.

PRODAM novo cisterno za kurilno olje in večji varilni aparat. Jože Klemenčič, Sela pri Ratežu 23, Novo mesto.

UGODNO PRODAM dobro ohranjeno belo-rjavo spalnico. Jelenc, Majde Šilc 3, Novo mesto, tel. 23-344.

PRODAM enofazni hidrofor 140 L. Stamfelj, Češča vas 27, Novo mesto.

PRODAM nov namizni štedilnik na drva z boilerjem („rostfrei“) Ogled vsak dan. Zabrdje 11, 68233 Mirna.

PRODAM rabljeno trajno žarečo peč. Informacije na tel. 83-479.

PRODAM kueperbusch in 1,5 m3 kremenčevega peska za fa sado. Naslov v upravi lista (3937/80).

UGODNO PRODAM hladilno omaro. Informacije na tel. 23-210.

PRODAM el. bas Godwin, el. kitara Gherson (Les Pol), glavo Davoli 100 W. Anton Zupančič, Milke Šobar 9, Novo mesto.

PRALNI STROJ OBODIN še v garanciji, ugodno prodam. Informacije po tel. 22-476.

HARMONIKO DIATONIČNO AVSTRIJSKO in stabilizator TV color, poceni prodam. Stušek, Obrtniška 9, Trebnje.

HARMONIKO DIATONIČNO MELODIJA B, Es, As, prodam, malo rabljeno. Anton Filak, Griblje 11, 68332 Gradac.

PRODAM CAMP PRIKOLICO PREDOM, staro dve leti za 3,8 M ali zamenjam za osebni avto te vrednosti. Črmošnjice 4/a, Stopiče.

PRODAM 3 m, suhih gabrovih drv. Naslov v upravi lista (3938/80).

PRODAM novo prikolico za osebni avto nosilnosti do 850 kg. Jože Arh, Leskovec 84 pri Krškem.

PRODAM kombiniran štedilnik in hladilnik z zmrzovalnikom. Ogled v četrtek popoldne in petek od 14. do 17. ure. Vene, Kettejev drevored 43, Novo mesto.

UGODNO PRODAM psičke angleške pasme „EB 123“ in so potomci odličnih staršev stari 10 tednov. Z naročili pohitite! Maria Oblak, Kapele 14 pri Brežicah.

KUPIM

KMEČKO HIŠO na samem ali ob potoku kupim. Loos, Ljubljana, Gregorčičeva 21, pisмено ali telefonično na 22-165.

POSEST

ZDOMCI! Prodam posestvo, 5 ha gozda (bukov, kostanjev), 5 ha njiv košenic, hišo (zidano, podkleteno), starejšo, 20 km od Novega mesta, 3 km od Jugorja v Beli krajini, vinograd (8 a) z zidanico, vse takoj vseljivo. Informacije dobite v gostilni Badovinar, Jugorje, tel. 81-767.

PRODAM 8 a vinograda na Cerovcu pod Rihgjem na dostopnem kraju, elektrika na parceli, št. parcele 1039/1, 1038. Anton Avguštin Podtruren 43, 68350 Dolenjske Toplice.

V ŠENTLENARTU pri Brežicah, prodam starejšo enostanovanjsko hišo, obnovljeno s centralno kurjavo in vrtom. Možnosti so tudi za manjši lokal. Cena ugodna, postavljena po cenilu. Ponudbe po tel. (068) 23-989 ali na naslov: Jožica Majcen, Ragsvska 6 a, Novo mesto.

PRODAM PARCELO primerno za vinograd in vikend. Zglasite se na Vinogradniški 4, Metlika.

PRODAM vinograd z grozdem in zidanico v Skurševcu (13 a). Jože Jelenc, Mokronog.

UGODNO PRODAM nov veljiv vikend, dve etaži po 25 m², elektrika in voda ter vinograd s 350 trtami vse ob cesti Vinji vrh - Gadova peč. Nosičič, Vrhovska vas 26, Cerklje ob Krki.

PRODAM 10 a vinograda starega 10 let na Malkovcu. Informacije pri Jožetu Sebancu, Heroja Maroka 25, Sevnica, tel. (068) 81-623.

RAZNO

RADA BI SPOZNALA nevezanega inteligentnega moškega do 45 let za trajno prijateljstvo. Šifra „SIMPATIJA“.

LEPO PROSIM bralce Dolenjskega lista (polharje), če ima kdo poljšo mast, da mi jo odstopi. Pridem tudi sama ponjo. Pišite na naslov: Mici Benedik, Tomincova 41, Stražišče, 64000 Kranj.

Dohranil bi staro ostarelo osebo za večje posestvo ali pa bi ga kupil. Ponudbe pošlani na naslov: Vid Svajecar, Brdovec, P. Belukona 7, 41291 Savski Marof.

PREKLICI

ANICA VIVODINAC iz Svibnika 14, Črnomelj, prepovedujem uporabo moje poti št. parcele 84 in delanje kakršnekoli škode.

DANICA KOMPARE z Mirne 132 opozarjam, da nisem plačnica dolgov moza JANEZA KOMPARETA z Mirne 132, in prepovedujem preprodajo premičnih in nepremičnih.

ANTONIJA VALANT iz Ločne 23, Novo mesto, prepovedujem kakršnokoli vožnjo, hojo in odlaganje smeti po parceli št. 1144/2 v Zdinji vasi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

ČESTITKE

ZA PRAZNIK DRAGI STARI MAMI URŠKI NUCIČ in DOBRI BOTRICI URŠKI MOGOLIČ veliko zdravja in veselja in krogu najdražjih iz srca želi DRAGICA. DOBREMU IN SKRBNEMU TONETU MLAKARJU želijo za 39. rojstni dan veliko zdravja in dobrega počutja vsi njegovi.

DRAGI MAMI, STARI MAMI IN PRABICI URŠKI TRAMIZE iz Ruhne vasi, iskreno čestitamo za njeno dvojno praznovanje in ji želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let med nami, vsi njeni!

DOBRI IN SKRBNI MAMI IN STARI MAMI MARIJI KASTELIC, želijo vse najlepše za njen rojstni dan otroci z družinami!

OBVESTILA

SERVIS CANDI CORDES in ostali gospodinjstvi stroji obvešča cenjene stranke, da se bo delavnica 10. 10. 1980 preselila s Ceste komandanta Staneta 3 na Glavni trg 4 (nasproti gostilne Vrhovnik). Delovni čas je od 15. do 20. ure. Dančulović, tel. 24-314.

OBVEŠČAMO CENJENE STRANKE, da bo na Gorjancih Dom Vinka Paderšiča ponovno redno odprt od 18. oktobra vsak dan, razen ponedeljka in torška, od 9. do 22. ure. Za obisk se priporoča gostišče IGOR ZUPANIC.

IZREDNA PRILOŽNOST! Obveščam, da izdelujem v eni minuti fotografije za potne liste, vozniška dovoljenja in osebne izkaznice. Slikam samo doma. Delovni čas ob ponedeljkih in petkih od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Priporoča se fotograf DVETKO: TRAMTE, Breška vas 3, Šmarješke Toplice.

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

PREVALJE - 25. oktobra se bo na Prevaljah začel 17. republiški festival amaterskega filma.

KRANJSKA GORA - Od 22. do 24. oktobra je v Kranjski gori 28. GOSTINSKO TURISTIČNI ZBOR SLOVENIJE. Zbor bodo spremljale razstave: pogrnjov v osnovni šoli, propagandnih edicij in jedrskih listov v hotelu Prisanak, gospodarska razstava v hotelih Larix in Prisanak, razstava kuharskih izdelkov v hotelu Alpina. Pivovarna Union pa bo pripravila v Union klubu zanimiv program starih običajev točenja piva v posebnem prostoru hotela Larix, prikazali bodo film PRAZNIK PIVA in tekmovalje v atraktivnih točkah UNION NAGRAJUJE.

Na zboru bodo tudi strokovni posveti o problematiki zasebnega gostinstva v Sloveniji, posvet turističnih novinarjev Slovenije in drugo.

LJUBLJANA - Od 24. oktobra do 2. novembra bo na Gospodarskem razstavišču odprta 2. SLOVENSKA LOVSKA RAZSTAVA „NARAVA - DIVJAD - LOVSTVO“ LJUBLJANA '80. Prikazali bodo celovito podobo slovenskega lovstva, divjadi in narave. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 19. ure, na DAN MRTVIH, 1. novembra, pa od 9. do 17. ure. 25. oktobra bo v hotelu LEV v Ljubljani VELIKI LOVSKI PLES. Vstopnice z vključeno večerjo dobite po 300 din v predprodaji v Turističnem informacijskem centru v Ljubljani na Titovi 11, telefon: 061/20-127.

emona globtour novo mesto

VABIMO VAS NA OGLED SEJMOV: - PARIS - PRET A PORTER FEMININ, Salon damske konfekcije in Salon Boutique, 18. do 22. oktobra 1980 - PARIS - Salon du Bricolage (NAREDI SI SAM), 2. do 5. novembra 1980 - MUENCHEN - ELEKTRONIKA, 8. do 12. novembra 1980 - PRAGA - PRAGOTHERM, 11. do 14. novembra 1980 - MILANO - PLAS, 17. do 23. novembra 1980

DAN REPUBLIKE 29. NOVEMBER PREŽIVITE Z NAMI V:

- PRAGI od 28. novembra do 1. decembra 1980 - VZHODNEM IN ZAHODNEM BERLINU IN POTSDAMU, od 28. novembra do 1. decembra 1980 - NA AZURNI OBALI, od 26. novembra do 1. decembra 1980 - NA SMUČIŠČIH KAPRUNA, od 28. novembra do 2. decembra 1980 - INFORMACIJE IN PRIJAVE: GLOBTOUR NOVO MESTO, C. kom. Staneta 19, telefon 068/25-125, 25-789, in v ostalih poslovalnicah GLOBTOUR. 743/41-80

ALPETOUR

BEOGRAD - programi za zaključene skupine SIMONOV ZALIV, PORTOROŽ, PULA, MEDULIN - aranžmaji za DAN REPUBLIKE IN NOVO LETO BOHINJ - aranžma za DAN REPUBLIKE PRAGA - 29. novembra, 3 dni z avtobusom BOHINJ, PECA, KORALPE, BAD KLEINKIRCHHEIM, SESTO - program zimskih počitnic 1980/81 - INFORMACIJE IN PRIJAVE v turističnih poslovalnicah ALPETOUR: LJUBLJANA, Šubičeva 1, telefon: 061/20 - 188 in 20 - 189 ŠKOFJA LOKA, telefon: 064/60 - 960, KRANJ, telefon: 064/21 - 022 BLEDE, telefon: 064/77 - 575 RADOVLJICA, telefon: 064/77 - 575

Skozi zgodovino Ohrida

Ni kronista ali potopisca, ki ne bi o Ohridu, mestu zgodovine in kulture, tradicije in prihodnosti, pisal s spoštovanjem in navdušenjem. Pred obiskovalcem se razkriva mesto stoletij, center slovenske pismenosti iz IX. stoletja v času slovenskega prosvetitelja Klimenta, prestolnica cesarja Samuila in njegovih naslednikov v X. in v začetku XI. stoletja, večstoletni sedež ohridske arhiškopskije in ena od najpomembnejših umetniških zakladnic na Balkanu.

V četrtem stoletju pred našim štetjem je Filip II. Makedonci zasedel Lihnidis (nekdanje ime za Ohrid), prestolnico ilirske pokrajine Desaretia. Ko pa v šestem stoletju preko Donave pridejo na to območje Slovani, se Lihnidis še vedno nahaja v sklopu Bizantske države, vendar menja dotedanji etnični sestav.

Ime Ohrid se prvič pojavi v protokolu Carigrskega sabora leta 879. Smatra se, da je ime Ohrid slovenskega izvora, ki je nastalo iz „vo hrid“ - na hribu, kjer je še dandanašnji staro mestno jedro.

Po povratku iz Moravske sta se v Ohridu nastanila najslavnejša učenca Cirila in Metoda - Naum in Kliment, ki sta nadaljevala delo svojih učiteljev. Kliment je že leta 893 ustanovil prvo slovensko univerzo prav v Ohridu, in to 200 let pred bolonjsko. 3.500 učencev, ki so izšli iz slavne Klimentove univerze, je širilo slovensko pismenost in kulturo vse do kijevske Rusije. Do XII. stoletja so vezani na to ustanovo številni pomembni slovanski rokopisi, ki je cirilica zamenjala glagolico.

Na Ohrid in okolico je vezan tudi nastanek prve slovenske makedonske države - Samuilovo cesarstvo, ki je nastalo z uporomo in zmago zoper Bizantince in Bolgare Brjanskega kneza Nikole in njegovih sinov. Tako je Nikolin sin Samuil postal cesar, prenesel prestolnico iz Prespe v Ohrid in v skoraj štiridesetletnih bojih in osvajanjih razširil svojo državo vse do Donave in Save, do Korintskega zaliva in Jadranskega mora. Leta 1014 pa bizantski cesar Vasilij II premaga Samuilovo vojsko na Belasici. 14.000 Samuilovih vojščakov da zverinsko ošlepti, le vsakemu stotemu pusti po eno oko, da so lahko v temo pogreznje ne nesrečnike popeljali pred cesarjevo obličje. Žalost utrne Samuilovo življenje. Nesposobnost njegovih naslednikov pa je leta 1018 pripeljala Makedonce pod ponovno nadvlado Bizanca vse do leta 1334, ko bizantinsko okupacijo zamenja turška do leta 1912.

V Sloveniji je zastopnik za prodajo teh smuči Emona Commerce iz Ljubljane. V konsignacijski prodaji bodo „rollke“ veljale 200 do 250 zahodnonemških mark. Odšteje pa bo potrebno še dinarske davke. Po vsej verjetnosti bo čas pokleza, ali bo dolenjske smučarje poleg bele „zagrabila“ tudi zelena opojnost.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Telnje. IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar. UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Bojan Budja, Jože Primo, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazez. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc. IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 din, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 600 din - Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsa mali oglasi do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 do 1. 1. 1980 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 do 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOCI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: Glavni trg 7 p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi moje drage žene

KAROLINE KORASA

z Rakitnice 68

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancom in vaščanom, ki so mi izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo v tako velikem številu spremili na zadnjo pot. Posebno se zahvaljujem sosedom za nesebično pomoč in župniku za opravljeni poslovilni obred.

Žaljujoči: mož Franc v imenu vsega sorodstva Rakitnica, 1. 10. 1980

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubljenega očeta, moža, brata, strica in dedka

ALOJZA NADUJA

upokojenca iz Krmelja

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki ste počastili njegov spomin, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in pokojnega spremili na zadnjo pot. Hvala sosedom za pomoč, zdravnikom in osebju novomeške bolnišnice za njihovo prizadevanje, za pozornost se zahvaljujemo tudi OZD Lisca Krmelj, Metalni Krmelj, Elkcroju Mozirje. Hvala sevniškimi godbenikom za žalostinke, DU Tržišče za spremstvo s praporom, župniku za obred in Borisu Debelaku za poslovilne besede.

Žaljujoči: žena Tilka, otroci Mirko, Janez, Slavi z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

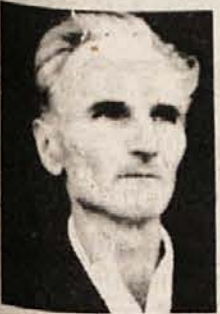
Ob nenadni in boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

KATARINE BAŠKOVIČ

iz Gor. Skopice 4

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom, sosedom za vso nudeno pomoč, darovane vence, šopke in izraze sožalja ter za številno spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala delovni organizaciji Agroservis Brežice in TOZD papir Celuloze za podarjene vence in številno spremstvo, pevcem za zapete žalostinke, duhovniku za lepo opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste pokojni izrazili zadnje spoštovanje.

Žaljujoči: sinova Jože, Silvo, hčerke, Ivanka, Anica, Ve ra, Marija z družinami

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je po zelo težki boleznini zapustil naš dobri mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC ŽALEC

iz Dol. Suhorja 8

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancom, ki so nam v težkih dneh kakorkoli pomagali, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in vence ter pokojnika spremili k zadnjemu počitku. Iskrena hvala zdravstvenemu osebju iz Crnomlja za lajšanje bolečin, sosedu Olgi Matkovičevi za pomoč ter župniku za opravljeni obred.

Žaljujoči: žena Katarina, hčerki Marica in Olga z družinami, sestra Marica z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi drage žene

MARIJE GRUDEN

upokojenke

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, kolektivu in upokojencem Laboda za podarjene vence in cvetje, za spremstvo na njeni zadnji poti in izraženo sožalje. Zahvala tudi zdravnikom in ostalemu osebju kirurškega oddelka novomeške bolnice, duhovniku p. Cirilu za pogrebni obred, za poslovilne besede pri odprtem grobu pa njeni sodelavki tov. Fani Matohovi, Društvu upokojencev za udeležbo s praporom. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljujoči: mož Franci

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, starega očeta in brata

ANTONA HORŽENA

se zahvaljujemo vsem, ki ste se od pokojnika poslovili, mu darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti ter nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo sosedom za pomoč, Slovencem iz Hildena za podarjeno cvetje in dekanu za opravljeni obred.

Žaljujoči: sinova Toni in Vinko z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, tasta in starega očeta

FRANCA GREBENARJA

iz Koprivnika 27 pri Kočevju udeleženca NOV

se iskreno zahvaljujemo vaščanom in znancom za izrečeno sožalje, darovano cvetje ter vsem, ki ste pokojnika v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivu TOZD ROG Kočevje, sodelavkam iz Mercatorja Ljubljana, KS Rudnik - Koprivnik, ZZB, govorniku ob odprtem grobu, godbenikom in župniku za lepo opravljen obred. Se enkrat vsem iskrena hvala.

Žaljujoči: vsi njegovi

Spomin naj bi ostal vedno živ. Čas beži, ne izbrše pa bolečin.

V SPOMIN
Dne 20. oktobra 1980 je minilo pet let bridke bolečine, ko nas je za vedno zapustil naš najdražji mož in očka

FRANCI URBANČIČ
Gor. Polje 8

Vse prerano te je kruta usoda iztrgala iz naše sredine. Ne čas ne solze ne morejo utolažiti bolečine in žalost za teboj. Praznina po tebi je tako boleča in spomin nate tako svež, da ne bo nikoli usahlil.

Neutolazljivi: žena Joža, sin Franci, hčerki Dušanka in Alenka.

V SPOMIN
Iz teka se leto neizmerne žalosti in bolečine, odkar me je nepričakovano zapustil moj najdražji in nikoli pozabljeni mož

FRANCE JAKLIČ
iz Šmavra

Lep dom ostal je prazen, sreče več zame ni, ostala sem sama, ker tebe več pri meni ni. Hvala vsem, ki se ga spominjate in njegov grob krasite s cvetjem.

Žaljujoči: žena Marija in vsi tvoji

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše skrbne žene, mame, stare mame, sestre in tete

ANICE KUSTRIN

roj. Longar iz Žužemberka

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in krajanom za podarjene vence in cvetje, izrečeno sožalje ter vsem, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Posebej se zahvaljujemo Iskri Žužemberk, KZ Žužemberk, SDK Ljubljana, Mlekarni iz Stične, govorniku tov. Janezu Glihu za poslovilne besede, pevcem ter župniku za zelo lepo opravljeni obred.

Žaljujoči: mož, sin z ženo, hčerka z družino, brat in sestra z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA
Ob mnogo prerani izgubi našega dragega brata

PAVLETA REŽENA

se iskreno zahvaljujemo podjetju Trimu Trebnje za vso nudeno pomoč ter lep pogrebni obred in tople besede ob odprtem grobu.

Žaljujoči: vsi njegovi

ZAHVALA
V 62. letu starosti nas je po težki bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

MARTIN MALI
z Galjevice, Ljubljana

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancom in prijateljem za vso pomoč v najtežjih trenutkih, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje ter za številno spremstvo na zadnji poti. Hvala kolektivu Varnost - TOZD Ljubljana - Šiška, Mercatorju Ljubljana, IMV - TOZD Šmarjeta, Iskri - TOZD Sentjerne in kolektivu osnovne šole Sentjerne. Nadalje se zahvaljujemo pevcem za zapete žalostinke, govorniku za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred. Zahvaljujemo se zdravniškemu osebju Onkološkega inštituta za lajša nje bolečin med težko boleznijo. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljujoči: žena Marija, hčerke Silva, Sonja, Cvetka, Dragica z družinami, družina Jakulin in ostalo sorodstvo

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE
V času od 9. do 15. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Gornik iz Crnomlja - Lidija, Jožica Vukšinič iz Boldraža - Bojana, Slavka Mlakar z Mime - Brigito, Anica Potočar z Dolenjih Kamenc - Darjo, Albina Selak iz Vinice - Petro, Rabija Krlič s Potovega vrha - Aliso, Marija Pavlovič iz Velikega Mraševega - Aleša, Marija Kresal iz Velike Sevnice - Karmen, Danica

Dimi s Trebanjskega vrha - Irmo, Ema Berus s Kuzarjevega kala - Majo, Marta Runovec iz Krškega - Janeza, Jožica Medle iz Dolnje Stare vasi - Ines, Teja Lovšin iz Gotne vasi - Luka, Milena Ivanjšek iz Skopice - Damjano, Marjeta Vavtar iz Iglenika - Lijana, Anica Jelenc iz Semiča - Miha, Elica Lipoglavšek iz Trebnjega - Boruta, Veronika Avguštinčič iz Starega trga - Matejo, Anđa Udovič iz Crnomlja - Snežano, Anica Mikec iz Pavle vasi - Bojana, Cvetka Kastelic iz Brezovice - Aleša, Marija Golobč s Kala - Andrejo, Milovana Bizjan z Rake - Petro, Marija Huč iz Gornjega Medvedjega sela - Natašo, Slavka Grčman iz Velikih Dol - deklico, Rozalija Jerman iz Herinje vasi - deklico in Gabrijela Uhan iz Sentruperta - dečka. Cestitamo!

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE
V času od 10. 10. 1980 do 17. 10. 1980 so v brežiški porodnišnici rodile: Silvana Lubej iz Globokega - Sebastijana, Darinka Stojišič iz Bregane - Sandro, Rozalija Brajdič iz Rimša - dečka, Dubravka Stengl iz Samobora - dečka, Željka Husič iz Brežice - Petro, Lidija Deržič iz Vel. Obreža - Antona, Anica Butara iz Cerkele - Davorja, Irena Žmavc iz Malega Obreža - Moniko, Jelka Jurman iz Cirkica - Martino, Anica Vugrin iz Samobora - Petro, Verena Moravac iz Krškega - Nino, Doroteja Sršen iz Krškega - Danijela. CESTITAMO!!

Portret tega tedna

Zvezni traktorski prvak

Ivan Verstovšek, mentor mladih zadružnikov pri Agrari v Brežicah je odlični traktorist. Na letošnjem zveznem tekmovanju v Indiji v Vojvodini je osvojil naslov jugoslovanskega prvaka čeprav se je doma v občini uvrstil šele na četrto mesto. V regiji je bil tretji, v republiki drugi in tako je postal član slovenske ekipe. Prve traktorske ure je obiskoval v poklicni kmetijski šoli na Grmu, izveščal pa se je na posestvu v Globokem, kjer je bil zaposlen šest let. Zdaj dela v živinorejskem oddelku Kooperacije. Ob delu nadaljuje študij na srednji kmetijski šoli. Je sin kmečkih staršev, zato tudi doma ne more počivati. Letos si je kupil traktor in si tako olajšal obdelovanje zemlje. Ostati namerava na kmetiji, kjer delata zdaj še oče in mati. Dobro se zaveda, da je njegova kmetija premajhna, da bi mu dajala zadosten dohodek, čeprav pet hektarov obdelovalnih površin ni tako malo. Da bi lažje napredoval in gospodaril se je vključil v strojno skupnost. Povezal se je z dvema sosačanoma prav tako mladima gospodarjema srednje velikih kmetij, ki sta se enako kot on pogumno odločila za živinorejo, in sklenila dolgoročno pogodbo s temeljno organizacijo kooperantov. „Za kmetijo moraš imeti veselje,“ pravi Ivan, obenem pa pripominja, da je zelo pomembno tudi znanje. Sam zase ugotavlja, da bi težko

kmetoval, če ne bi hodil v kmetijsko šolo. Vsak dan ima priložnost opazovati, kako starejši kmetje brez šol težko sledijo razvoju zaščite, gojenja in vsem drugim novostim, ker ne poznajo agrotehnik. Zaradi tega si Ivan kot mentor aktivna mladina zadružnikov veliko prizadeva, da člani spoznavajo prednosti strokovne izobrazbe in da se odločajo vsaj za dveletno poklicno kmetijsko šolo. Letos se jih je deset vpisalo tudi v dopisno politično šolo preko Kmečkega glasa, da bi si tako razširili družbenopolitično obzorje.

Ivan z velikim ponosom govori o mladih, ki v kmetijstvu se vidijo prihodnost in se ne ustrašijo dela pod milim nebom. Žal mu je za vsakega, ki zapusti aktiv, saj je zadnje čase vedno več takih, ki se izgubljujejo in si iščejo kruh drugod. Odhajanje je po njegovem mnenju težko zaježiti, dokler mladi v kmetijstvu ne vidijo enakovrednega zasluga z drugimi poklici. So pa tudi obratni primeri, ko tu in tam kdo že pusti službo in se odloči za delo na kmetiji. V brežiški občini se kljub temu veliko kmetij propada, ker ni mladih, ostale kmetije pa niso več kos sodobnim zahtevam gospodarjenja. Ivan Verstovšek vidi izhod za kmete današnjega časa v povezovanju v strojne, sadjarske in kmečke skupnosti, ki se vedno bolj uveljavljajo tudi na brežiškem območju.

JOŽICA TEPPEY

Alenko našli le nekaj ur prepozno

Triinpolletno dekletce izginilo med sobotno trgatvijo v Novi gori — Blizu 200 reševalcev iskalo dan in noč — Alenko našli mrtvo v potoku Kobilca, 7 kilometrov od mesta izginutja — Nesebična pomoč vseh

Gregoričevi iz Grobelj so v soboto dopoldne trgali v vinogradu na Novi gori, v bližini vasi Stražnik nad Šentjernejem. Z njimi je bila tudi triinpolletna hčerka Alenka. Medtem ko so si starši dajali opravka s trganjem grozdja, se je dekletce s sovrstniki igralo na bližnjem travniku. Po kasnejšem pričevanju otrok je med igro prišlo do manjšega prepira, zato se je dekletce obrnilo, rekoč: „Bom pa mamici povedala.“ Bilo je to med enajsto in pol dvanajsto uro. Za Alenko je potem zginila sleherna sled. Ostal je le kupček za večerjo nabranega kostanja.

močje bližnjih in daljnih gozdov in pobočij kar 200 iskalcev. Tudi tokrat brez uspeha. Zato je bila iz Javorovice v sotesko potoka Kobilca poslana še posebna skupina, vendar

z malo upanja na uspeh, kajti omejeno območje je kar okoli 7 kilometrov oddaljeno od mesta, kjer je dekletce izginilo.

Natanko ob 11.05 pa je v štab, ki je vodil akcijo iskanja, prišla vest, da so malo Alenko našli mrtvo v potoku Kobilca. Prišla je iz skupine, ki se je do Kobilce spustila iz Javorovice.

Ni ga bilo med tistimi dvesto vnetimi iskalcem, ki se niso zmenili za noč, meglo, dež, blato, premočene in blatne obleke, da ga v tem trenutku ni stisnilo pri srcu. Vsi so čutili s starši male Alenke. Tudi prenekatera solza je kanila v tistem tubornem nedeljskem dopoldnevu.

Dejstva so presunljiva. Očitno je dekletce na travniku ob vinogradu izgubilo orientacijo. V preveliki želji, da čimprej pride do matere in ji potoji „krivico“, ki se ji je pripetila med nedolžno otroško igro, je taval vse dalje od staršev. Alenka je bila ob izginutju oblečena vremenemu primerno. Bilo je sončno, na sebi pa je imela le srajčko, hlače in škornje, bila je brez pokrivala. Taka je taval celih sedem kilometrov daleč, vse v neizpolnjeni želji, da čimprej zagleda mater. Niso ji bili ovira temni gozdovi ne noč, dež in blato, premagala je celo dva manjša potoka. Še ne štiri leta stara Alenka je vztrajala, premagala je strah, le da njenih klcev nihče ni slišal. Hodila je, dokler ni omagala. Čez Kobilca ni mogla.

Edina tolažba v sivem nedeljskem dopoldnevu so bili občani. Kot eden so čutili s starši pogrešane Alenke, zato gre vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri iskanju izginulega deklet-

ca, priznanje. Od predstavnikov javne skupnosti, ki so iskalcem pripravili topel obrok, do mladine, kateri so prvič zatisnili oči šele v delu popoldne. S tesnobo in sočutjem v srcih. Trgatve v vinogradih na Novi gori to soboto in nedeljo niso bile.

BOJAN BUJALA

NAŠLI SO MRTVO

V petek okoli 17.30 so v Polju pri Krmelju našli mrtvo 59-letno Pavlo Markovič. Ugotovljeno je, da je Markovičeva šla dobre pol ure poprej od hleva do kozolca po krmu za živino, med potjo pa je zašla in padla v gnojno jamo. Čeprav je jama plitka, se je Markovičeva zadušila. Znakov nasilja na njej ni, zato gre skoraj gotovo za nesrečen slučaj.

KAR ŠEST HUJE RANJENIH

V petek popoldne je prišlo na magistralki pri Skopcih do hude prometne nesreče, v kateri so se težko poškodovali voznika Anton Tomič iz Kidričevega in Zagrebčan Vlado Svačina, poleg njiju pa še soptniki Olga Svačina ter Niko Tunič iz Velenja in Suvald Kokič ter Miroslav Tomič iz okolice Kaknja. Do nesreče je prišlo, ker je Tomič naglo zaviral na spolzki cesti, pri tem pa ga je zaneslo v levo. Gmo tne škodo je bilo za 130.000 din.

Alenka Gregorič: ena od dveh fotografij, ki sta ostali za njo

Spet bodo jadrani z vrha Lisce

Ob koncu tedna nastop zmajarjev krških Krilj

Krški klub zmajarjev Krila se je že uveljavil kot uspešen prireditelj republiških kriterijev v letenju z zmaji z vrha Lisce. Ta konec tedna bodo prireditelji še večjega tekmovanja — državnega prvenstva. Starti z vrha Lisce so predvideni že v petek, nadaljevali naj bi v soboto in končali v nedeljo, vsakič z začetkom ob 10. uri. Pričakujejo rekordno udeležbo: sodelovali naj bi vrli letalci iz vseh slovenskih klubov, pričakujejo tekmovalce iz okrog petnajstih klubov iz sosednjih republik. Cilj bo tudi tokrat Kmpoljsko polje. Pokrovitelja državnega prvenstva bosta krški SOP in sevniška Lisca. Krčani si prizadevajo poletje z zmaji uveljaviti kot športno panogo, ne zgolj kot bolj ali manj atraktivno dejavnost. Ob ugodnem vremenu bo za ta konec tedna na startu, verjetno pa še bolj na cilju, mnogo gledalcev.

Izginitev dekletca, ki bi v decembru dopolnilo štiri leta, so prvi opazili starši. Brente, napolnjene z grozdom, so ostale med trtami, traktorji s sodi so obtičali na poti, ni ga bilo iz pisane množice beračev med vinogradi na Novi gori, ki ne bi pomagal pri iskanju. Pa vendar brez uspeha. Prav je takrat prišel moped, s katerim so odšli po pomoč na šentjernejsko postajo milice. Miličniki niso niti za hip odkevali. Takoj so aktivirali sirene z znakom za elementarno pomoč. Bilo je to okoli 15. ure in že čez nekaj minut se je klicu odzvalo kar preko sto občanov, gasilcev, pripadnikov narodne in civilne zaščite, miličnikov. Kot eden so se podali na pobočje Javorovice, Mihovega, Vrhopolja, v sotesko potoka Kobilca. Brez besed so ubogali navodilo miličnikov, ki so vodili akcijo. Žal pa je vse prehitela tema.

Pogoji za iskanje so bili domala nemogoči. Noč, megla, blato in dež. Pa vendar so odšli iskat ubogo dekletce navzlic pičlemu upanju na uspeh. Organizirani sta bili dve skupini po 25 občanov. Ena naj bi iskala do polnoči, druga zatem. Takrat pa je iz sosednje vasi prišla vest, da je nekdo slišal jokajočo otroško glas:

„Mamica, mamica, kje si?“ Dovolj, da je vsem iskalcem vili novih moči in poguma. Kasneje se je izkazalo, da vest o tem, da je nekdo slišal dekletce pri vasi Vrtno, ni bila točna. Toda nihče ni več pomislil na to, da bi prenehal iskati. Ponovno je preko 100 ljudi prečesalo sleherni pedenji zemlje v okolici Nove gore, spustili so se vse do Pletarjev pa celo do potoka Kobilca. Mladina je preiskala zemljišča tja do Gorjancev, vendar o Alenki ni bilo sledu.

Napočilo je jutro. Po poprejšnjem dogovoru je takrat prišlo na pomoč pri iskanju tudi večje število vojakov iz novomeške garnizije. V meglenem nedeljskem jutru je odšlo na ob-

SPET IZMENJALA PRSTANE — Po 50 letih sta si na zlati poroki spet obljubila zvestobo Ivana in Alojz Arko iz Brega pri Ribnici. Ob tej priložnosti jima je predsednik občine Stane Kromar podelil v spomin na ta dogodek posebno plaketo. (Foto: Primc)

Odstreljen svetovni prvak?

Trofejo risa, ki so ga odstrelili v Gorskem kotaru, ocenjujejo za lepšo od svetovnega prvaka

Gozdarski tehnik „Sumarije“ Ravna gora in član Lovske družine Ravna gora pri Delnicah Tomislav Šporer je postal lastnik izredno redke in dragocene lovške trofeje. V revirju ravnogorske Sumarije je odstrelil risa, ki naj bi bil po prvih ocenah svetovni prvak. Trofejo tega, pred nekaj dnevi odstreljenega risa ocenjujejo, da zasluži okoli 170 točk. To je za nekaj več, kot je bila ocenjena trofeja sedanjega svetovnega prvaka, risa iz Romunije.

Do leta 1973 sedanji lovci območja Gorskoga kotara niso poznali oziroma videli in naravi risa. Pa vendar so tu včasih živeli risi. Zadnjega so ujeli v zanko sredi prejšnjega stoletja, natančno leta 1854.

Risa, ta velika mačka dragocenega krzna, je začel spet v goranski lovišča leta 1973 preko reke Kolpe iz sosednjih slovenskih lovišč na ob-

močju občine Kočevje. V zadnjih letih so v gozdovih Gorskoga kotara odstrelili le tri rise, med njimi pa je bil prav zadnji največji in najlepši. J. P.

PLAČILO ZA RADOVEDNOST

V četrtek ob 8. uri so se v novomeški športni dvorani začele Novomeščanom in okoličanom prikazovati „Lokice“ in „Sedem mladih“.

Čeprav se da za zadnje spoznati, da so glede na jugoslovansko povprečno dolžino življenja bliže Matildi kot rojenicam, jim nimamo kaj očitati. Prav tako tudi ne bedresom nekoliko mlajših „Lokic“, ki so se za novomeško podeželje dokaj visoko odganjale od odrskih desk.

Skratka: poskakovalna in pevka zadeva je bila na poklicni ravni. Pa čeprav podeželski.

Nekoliko drugače je bilo z organizacijo. Slednjo je držal za ročico Zavod Tivoli Ljubljana—odbor za prireditve. Ta je novomeškim prirediteljem naredil nekaj težav, saj so morali spraviti v dvorano—ki sicer „kakor se človeku spo-

dobi“ sprejme samo 1500 ljudi—gostiti kar 2577 oseb. Sicer da se zadeva ne da spraviti v ekonomske okvire.

Omenjene mladeniče in mladenke, ki skačejo in pojejo, je mogoče prignati v Novo mesto samo na temelju ekonomskega računa. In ta je toliko in toliko kosov novomeških radovednežev. S stvarjo so se strinjali tudi za to odgovorni Novomeščani.

Potem je res bil koncert. Skozi stekleni vhod (vrata so se odpirala proti ljudem) so morale v eni uri vdreti ali se na plačanih sediščih ali stojščih znajti množice ljudi. Sedišča in stojšča so bila polno zasedena, odgovorna oseba je celo izjavila, da so zaradi množic odprli občasno stranski vhod, ki je spravlil v dvorano okoli 250 ljudi. Kaplja v morje.

Končen račun: ena okrade-na oseba, ena nosečnica, ki je

v dvorani dobila porodne popadke, dva precej močna fanta, ki so ju morali peljati na svež zrak, en skoraj pretepen novinar, ki mu je človek rokometnih spretnosti obljubil batine (vpričo miličnikov), ter 2577 uradnih gledalcev, ki

so za vsako ceno hoteli videti nekaj, za kar so dali denar.

„Pa naj se za svoj denar zabava, veseli in naj bo pohojen tisti, ki to hoče.“ je veselo rekel invalid v vozičku, ko so ga porivali v amfiteater. M. BAUER

KRALJICA REDI:EV? — Jožef Zaman z Vinjega vrha je pridelal črno redkev, ki je potegnila na tehtnici natančno 2 kilograma in 47 dekagramov. Pred „smrtjo“ se je znašla pred fotografsko kamero. Kasneje smo od tistih, ki so jo jedli, zvedeli, da velikanca ni bila samo orjaska, ampak tudi zelo okusna.

DELOVNA NEZGODA V IMV

Med popoldansko izmeno je v sredo prišlo v IMV do delovne nezgode. 22-letni mehanik Andrej Vuk je iz proizvodnega traku odpeljal po dvorani osebni avto R-4, pri tem pa ni bil najbolj pozoren in je zadel 16-letno Jožico C. iz Gornjega Vrhopolja. Jožica se je pri tem poškodovala in so jo odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

V NEDELJO KOLESARSKI TRIM

Člani novomeškega kolesarskega kluba pripravljajo v nedeljo zadnji kolesarski trim s pričetkom ob 9. uri, start pa bo na Lokih. Hkrati s trimom pripravljajo organizatorji še zrebanje, v katerem lahko sodelujejo vsi, ki so doslej nastopili na vseh dosedanjih trimih. Prva nagrada je kolo.

ŠE KOČEVSKI JURČEK — Kar 1,30 kg težkega jurčka je našel Rade Bratovič (na fotografiji levi) iz Livolda pri Kočevju minuli četrtek, ko je šel s traktorjem po drva v gozd v bližnji Mestni log.

salon pohistva
novoles
komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091